

ÄÄNEKOSKI

Talousarvio 2017

Taloussuunnitelma 2017 – 2019

Kaupunginhallitus 28.11.2016
Kaupunginvaltuusto 12.12.2016

1	YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT	8
1.1	Taloussuunnittelun 2017 lähtökohdat.....	8
1.1.1	Talousarvion perusteet	8
1.1.2	Yleinen talouskehitys	10
1.1.3	Kuntatalouden tilanne	12
1.1.3.1	Sote- ja maakuntauudistus.....	14
1.1.3.2	Kilpailukykysojimus.....	16
1.1.3.3	Valtionosuudet	18
1.1.3.4	Verotulot.....	21
1.1.4	Taloudellinen tilanne Äänekoskella 2016 - 2019.....	22
1.1.4.1	Väestö.....	24
1.1.4.2	Työllisyys.....	26
1.2	Äänekosken kaupunkistrategia.....	27
1.3	Konsernitavoitteet	29
1.3.1	Yleistä	29
1.3.2	Kaupungin yleiset konsernitavoitteet.....	30
1.3.3	Yhtiökohtaiset tavoitteet	30
1.3.3.1	Ääneseudun Asunnot Oy	30
1.3.3.2	Äänekosken Energia Oy	30
1.3.3.3	Äänekosken Kiinteistönhoito Oy	30
1.3.3.4	Ääneseudun Kehitys Oy	30
1.3.3.5	Äänekosken Teollisuuskiinteistöt Oy.....	31
1.3.3.6	Äänekosken Asumispalvelusäätiö	31
1.3.3.7	Keitele-Museo Oy	31
1.3.3.8	Kiinteistöosakeyhtiö Konginkankaan Säästölipas.....	31
1.3.3.9	Kiinteistöosakeyhtiö Suolahden Keskusraitti	31
1.3.3.10	SS-Jäähalli Oy	31
1.4	Talousarvion sitovuus	31
2	TULOSLASKELMA.....	32

2.1	Yleistä tuloslaskelmasta.....	32
2.2	Toimintatuotot	34
2.3	Toimintakulut	35
2.4	Toimintakate	36
2.5	Verotulot	36
2.6	Valtionosuudet.....	37
2.7	Rahoitustuotot ja -kulut.....	39
2.8	Vuosikate	40
2.9	Poistot	41
2.10	Tilikauden tulos	41
3	KÄYTTÖTALOUSOSA.....	43
3.1	Tarkastuslautakunta	51
3.1.1	Toiminta-ajatus.....	51
3.1.2	Talousarvio.....	52
3.2	Kaupunginhallitus	52
3.2.1	Toiminta-ajatus.....	52
3.2.2	Talousarvio 2017	52
3.2.3	Henkilöstö.....	53
3.2.4	Hallintopalvelut.....	53
3.2.4.1	Toiminta-ajatus.....	53
3.2.4.2	Talousarvio 2017	53
3.2.5	Talous- ja tietohallintopalvelut	53
3.2.5.1	Toiminta-ajatus.....	53
3.2.5.2	Talousarvio 2017	54
3.2.6	Henkilöstöpalvelut	54
3.2.6.1	Toiminta-ajatus.....	54
3.2.6.2	Talousarvio 2017	54
3.2.7	Elinvoimayksikkö.....	54

3.2.7.1	Toiminta-ajatus.....	54
3.2.7.2	Talousarvio 2017	55
3.2.8	Viestintä ja kehitystoiminta.....	57
3.2.8.1	Toiminta-ajatus.....	57
3.2.8.2	Talousarvio 2017	57
3.2.9	Maankäyttö.....	57
3.2.9.1	Toiminta-ajatus.....	57
3.2.9.2	Talousarvio 2017	58
3.2.10	Muu toiminta.....	58
3.2.10.1	Toiminta-ajatus.....	58
3.2.10.2	Talousarvio 2017.....	58
3.2.11	Tukipalvelut.....	58
3.2.11.1	Toiminta-ajatus.....	58
3.2.11.2	Talousarvio 2017.....	58
3.2.11.3	Tuloskortti.....	59
3.3	Perusturvalautakunta	60
3.3.1	Toiminta-ajatus.....	60
3.3.2	Talousarvio 2017	60
3.3.3	Henkilöstö.....	60
3.3.4	Hallinto.....	60
3.3.5	Terveyspalvelut.....	60
3.3.5.1	Toiminta-ajatus.....	60
3.3.5.2	Talousarvion perustelut.....	61
3.3.5.3	Tuloskortti.....	67
3.3.6	Sosiaalityö.....	68
3.3.6.1	Toiminta-ajatus.....	68
3.3.6.2	Talousarvion perustelut.....	68
3.3.6.3	Tuloskortti.....	73
3.3.7	Arjen tuki.....	73
3.3.7.1	Toiminta-ajatus.....	73

3.3.7.2	Talousarvion perustelut.....	74
3.3.7.3	Tuloskortti.....	81
3.4	Kasvun ja oppimisen lautakunta	82
3.4.1	Toiminta-ajatus.....	82
3.4.2	Talousarvio 2017	82
3.4.3	Henkilöstö.....	82
3.4.4	Lasten ja perheiden palvelut	82
3.4.4.1	Toiminta-ajatus.....	82
3.4.4.2	Talousarvion perustelut.....	83
3.4.4.3	Tuloskortti.....	89
3.4.5	Opetuspalvelut.....	90
3.4.5.1	Toiminta-ajatus.....	90
3.4.5.2	Talousarvion perustelut.....	90
3.4.5.3	Tuloskortti.....	93
3.4.6	Nuorisopalvelut.....	94
3.4.6.1	Toiminta-ajatus.....	94
3.4.6.2	Talousarvion perustelut.....	94
3.4.6.3	Tuloskortti.....	97
3.5	Tekninen lautakunta	98
3.5.1	Toiminta-ajatus.....	98
3.5.2	Talousarvion perustelut.....	98
3.5.3	Henkilöstö.....	99
3.5.4	Tilaajavastuualue.....	99
3.5.4.1	Toiminta-ajatus.....	99
3.5.5	Talousarvion perustelut.....	100
3.5.5.1	Tuloskortti.....	101
3.6	Ympäristölautakunta.....	101
3.6.1	Toiminta-ajatus.....	101
3.6.2	Talousarvion perustelut.....	101

3.6.3	Henkilöstö.....	102
3.6.4	Ympäristövalvonta	102
3.6.4.1	Toiminta-ajatus.....	102
3.6.4.2	Talousarvion perustelut.....	102
3.6.4.3	Tulokortti.....	104
3.6.5	Ympäristöterveydenhuolto.....	105
3.6.5.1	Talousarvion perustelut.....	105
3.6.6	Maaseutuasiat	105
3.6.6.1	Talousarvion perustelut.....	105
3.6.7	Pelastustoimi	105
3.6.7.1	Talousarvion perustelut.....	105
3.7	Vapaa-aikalautakunta	106
3.7.1	Toiminta-ajatus.....	106
3.7.2	Talousarvion perustelut.....	106
3.7.3	Henkilöstö.....	106
3.7.4	Hallinto ja kansalaistoiminta.....	106
3.7.4.1	Talousarvion perustelut.....	106
3.7.5	Kulttuurityö.....	107
3.7.5.1	Toiminta-ajatus.....	107
3.7.5.2	Talousarvion perustelut.....	107
3.7.5.3	Tulokortti.....	108
3.7.6	Kirjastotoiminta	108
3.7.6.1	Toiminta-ajatus.....	108
3.7.6.2	Talousarvion perustelut.....	109
3.7.6.3	Tulokortti.....	110
3.7.7	Musiikkiopisto.....	110
3.7.7.1	Toiminta-ajatus.....	110
3.7.7.2	Talousarvion perustelut.....	110
3.7.7.3	Tulokortti.....	112
3.7.8	Liikuntatyö	113

3.7.8.1	Toiminta-ajatus.....	113
3.7.8.2	Talousarvion perustelut.....	113
3.7.8.3	Tuloskortti.....	114
4	INVESTOINTISUUNNITELMA.....	115
4.1	Investointisuunnitelma (Maa- ja metsäalueet ja irtain omaisuus)	116
4.2	Investointisuunnitelma (Talonrakennus).....	117
4.3	Investointisuunnitelma (Liikenneväylät, puistot, yleiset alueet, sillat, satamat ja laiturit sekä muut maanrakennushankkeet)	118
4.4	Investointitulot ja investointimenot yhteensä.....	118
4.5	Investointitulot ja investointimenot alueittain.....	119
4.6	Leasingrahoituksella toteutettavat investointikohteet	120
5	RAHOITUSSUUNNITELMA.....	122
5.1	Toiminnan ja investointien rahavirta.....	123
5.1.1	Toiminnan rahavirta.....	123
5.1.2	Investointien rahavirta.....	124
5.2	Rahoituksen rahavirta	124
5.2.1	Antolainauksen muutokset	124
5.2.2	Lainakannan muutokset.....	124
5.2.3	Oman pääoman muutokset	124
5.2.4	Muut maksuvalmiuden muutokset	124
6	TALOUSSUUNNITELMA 2017 – 2019 ja talouden vakauttamisen toimenpideohjelma vuoteen 2018.....	125
6.1	Yleistä.....	125
6.2	Taloussuunnitelman perusteet	125
6.3	Talouden vakauttamisen toimenpideohjelma vuoteen 2018	128
6.3.1	Keskushallinto.....	128
6.3.2	Perusturvalautakunta	128
6.3.3	Kasvun ja oppimisen lautakunta.....	129

6.3.4	Vapaa-aikalautakunta	130
6.3.5	Tekninen lautakunta.....	130
6.3.6	Ympäristölautakunta.....	130
6.3.7	Rahoitus.....	131
6.3.8	Yhteensä	131
7	Talousarvion 2017 täytäntöönpano-ohjeet	132
7.1	Talousarvion sitovuus	132
7.2	Talousarviomuutokset.....	132
7.3	Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet	132
7.4	Tuloslaskelma	133
7.5	Rahoituslaskelma	133
7.6	Käyttösuunnitelmat.....	133
7.7	Erityiset rajoitukset.....	134
7.7.1	Henkilöstö.....	134
7.7.2	Yleishallinto/elinkeinoelämän kehittäminen.....	134
7.7.3	Muut rahoitusmenot.....	134
7.7.4	Investointien rahoitusosuudet	134
7.8	Raportointi.....	134
8	LIITTEET.....	135
8.1	Tuloslaskelma, ulkoinen/sisäinen 2017.....	135
8.2	Käyttötalousosa lautakunnittain 2017, ulkoinen/sisäinen.....	136

1 YLEISET PERUSTEET JA KEHITYSNÄKYMÄT

1.1 Taloussuunnittelun 2017 lähtökohdat

1.1.1 Talousarvion perusteet

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Äänekosken kaupungissa taloussuunnitelmakausi on kolme vuotta, josta ensimmäinen vuosi on sitova talousarviovuosi.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat valtuuston nähden sitovia eriä. Talousarvio ja -suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Uuden 1.5.2015 voimaan tulleen kuntalain mukaan muuttunutta alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan ensimmäisen kerran tilivuoden 2015 tilinpäätöksessä taseeseen kertyneeseen alijäämään. Alijäämän kattamisvelvollisuutta koskevaa sääntelyä on tiukennettu niin, että alijäämä tulee kattaa määräajassa eikä kattamista voida enää siirtää erillisellä toimenpideohjelmalla katettavaksi taloussuunnitelmavuosien yli. Samalla erillisestä toimenpideohjelmasta luovutaan ja yksilöidyt tasapainottomuustoimenpiteet hyväksytään jatkossa taloussuunnitelmassa.

Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien (110.3 §). Määräaikaa sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 tilinpäätökseen kertyneeseen alijäämään, jolloin alijäämän tulee olla katettuna vuoden 2020 tilinpäätöksessä (148.1 §). Siirtymäkaudella erityisen alijäämäisillä kunnilla on kaksi vuotta enemmän aikaa kattaa alijäämä. Mikäli kunnalla (ei sovelleta kuntayhtymään) on vuoden 2015 tilinpäätöksessä kertynyt alijäämää yli 500 euroa asukasta kohden, alijäämän tulee olla katettuna vuoden 2022 tilinpäätöksessä (148.2 §). Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee vain kunnan tai kuntayhtymän taseeseen kertynyttä alijäämää, ei konsernitaseen alijäämää.

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettelyä ns. kriisikuntamenettelyä koskevat säännökset on siirretty kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetusta laista uuteen kuntalakiin. Uuden kuntalain (118 §) mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos

1. kunta ei ole kattanut taseeseen kertynyttä alijäämää määrääjassa
2. kunnan konsernitaseeseen on kertynyt alijäämää viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa asukasta kohden TAI
3. kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena peräkkäisenä vuotena täyttäneet kaikki laissa säädetyt raja-arvot, jotka ovat:
  1. kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;
  2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
  3. asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;
  4. kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Konsernitason kriisikuntakriteerien osalta uutta arviointimenettelyä sovelletaan ensimmäisen kerran vuonna 2017 vuosien 2015 ja 2016 konsernitilinpäätöksiin kertyneisiin alijäämiin ja konsernitilinpäätöksistä laskettaviin tunnuslukuihin (148.4 §). Konsernitason kriisikuntamenettely edellyttää konsernitilinpäätöksiä kaikilta kunnilta.

Vuoden 2015 tilinpäätöksessä Äänekosken kuntakonsernin vuosikate oli positiivinen ja kunnan kertynyt konsernitase oli ylijäämäinen 52 euroa asukasta kohden, joten nämä eivät ylittäneet laissa sallittuja raja-arvoja. Neljästä arviointikriteeristön raja-arvosta täyttyi kaksi, eli kunnan tuloveroprosentin ero keskiarvoon oli yli 1,00 % ja kuntakonsernin suhteellinen velkaantuneisuus oli yli 50 prosenttia.

Seuraavassa taulukossa on tarkasteltu arviointikriteeristön tunnuslukujen täytyminen vuosina 2011–2015. Tunnuslukujen perusteella Äänekosken kaupungin osalta arviointimenettelyä ei tarvitse käynnistää.

Kriisikuntakriteerit (Uusi kuntalaki)	2011	2012	2013	2014	2015
Asukasluku 31.12.	20 334	20 265	20 077	19 909	19 646
Konsernilla negatiivinen vuosikate	● 7 531 587	● 8 936 808	● 16 684 228	● 14 350 121	● 16 113 440
Tuloveroprosentti 1,0% suurempi kuin kuntien ka	● 1,52	● 1,75	● 1,62	● 1,26	● 1,67
Konsernin laina/asukas 50% enemmän kuin kuntien ka	● -10,1%	● 25,0%	● 24,5%	● 27,9%	● 25,7%
Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus > 50 %	● 66,4%	● 88,3%	● 88,2%	● 93,1%	● 93,8%
Konsernilla alijäämää edellisessä tilinpäätöksessä yli 500 e/asukas ja uusimmassa tp:ssä yli 1.000 e/asukas	● -1 362	● -1 510	● -1 291	● -1 167	● 52

1.1.2 Yleinen talouskehitys

Maailmantalouden ja – kaupan kasvunäkymät ovat heikentyneet viime aikoina. Vuonna 2016 maailmankaupan kasvu jää ennusteen mukaan vain kahteen prosenttiin ollen prosenttiyksikön alhaisempaa, kuin maailmantalouden kasvu. Maailmankauppa on hieman piristynyt, mutta kasvun ennustetaan jäävän vain neljään prosenttiin. Kiinan talouden kasvunäkymät ovat heikentyneet edelleen ja kasvuvauhdin ennustetaan hidastuvan kuuteen prosenttiin vuonna 2018. Kiinan talouskasvun hidastuminen heijastuu muiden kehittyvien maiden talousnäkyymiin erityisesti aiempaa hitaamman raaka-aineiden kysynnän johdosta. Venäjän talouskehityksessä ei ole nähtävissä nopeaa toipumista. Suomelle tärkeiden kauppakumppaneiden talouksien ennustetaan kehittyvän varsin suotuisasti. Ruotsin talouskasvu jatkuu nopeana. Vuoden 2016 kasvuksi ennustetaan yli kolmea prosenttia. Euroalueella talouskasvuksi ennustetaan neljää prosenttia ja Yhdysvaltojen talouskasvu jäävän noin 1,7 prosenttiin vuonna 2016. Yhdysvaltojen talouskasvun ennustetaan kuitenkin nousevan yli kahden prosentin vuosina 2017 ja 2018.

Suomen BKT:n ennustetaan kasvavan 1,1 prosenttiin vuonna 2016. Vuosien 2017 ja 2018 aikana kasvu jää yhden prosentin tuntumaan. Suomen taloustilanne pysyy lähivuosien ajan heikkona ja kasvua syntyy pääasiassa kotimaisen kysynnän ansiosta. Viennin kehitys jää edelleen maailmankauppaa vaisummaksi ja siten markkinaosuuksien menettäminen kansainvälisessä kaupassa jatkuu. Nettoviennin vaikutus kasvuun on selvästi negatiivinen johtuen tuonnin vientiä suuremmasta kasvusta. Tuonnin ennustetaan lisääntyvän vuonna 2016 noin kaksi prosenttia, ja sitä vauhdittavat investointien ja kulutuskysynnän kasvu. Viennin ennustetaan nousevan vain 1,0 prosenttia ja siten markkinaosuutta edelleen menetetään maailmankaupassa. Vaihtotaseen ennustetaan vuonna 2016 muodostuvan lievästi ylijäämäiseksi.

Nimellisansiot nousevat vuonna 2016 hiukan yli prosentin vauhtia, mutta vuonna 2017 kilpailukykysovimuksen myötä ansiotasoindeksin nousu jää alle prosenttiin ja työnantajien sosiaaliturvamaksut alenevat noin 7 prosenttia. Ennustetulla kehityksellä kustannuskilpailukykyemme paranee esimerkiksi Ruotsiin ja Saksaan verrattuna.

Yksityisen kulutuksen määrän kasvu hidastuu hieman, ollen 0,7 prosenttia, mutta säilyy kohtuullisen vahvana verrattuna käytettävissä olevien tulojen kehitykseen. Kilpailukyky sopimuksen seurauksena nimellisansioiden ennustetaan nousevan vuonna 2017 vain 0,8 prosenttia. Paraneva työllisyystilanne omalta osaltaan tukee yksityistä kulutusta. Teollisuustuotannon ennustetaan vihdoin kääntyvän noin kahden prosentin nousuun etupäässä metalliteollisuuden ansiosta. Palvelutuotannossa ei ole merkittävää piristymistä näköpiirissä.

Työllisten määrä lisääntyy 0,3 prosenttia ja työttömyysasteen arvioidaan laskevan 8,8 prosenttiin vuonna 2017. Kuluttajahintojen nousu kiihtyy 1,1 prosenttiin.

Julkisen sektorin velka suhteessa BKT:hen on kasvanut yhtäjaksoisesti jo pitkään. Velkasuhde taittuu tilapäisesti vuosikymmenen lopussa. Julkisyhteisöjen velka ylitti vuonna 2015 EU:n perussopimuksen mukaisen 60 prosentin rajan ja velkasuhde pysyy tämän rajan yläpuolella vuosikymmenen loppuun saakka. Jotta julkinen talous selviäisi ikääntymisen aiheuttamista menopaineista tulevana vuosikymmeninä ilman lisätoimia, julkisyhteisöjen rahoitusjäämän tulisi olla noin 2 % ylijäämäinen suhteessa BKT:seen ensi vuosikymmenen alussa.

Hallituksen tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävästi kasvun ja kohenevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palvelujen ja sosiaaliturvan rahoitus. Tavoitteen mukaisesti velkaantumisen suhteessa bruttokansantuotteeseen taitetaan vaalikauden loppuun mennessä ja velaksi eläminen lopetetaan vuonna 2021. Hallitus on sitoutunut tekemään hallituskauden aikana päätöksiä säästöistä ja rakenteellisista uudistuksista, joita tarvitaan julkisen talouden 10 mrd. euron kestävyysvajeen kattamiseen. Verotuksen painopistettä siirretään työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haittaveroihin. Kokonaisveroaste ei nouse vaalikauden aikana. Julkisen talouden tasapainottaminen hallitusohjelman mukaisesti on käynnistetty välittömästi.

Velkatavoitteen lisäksi hallitus on asettanut julkisen talouden rahoitusasemalle tavoitteet, jotka koskevat yhtäältä valtion, paikallishallinnon ja sosiaaliturvarahastojen rahoitusasemaa hallituskaudella ja toisaalta julkisyhteisöjen yhteenlaskettua rakenteellista rahoitusasemaa keskipitkällä aikavälillä. Nämä rahoitusasematavoitteet ovat:

- valtiontalouden alijäämä korkeintaan 0,5 % suhteessa BKT:seen
- kuntatalouden alijäämä korkeintaan 0,5 % suhteessa BKT:seen
- työeläkerahastojen ylijäämä noin 1,0 % suhteessa BKT:seen
- muiden sosiaaliturvarahastojen rahoitusasema noin 0 % suhteessa BKT:seen.

Finanssipoliittisten tavoitteiden lisäksi hallitus on asettanut tavoitteeksi työllisyysasteen nousun 72 prosenttiin ja työllisten määrän nousun 110 000 hengellä hallituskauden aikana. Työllisyyden lisäämiseen ja työttömyyden vähentämiseen tähtäävät toimet edistävät kasvua ja vahvistavat julkista taloutta.

Valtion vuoden 2017 talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 55,2 mrd. euroa, mikä on 0,8 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2016 varsinaisessa talousarviossa. Valtion talousarvioesitys vuodelle 2017 on -5,5 mrd. euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Vuoden 2017 lopussa valtionvelan arvioidaan olevan noin 111,0 mrd. euroa, mikä on 51,2 % suhteessa bruttokansantuotteeseen. Valtion talous säilyy -3,0 – -5,0 mrd. euroa alijäämäisenä, eri hallitusten sopeutustoimista huolimatta. Alijäämä kuitenkin pienenee vähitellen. Hidas kasvu ei tuota tarpeeksi verotuloja rahoittamaan julkisia menoja ja lisäksi julkisia menoja kasvattaa väestön ikääntyminen. Valtio on julkisen talouden sektoreista eniten alijäämäinen. Veroaste eli verojen suhde BKT:hen alenee lähivuosina. Kilpailukykysopeutus laskee veroastetta merkittävästi.

(Lähde: VM/ Taloudellinen katsaus)

Kuva 1 Taloudellisen tilanteen tunnuslukuja

Yleinen taloudellinen tilanne (**VM:n ennuste 2016 - 2018)						
	2013	2014	2015	2016**	2017**	2018**
Bruttokansantuote mrd. euroa	203,0	205,0	209,0	213,0	218,0	223,0
Työttömyysaste, %	8,2	8,7	9,4	9,0	8,8	8,5
Ansiotasoindeksi, %	2,1	1,4	1,1	1,2	0,8	1,2
Kuluttajahintaindeksi, %	1,5	1,0	-0,2	0,4	1,1	1,3
Pitkä korko, 10v, %	1,9	1,4	0,7	0,3	0,4	1,0
Valtionvelka, % BKT:sta	44,1	46,3	47,7	49,7	51,2	52,1
Veroaste, % BKT:sta	43,7	43,9	44,1	44,3	43,3	42,9

1.1.3 Kuntatalouden tilanne

Kuntatalouden tilanteen tarkastelu pohjautuu valtion talousarvioehdotuksen yhteydessä syksyllä 2016 julkaisemaan kuntatalousohjelmaan.

Kuntatalouden kokonaismenot ja -tulot kehittyvät vuosina 2016–2020 historiaan nähden hyvin vaimeasti. Tilikauden tulos vahvistuu lähivuosina, mutta heikkenee jälleen vuosikymmenen lopulla. Kuntataloutta vahvistavat kuntien ja kuntayhtymien omat sopeutustoimet vuonna 2016, hallitusohjelman mukaiset toimet sekä vuonna 2017 voimaan astuva eläkeuudistus. Nettoinvestoinnit pysyvät lähivuosina korkealla tasolla. Tilikauden tuloksen ylijäämästä huolimatta tulorahoitus ei riitä kattamaan nettoinvestointeja ja kuntatalouden velkaantuminen jatkuu. Kuntatalouden lainakanta kasvaa yli 20 mrd. euroon vuoteen 2020 mennessä.

Kuntatalouden yhteenlaskettu tilikauden tulos ja rahoitusasema ovat muodostumassa selvästi kevään 2016 kuntatalousohjelmassa esitettyä

vahvemmaksi. Taustalla on muun muassa hallitusohjelman kuntataloutta vahvistavien toimenpiteiden vaikutusarvioiden tarkentuminen valmistelun edetessä. Lisäksi laskelmassa on huomioitu uutena tekijänä ensi vuonna voimaan astuvan eläkeuudistuksen vaikutukset kuntatalouteen. Myös yhteisöveron tuotto näyttää kehittyvän selvästi aiemmin arvioitua suotuisammin. Kuntataloutta vahvistaa lisäksi Kuntatyönantajan eläkemaksutason aleneminen vuonna 2019. Maksutason laskennassa käytettäviä oletuksia on harmonisoitu vastaamaan Eläketurvakeskuksen pitkän aikavälin ennusteessa käytettyjä oletuksia.

Kuntatalouden toimintaympäristö on haastava vuonna 2017. Hitaan talouskasvun myötä pitkäaikaistyöttömyys on edelleen kasvanut, vaikka työmarkkinoilla onkin nähtävissä merkkejä käänteestä parempaan. Väestön ikärakenteen muutos lisää hoito- ja hoivapalvelujen tarvetta ja siten kuntatalouden menopaineita. Myös kasvanut maahanmuutto lisää kuntien tuottamien palvelujen tarvetta.

Kuntataloutta vahvistavat hallitusohjelman mukaiset sopeutustoimet. Toimenpiteet supistavat toimintamenoja, ja toimintameno säästöt huomioidaan myös valtionosuuksissa. Toimien lopulliseen kuntataloutta vahvistavaan vaikutukseen vaikuttaa muun muassa se, miten kunnat ja kuntayhtymät toimeenpanevat niitä. Valtaosa hallitusohjelman mukaisista kuntataloutta vahvistavista suorista sopeutustoimista on voimassa vuonna 2017. Sen sijaan yhden miljardin euron toimenpideohjelman mukaisten kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävien toimien vaikutus jää vielä vähäiseksi.

Kuntataloutta vahvistaa myös vuoden alussa voimaan tuleva eläkeuudistus. Uudistus muun muassa nostaa asteittain eläkkeiden alaikärajaa vuoden 1954 jälkeen syntyneiden osalta. Uudistuksen myötä kuntatyönantajan eläkevakuutusmaksut alenevat vuonna 2017.

Kilpailukyky sopimuksen arvioidaan pienentävän kuntatalouden toimintamenoja vajaalla 700 milj. eurolla vuonna 2017. Vuosityöajan pidentämisen tuottamaan säästöön liittyy kuitenkin epävarmuutta. Vuosityöajan pidentämisen mahdollistamien säästöjen toteutuminen edellyttää kunnissa ja kuntayhtymissä päätöksiä säästömahdollisuuksien hyödyntämisestä ja muun muassa töiden uudelleenorganisointia. Kilpailukyky sopimus alentaa myös kuntien verotuloja ja valtionosuuksia. Nettovaikutukseltaan sopimus on jonkin verran kuntataloutta heikentävä.

Perustoimeentulotuen maksatuksen siirto Kelalle supistaa kuntien toimintamenoja, toimintatuloja ja valtionosuuksia vuonna 2017. Maksatuksen siirtyminen pois kunnilta alentaa kuntien maksamia avustuksia noin 700 milj. eurolla. Samalla toimintatulot alenevat, kun perustoimeentulotuen rahoitukseen aiemmin osoitettu valtionapu poistuu toimintatuloista. Kuntien osuus perustoimeentulotuen kustannuksista otetaan jatkossa huomioon vähentämällä se kunnan peruspalvelujen valtionosuuksista. Kuntien osuus on noin 330 milj. euroa vuonna 2017. Uudistuksen

arvioidaan vähentävän kuntien hallintomenoja, mutta toisaalta alikäytön vähenemisen kautta lisäävän toimeentulotuesta aiheutuvia kustannuksia. Uudistus on siten hieman kuntataloutta heikentävä.

Kuntatalouden pitkään jatkunut nettoinvestointien kasvu näyttää viime vuosina tasaantuneen. Nettoinvestointien kasvun arvioidaan jatkuvan maltillisena myös vuonna 2017. Vaimeasta talouskehityksestä ja monien kuntien kireästä taloustilanteesta huolimatta nettoinvestoinnit pysyvät edelleen korkealla tasolla. Kuntien ja kuntayhtymien nykyisen rakennuskannan korjausinvestointitarpeet ovat edelleen huomattavat. Kasvukeskuksissa myös uudisrakentaminen ja infrastruktuuri-investoinnit jatkuvat lähivuosina mittavina.

(Lähde: VM/Kuntatalousohjelma)

1.1.3.1 Sote- ja maakuntauudistus

Hallituksen marraskuussa 2015 tekemien linjausten mukaan vastuu sosiaali- ja terveystalouden järjestämisestä siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä 18 itsehallintoalueelle (myöhemmin maakunta). Tavoitteena on julkisen talouden kestävyysvajeen pienentäminen 3 mrd. eurolla vuoteen 2029 mennessä. Kustannusten kasvun hillinnän saavuttaminen edellyttää, että sosiaali- ja terveydenhuollon menot saavat jatkossa kasvaa reaalisesti vain 0,9 prosenttia vuodessa, kun niiden ennakoitaan muutoin kasvavan keskimäärin 2,4 prosenttia vuosittain.

Sote-uudistuksen valmisteluun liittyen 1.7.2016 tuli voimaan laki kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa (548/2016). Lailla rajoitetaan kuntia ja kuntayhtymiä tekemästä pitkäaikaisia ja laajoja sopimuksia sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen hankkimiseksi yksityiseltä palveluntuottajalta. Lisäksi lailla rajoitetaan pitkäaikaisia rakennusten käyttöoikeussopimuksia sekä merkittäviä sosiaali- ja terveydenhuollon investointeja.

Hallitus julkisti kesäkuussa 2016 sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen ja maakuntien perustamisen alustavat lakiluonnokset. Uudistusten keskeiset uudet lait ovat maakuntalaki, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki, voimaannpanolaki ja maakuntien rahoituslaki, ja lisäksi uudistetaan kuntien valtiosuusia koskevaa lainsäädäntöä. Lain on tarkoitus tulla voimaan kesällä 2017.

Uudistuksen toimeenpanoa valmistelevan maakuntatasoisen väliaikaishallinnon olisi tarkoitus aloittaa toimintansa 1.7.2017. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuu sekä henkilöstö siirtyisivät maakunnille 1.1.2019, jolloin maakuntien toiminta täysimääräisesti käynnistyisi.

Sote- ja maakuntauudistus on suurin Suomessa tehty hallinnon uudistus ja palvelujen järjestämistäsiirtoon. Muutos koskettaa satojen tuhansien ihmisten työtä ja kaikkien kansalaisten palveluja sekä muuttaa merkittävästi kuntien asemaa, tehtäviä ja kustannusrakennetta. Uudistus edellyttää muutoksia muun muassa virka- ja työehtosopimusjärjestelmään, eläkejärjestelmään, kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmään, verolainsäädäntöön ja moneen muuhun erityislakiin.

Myös vastuu pelastuslaissa (379/2011) tarkoitetuista pelastustoimen tehtävien järjestämisestä siirretään kunnilta viidelle maakunnalle vuoden 2019 alusta lukien. Alustavien arvioiden mukaan kunnilta siirtyy maakunnille pelastuslaitosten vuosittaisia toimintamenoja vastaava osuus eli noin 420 milj. euroa.

Sote- ja maakuntauudistuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on julkisen talouden kestävyysvajeen supistaminen sosiaali- ja terveysmenojen kustannusten kasvua hillitsemällä, joka edellyttää väestön sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeiden ymmärtämistä ja sen mukaista voimavarojen kohdentamista ja pitkäjänteistä, kyvykästä johtamista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistäsiirrolla on erittäin merkittäviä vaikutuksia kuntien toimintaan ja talouteen. Kunnilta maakunnille siirtyviin tehtäviin sisältyvät sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä ympäristöterveydenhuollon nettokustannukset, yhteensä noin 17,7 miljardia euroa vuoden 2016 tasolla. Vaikutukset kohdistuvat erityisesti kuntien käyttötalouteen. Samalla kun kuntien tulot ja käyttötalouden menot putoavat lähes puoleen nykyisestä, taseiden ali- ja ylijäämät sekä velat säilyvät käytännössä ennallaan. Maakunnan järjestämistäsiirtoille siirtyvät tehtävät ovat muodostaneet vuoden 2016 tasolla keskimäärin 57 prosenttia kuntien käyttötalouden menosta.

Sote- ja maakuntauudistuksen mahdollisia vaikutuksia Äänekosken kaupungin talouteen ja toimintaan

Sote- ja maakuntauudistus ei vaikuta vuoden 2017 talousarvioon, jos ei oteta huomioon valmistelutyöhön käytettävää työaika. Mikäli lakiesitykset hyväksytään ja Sote- ja maakuntauudistus astuu voimaan vuonna 2019, sillä on merkittäviä vaikutuksia Äänekosken kaupungin talouteen ja toimintaan. Henkilöstömäärä tulee vähenemään noin 500 henkilötyövuotta (50 %) ja toimintakate pienenee lähes 66 milj. euroa (58 %). Kunnallisveron tuotto alenisi noin 36 milj. euroa (57%) ja valtionosuudet pienenisivät noin 31 milj. euroa (67 %).

Lakiesityksen mukaan kuntien omistamat sote-kiinteistöt jäisivät kuntien omistukseen ja maakunnat vuokraisivat tarvitsemansa tilat määräajaksi. Mikäli lainvalmistelussa edetään lakiluonnoksessa esitetyn ratkaisun pohjalta, niin kunnille aiheutuu merkittäviä omistamiinsa Sote-kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson pituudeksi on esitetty (3 + 1 vuotta), joka on

monelle kunnalle aivan liian lyhyt aika, kun huomioidaan kunnan omistamien kiinteistöjen tasearvot. Äänekosken kaupungin sote-kiinteistöjen yhteenlaskettu tasearvo on noin 44 miljoonaa euroa.

Lisäksi lakiesityksen mukaan kuntien irtain omaisuus siirtyisi maakunnille ilman korvausta. Kunnat ovat rahoittaneet irtaimisto-ostonsa velkarahalla, joten lakiluonnoksen mukaan velat jäisivät kuntien kontolle, mutta ostettu irtaimisto luovutettaisiin ilmaiseksi maakunnalle. Äänekosken kaupungin osalta kysymyksessä on noin 1,5 – 2,0 miljoonan euron arvoinen irtaimisto.

Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta rahoitusperiaatteen mukaisesti.

Talouden osalta maakuntauudistukseen sisältyy valtava riski. Riskiksi muodostuu tuleva valtionosuusjärjestelmä ja erityisesti sen verotulojen oikeudenmukainen tasausjärjestelmä. Myös verotuottojen osalta kuntien oikeudenmukainen ja tasapuolinen kohtelu tulisi turvata kolmea vuotta pitemmäksi ajaksi.

Aikataulu

1.1.3.2 Kilpailukykysojimus

Työmarkkinaosapuolet allekirjoittivat kilpailukykysojimuksen kesäkuussa 2016. Sojimuksen tavoitteena on parantaa suomalaisten yritysten hintakilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla, lisätä vientiä ja työllisyyttä sekä nopeuttaa talouskasvua.

Tavoitteisiin pääsemiseksi tuotannon yksikkökustannuksia alennetaan noin neljällä prosentilla. Sojimus edistää omalta osaltaan maan hallituksen tavoitetta 110 000 uudesta työpaikasta kuluvan vaalikauden aikana.

Valtiovarainministeriön arvion mukaan kilpailukyky sopimus voi pitkällä aikavälillä lisätä työllisyyttä 40 000 hengellä. Sopimuksen kattavuus on yli 90 prosenttiin palkansaajista.

Kilpailukyky sopimus alentaa työnantajien sairausvakuutusmaksua vuosina 2017–2020. Lisäksi työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksurasi- tusta siirretään osittain työnantajilta palkansaajien maksettavaksi. Mak- sumuutosten työvoimakustannuksia alentava vaikutus nousee noin 500 milj. euroon vuoteen 2019 mennessä.

Julkisen sektorin lomarahoja leikataan 30 prosentilla vuosina 2017– 2019. Leikkaus pienentää kuntatalouden toimintamenoja ensi vuonna noin 310 milj. eurolla.

Vuosityöajan pidennys 24 tunnilla ei vaikuta suoraan kuntatalouden me- noihin. Työajan pidennys kuitenkin pienentää työvoimatarvetta kunta- taloudessa ja luo mahdollisuuden laskennallisesti enimmillään vajaan 250 milj. euron toimintameno säästöön. Toimintameno säästöt vaikutta- vat myös kuntatalouden verotuloihin ja valtionosuuksiin, joten net- tosäästö jää selvästi toimintameno säästöä pienemmäksi. Säästön toteu- tuminen edellyttää, että kunnissa päätetään erikseen hyödyntää työajan pitenemisen tuomaa mahdollisuutta säästöihin.

Kuntatalouden kehitysarviossa vuosityöajan pidentämisen vaikutukset perustuvat tekniseen oletukseen. Säästöjen toteutumiseen liittyy epä- varmuutta. Kehitysarviossa on oletettu, että sosiaali- ja terveydenhuol- tohenkilöstön osalta työajan pidentäminen realisoituu säästöiksi kahden vuoden kuluessa. Työajan piteneminen hidastaa palvelutarpeen kas- vusta aiheutuvaa sosiaali- ja terveydenhuoltomenojen kasvua, kun ny- kyinen henkilöstö voi tuottaa pidemmän työajan vuoksi aiempaa enem- män palveluja. Opetussektorin osalta laskelmassa on huomioitu, ettei työajan pidentäminen johda säästöihin. Muun henkilöstön osalta tekni- senä oletuksena on, että työajan pitenemisen mahdollistama toiminta- menosäästö toteutuu vähitellen vuoteen 2020 mennessä. Tämä edellyt- tää kunnissa eläköitymisen ja työvoiman vaihtuvuuden hyödyntämistä töiden uudelleenorganisoinnissa. Kuntien eläkevakuutuksen tekemän arvion mukaan kunta-alalta jää eläkkeelle yli 16 000 henkilöä vuosittain.

Palkansaajien maksukorotukset, lomarahojen leikkaus ja työajan piden- tämisestä syntyvät toimintameno säästöt alentavat kuntatalouden vero- tuloja noin 500 milj. eurolla vuoden 2020 tasolla. Lisäksi hallitus tukee sopimusta keventämällä palkansaajien ja eläkeläisten verotusta. Halli- tuksen päättämistä tuloveroperustemuutoksista aiheutuvat kuntien ve- rotulojen menetykset kompensoidaan kuntien valtionosuuksissa.

Kilpailukyky sopimuksesta syntyvät toimintameno säästöt huomioidaan kuntien valtionosuuksissa. Valtion talousarvioesityksessä lomarahojen leikkaukset huomioidaan valtionosuuksissa täysimääräisesti ja työajan

piteneemisestä aiheutuva menosäästö osittaisena vuonna 2017. Sen sijaan työnantajamaksumuutoksista syntyviä henkilöstömenosäästöjä ei ole huomioitu valtionosuuksissa.

Ilman suotuisten työllisyysvaikutusten huomioimista kilpailukykykysymyksen vaikutus on lyhyellä aikavälillä julkista taloutta heikentävä. Vaikutus on kuntatalouden kehitysarviossa 90–120 milj. euroa kuntataloutta heikentävä vuosina 2017–2019 ja noin 35 milj. euroa kuntataloutta heikentävä vuonna 2020.

Kilpailukykykysymyksen vaikutukset Äänekosken kaupungin talouteen vuonna 2017

		Euroa
Lomarahan leikkaus 30 % + sivukulut		-807 900
Sivukulujen vähennys 1,28 %		-568 100
K-S Shp:n maksuosuus		-407 000
Vähennykset toimintakuluihin		-1 783 000
Valtionosuusleikkaus (65,22 €/asukas)		-1 281 312
Veromenetyksen kompensatio/VO	395 000 000	1 431 679
Verotulojen vähennys	-756 000 000	-2 511 529
Yhteisöverotulojen lisäys	60 000 000	273 502
Vaikutus verotuloihin ja valtionosuuksiin		-2 087 660
Vaikutus talouteen vuonna 2017		-304 660

1.1.3.3 Valtionosuudet

Kuntien valtionapuihin osoitetaan yhteensä 10,3 mrd. euroa vuonna 2017. Valtioavut alenevat vuodelle 2016 budjetoidusta 7 prosenttia. Laskennallisiin valtionosuuksiin osoitetaan yhteensä 9,4 mrd. euroa, mikä on 5 prosenttia vuodelle 2016 budjetoitua vähemmän. Valtionapujen alenemiseen vaikuttavat useat tekijät, joista merkittävimmät ovat perustoi-meentulotuen laskennan ja maksatuksen siirto kunnilta Kelalle sekä kilpailukykykysymyksen perusteella tehtävät valtionosuuden vähennykset.

Peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan 8,5 mrd. euroa. Valtionosuusprosentti on 25,23. Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus tehdään vuosittain, ja vuoden 2014 tietojen perusteella tehtävä tarkistus lisää peruspalvelujen valtionosuutta 34,5 milj. eurolla. Vuonna 2017 peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan indeksisidonnaisen menojen lisäsäästö, 75 milj. euroa. Valtionosuutta alentaa myös edellisellä vaalikaudella päätetty valtionosuusleikkaus, 50 milj. euroa. Valtionosuusjärjestelmän kautta tehtävät veroperustemuutosten kompen-

saatiot puolestaan kasvavat 390 milj. eurolla. Valtionosuuksien indeksitarkistus on -0,7 prosenttia vuonna 2017, mikä vähentää peruspalvelujen valtionosuutta noin 50 milj. eurolla.

Vuonna 2017 otetaan käyttöön yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien kertaluonteinen eläketuki. Muutos vähentää kuntien kustannuksia työmarkkinatuesta arviolta noin 33 milj. eurolla, ja peruspalvelujen valtionosuuteen tehdään vastaavan suuruinen vähennys.

Kilpailukyky sopimus vaikuttaa sekä kuntatalouden menoihin, että tuloihin. Se alentaa kuntien verotuloja muun muassa työntekijämaksujen muutosten kautta. Kilpailukyky sopimukseen liittyvä ansiotuloverojen kevennys ei sen sijaan vaikuta kuntatalouden rahoitusasemaan, koska verotulojen aleneminen kompensoidaan kunnille valtionosuusjärjestelmän kautta. Sopimuksen arvioidaan alentavan kuntien työvoimakustannuksia vajaalla 700 milj. eurolla vuonna 2017. Työnantajamaksujen alenemisesta ja lomarahaleikkauksesta seuraava säästö toteutuu välittömästi; sen sijaan työajan pidennyksestä syntyvän säästön arvioidaan realisoituvan asteittain. Työajan pidennyksen ei kuitenkaan arvioida tuottavan säästöä opetussektorilla. Työajan pidennyksen arvioitu kustannussäästö otetaan osittain huomioon peruspalvelujen valtionosuuden mitoituksessa vuonna 2017. Lomarahaleikkausta vastaava säästö vähennetään valtionosuuksista sen sijaan täysimääräisesti. Kilpailukyky sopimukseen liittyvä valtionosuuden vähennys on OKM:n hallinnonalalla yhteensä noin 16 milj. euroa ja peruspalvelujen valtionosuudessa noin 356 milj. euroa. Valtionosuusvähennysten jälkeen kilpailukyky sopimuksen kokonaisvaikutus kuntatalouden rahoitusasemaan arvioidaan noin 90 milj. euroa heikentäväksi vuonna 2017. Pidemmällä aikavälillä myös kuntatalous hyötyy kilpailukyky sopimuksen suotuisista vaikutuksista kasvuun ja työllisyyteen.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön hallinnonala

Aiemmin päätetyn mukaisesti perustoimeentulotuen laskenta ja maksatus siirretään kunnista Kelalle. Tämä vaikuttaa sekä kuntien menoihin että tuloihin, mutta kokonaisvaikutus on valtio-kunta-suhteessa neutraali. Siirron arvioidaan hieman vähentävän toimeentulotuen alikäyttöä ja lisäävän toimeentulotukimenoja.

Omaishoidon tuesta annettua lakia ja sosiaalihuoltolakia koskevat muutokset ovat tulleet voimaan 1.7.2016 alkaen. Muutoksella turvataan omaishoitajien oikeus kolmeen vapaapäivään kalenterikuukautta kohti ja veloitetaan kunta järjestämään tarvittaessa omaishoitajille valmennusta sekä hyvinvointi- ja terveystarkastuksia. Kunnan tulee järjestää omaishoitajan vapaan aikainen sijaishoito. Perhehoitolakia koskevat muutokset ovat tulleet voimaan 1.7.2016 alkaen. Muutoksella toimeksiantosuhteisten perhehoitajien vähimmäispalkkiota korotetaan 775 euroon kuukaudessa ja perhehoitajien oikeutta vapaaseen lisätään. Omais-

ja perhehoidon kehittämistä varten valtionosuuksiin lisätään 90 milj. euroa vuonna 2017 vuoden 2016 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Toisaalta toimenpiteet aiheuttavat kunnille säästöjä kalliimman laitoshoidon tarpeen vähenemisen kautta. Peruspalvelujen valtionosuudessa on huomioitu nettolisäyksenä 59,6 milj. euroa muutosten johdosta.

Terveyden- ja sosiaalihuollon päivystystä sekä erikoissairaanhoidon keskitetään viiteen yliopistolliseen sairaalaan ja seitsemään muuhun päivystyspalvelun sairaalaan. Kuntien menojen arvioidaan alenevan muutosten seurauksena 75 milj. euroa vuoteen 2016 verrattuna. Valtionosuuden mitoituksessa on otettu vähennyksenä huomioon 19,2 milj. euroa muutoksen johdosta.

Vanhuspalvelujen henkilöstömitoitusta tarkistetaan tehostetussa palveluasumisessa ja vanhainkodeissa. Kuntien menojen arvioidaan tämän seurauksena vähenevän 25 milj. eurolla ja valtionosuutta vähennetään tätä vastaavasti 6 milj. eurolla. Osana kuntien tehtävien ja velvoitteiden vähentämisen toimenpideohjelmaa vanhuspalvelulaista poistetaan eräitä osatehtäviä. Tämän arvioidaan vähentävän kuntien menoja noin 27 milj. euroa. Valtionosuudessa otetaan vähennyksenä huomioon noin 7 milj. euroa. Ikääntyneiden ihmisten kotiin vietävien palvelujen lisäämiseen osoitetaan 4,8 milj. euron valtionosuuden lisäys täydellä valtion rahoituksella.

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Valtion ja kuntien välinen kustannustenjaon tarkistus vähentää OKM:n hallinnonalan kuntien valtionosuuksia noin 3 milj. eurolla.

Varhaiskasvatusoikeuden muutos sekä varhaiskasvatuksen kasvattajien ja yli 3-vuotiaiden lasten määrän suhdetta koskevat muutokset tulivat voimaan 1.8.2016. Näiden muutosten on arvioitu vähentävän kuntatalouden menoja vuositasolla noin 67 milj. euroa, jota vastaava valtionosuuden vähennys on 17 milj. euroa.

Esiopetuksessa olevien lasten varhaiskasvatusoikeutta muutetaan siten, että kunnille mahdollistetaan esiopetuksessa olevan lapsen hoidon toteuttaminen maksullisena kerhotoimintana.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaskohtaisen rahoituksen määräävää kerrointa alennetaan 2,49:stä 1,67:ään, mikä vähentää maahanmuuttajien perusopetukseen valmistavaan opetukseen kuntien saamaa rahoitusta noin 34 milj. euroa. Perusopetukseen valmistavan opetuksen rahoitus on tarkoitus uudistaa vuodesta 2017 siten, että se perustuisi vuosittaisen laskentapäivän oppilasmäärän sijasta läsnäolokuukausien määrään, jolloin rahoitus reagoisi nykyistä paremmin oppilasmäärässä tapahtuviin muutoksiin. Vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä -opetuksen ja muun opetuksen tukemiseen varattua rahoitusta lisätään 3 milj. eurolla valtionavustusprosentin pitämiseksi ennallaan 86 prosentissa opetustarpeen kasvaessa.

Ammatillisen peruskoulutuksen rahoitusta alennetaan ammatillisen koulutuksen reformin toteutukseen liittyen 190 milj. eurolla. Säästö toteutetaan määräämällä oppilaitosmuotoisen ammatillisen peruskoulutuksen rahoituksen perusteena oleva opiskelijamäärä 12,5 prosenttia järjestämislupien mukaista enimmäisopiskelijamäärää alhaisemmalle tasolle. Säästö kohdennetaan kokonaisuudessaan kuntien rahoitusosuuteen valtionosuusprosenttia muuttamalla, minkä seurauksena lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen rahoituksen valtionosuusprosentit eriytyvät toisistaan.

Työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevien nuorten työllisyyden edistämiseksi nuorten aikuisten osaamisohjelman jatkamiseen kohdistetaan 10 milj. euron lisärahoitus, mistä kuntatalouteen kohdistuu noin 6 milj. euroa.

Kirjastojen valtionavustuksiin osoitetaan 3,5 milj. euroa vuonna 2017. Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksiin edellisellä hallituskaudella pysyviksi päätetyt säästöt toteutetaan yksikköhintoja alentamalla. Säästö vähentää valtionosuuksia 2,9 milj. eurolla vuonna 2017 edellisvuoteen verrattuna, mistä suuri osa kohdistuu kuntiin.

Muut hallinnonalat

Maahanmuuttajista kunnille maksettavat korvaukset nousevat noin 180 milj. euroon. Oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määräksi oletetaan vuonna 2016 noin 7 200 ja vuonna 2017 noin 4 500. Perustoimeentulotuen laskennan ja maksatuksen siirtyessä Kelalle maksetaan korvaus perustoimeentulotuen osalta kuntien sijasta Kelalle.

1.1.3.4 Verotulot

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2016 noin 18,8 mrd. euroa ja noin 18,5 mrd. euroa vuonna 2017.

Ansiotuloveroperusteita lievennetään vuonna 2017 kuluttajahintaindeksin muutosta vastaavasti. Indeksitarkistus vähentää kunnallisveron tuottoa arviolta 64 milj. eurolla. Asuntolainan korkojen vähennyskelpoisen osuuden pienentämistä jatketaan hallitusohjelman mukaisesti, mikä lisää kunnallisveron tuottoa 13 milj. eurolla. Vuonna 2017 otetaan käyttöön niin sanottu yrittäjävähenys, jonka arvioidaan alentavan kunnallisveron tuottoa 53 milj. eurolla. Työllisyyden edistämiseksi myös kotitalousvähenystä korotetaan, mikä puolestaan vähentää kunnallisveron tuottoa 13 milj. eurolla.

Kilpailukyky sopimuksen tukemiseksi työtulojen verotusta kevennetään yhteensä 423 milj. eurolla vuonna 2017. Verotus kevenee tasaisesti kaikissa tuloryhmissä. Kevenys vähentää kunnallisveron tuottoa 211 milj. eurolla. Eläketulon verotusta kevennetään yhteensä 136 milj. eurolla, josta kunnallisveron osuus on 62 milj. euroa. Nämä verotulomenetykset kompensoidaan kunnille täysimääräisesti valtionosuusjärjestelmän

kautta. Kilpailukyky sopimuksella on myös epäsuoria, työntekijöiden sosiaalivakuutusmaksujen muutoksista ja palkkasumman pienenemisestä aiheutuvia vaikutuksia kunnallisveron tuottoon. Näitä verotuottomenetyksiä ei kuitenkaan kompensoida.

Yhteensä veroperustemuutokset alentavat kunnallisveron tuottoa nettomääräisesti 390 milj. eurolla, ja valtionosuuksiin tehdään vastaavansuuruinen lisäys kompensaatona.

Yhteisöveron tuoton arvioidaan olevan n. 1,5 mrd. euroa vuonna 2016. Yhteisöveron määrä kasvaa ennusteen mukaan n. 1,3 prosentilla eli n. 20 milj. eurolla verrattuna vuoteen 2016.

Kiinteistöveron tuoton arvioidaan olevan n. 1,65 mrd. euroa vuonna 2016 ja 1,75 mrd. vuonna 2017. Kiinteistöveroon on tehty korotuksia lähes vuosittain kuluvan hallituskauden aikana, mikä näkyy taulukossakin verotuoton voimakkaana kasvuna 2014–2016. Hallitusohjelmassa on linjattu, että kiinteistöveroä korotetaan hallituskauden aikana siten, että korotusten vaikutuksesta veron tuotto kasvaisi yhteensä 100 milj. eurolla. Korotuksista on toteutettu vuosina 2016 ja 2017 voimaantulevat muutokset, joilla saavutetaan puolet mainitusta lisätuottotavoitteesta. Näiden hallitusohjelmalinjausten lisäksi vuonna 2017 kiinteistöveroä korotetaan 50 milj. eurolla, eli yhteensä vuoden 2017 korotus on 75 milj. euroa. Korotuksesta noin 9 milj. euroa kohdistuu rakentamattoman, asuin käyttöön kaavoitetun rakennusmaan kiinteistöveroon asuntotuotannon vauhdittamiseksi.

(lähde: VM/Kuntatalousohjelma)

KUVA 1 VALTION VEROTULOENNUSTE 2014 - 2020

Kuntien verotulot vuosina 2014–2020, miljardia euroa (*VM:n ennuste)							
	2014	2015*	2016*	2017*	2018*	2019*	2020*
Kunnallisvero	18,2	18,5	18,8	18,5	18,9	19,4	20,1
Yhteisövero	1,5	1,6	1,5	1,6	1,6	1,7	1,8
Kiinteistövero	1,5	1,6	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9
Verotulot yht.	21,2	21,8	22,0	21,8	22,3	23,0	23,8

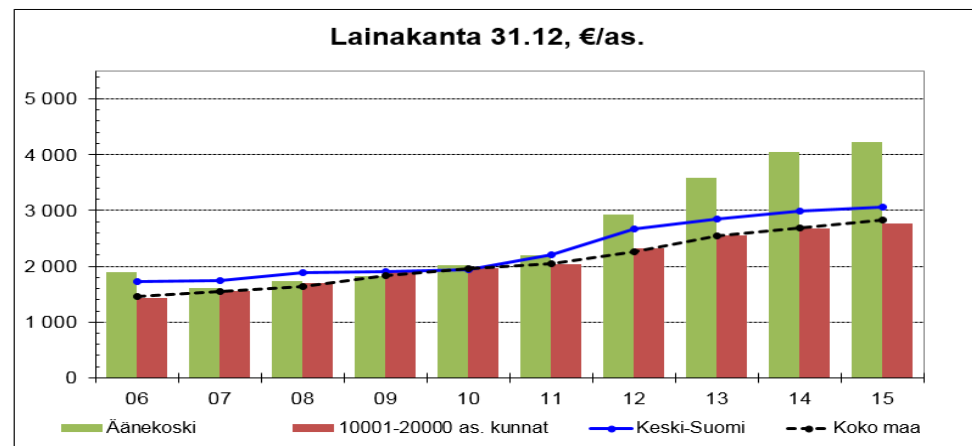
1.1.4 Taloudellinen tilanne Äänekoskella 2016 - 2019

Taloustilanteen kehityksen ennustaminen lähivuosina liittyy monia haasteita. Mahdollisen Sote- ja maakuntauudistuksen taloudellisten vaikutusten arvioinnissa on vielä paljon epävarmuustekijöitä, joten lopullisten vaikutusten arviointi tarkentuu muutoksen edistyessä. Toisaalta metsäteollisuuden biotuotetehtaan investointi Äänekoskelle luo pohjan positiiviselle talouskehitykselle. Suoranaiset ja välittömät vaikutukset kaupungin talouden kannalta kohdistuvat verotulokertymiin (yhteisö- ja kunnallisvero) ja työllisyystilanteeseen.

Taseessa kertynyt alijäämä oli vuoden 2015 tilinpäätöksessä 5,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2016 alkuperäinen talousarvio oli 1,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Talousarviota on kuitenkin korjattu lisämäärärahoilla ja talousarviomuutosten jälkeen talousarvio on noin 0,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Viimeisimmän tulosnusteen mukaan vuoden 2016 tilinpäätös näyttäisi kuitenkin muodostuvan noin 2,7 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Ennusteessa merkittävimpinä budjetoitua parempaan tulokseen vaikuttavia tekijöinä ovat verokertymät sekä satunnaiset kaavoitusvoitot.

Kaupungin lainakanta oli vuonna 2008 noin 35,4 miljoonaa euroa (1.741 €/asukas) ja tuosta lainakanta on kasvanut koko ajan, ollen vuoden 2015 tilinpäätöksessä jo 83,0 miljoonaa euroa (4.227 €/asukas). Lainakannan nousua pyritään hillitsemään käyttämällä tulevien kouluinvestointien rahoittamiseen kiinteistöleasingrahoitusmallia. Hankkeiden rahoittaminen kiinteistöleasingilla ei kasvata kaupungin velkamäärää, mutta rahoitusvastuu ja vaikutus kaupungin rahavaroihin on silti yhtä suuri. Leasingvelka ei ole kirjanpidon määritelmän mukaan velkaa, vaan vuokra- vastuuta. Hankkeiden rahoittaminen talousarviolainalla nostaisi kaupungin asukaskohtaista lainamäärää noin 2.000 euroa vuoteen 2019 mennessä, joten asukasta kohden lainaa olisi noin 5.800 euroa.

KUVA 2 LAINAKANNAN KEHITYS VUOSINA 2006 - 2015

Lainakanta 31.12., €/as.	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15
Äänekoski	1 896	1 617	1 741	1 820	2 025	2 195	2 927	3 583	4 055	4 227
10001-20000 as. kunnat	1 439	1 565	1 698	1 891	1 964	2 033	2 323	2 550	2 673	2 769
Keski-Suomi	1 724	1 748	1 884	1 904	1 941	2 211	2 667	2 846	2 983	3 053
Koko maa	1 464	1 548	1 631	1 839	1 957	2 037	2 261	2 540	2 694	2 835

Vuonna 2017 - 2019 vuosikate riittää kattamaan investoinnit. Investointitason pitäisi olla vuosikatetta pienempi, jotta kaupungin velkaantumisen saataisiin katkaistua. Kaupunki on käyttänyt uusien kouluinvestointien rahoittamiseen leasingrahoitusta vuodesta 2015 alkaen. Koulujen valmistuessa leasingrahoituskulut tulevat lisäämään käyttötalousmenoja n. 1,1 milj. euroa vuodessa.

Vuodelle 2017 on suunniteltu noin 7,1 miljoonan nettoinvestoinnit. Suunnitelmavuosille 2018 - 2019 nettoinvestoinnit ovat 6 - 9 miljoonan

vuositasolla. Suunnitelman mukaisten poistojen ennustetaan olevan vuonna 2017 n. 7,4 miljoonaa euroa ja suunnitelmakauden lopulla 8,0 miljoonaa euroa. Lisäksi vuonna 2017 varaudutaan 0,6 miljoonan euron lisäpoistoihin. Vuonna 2018 lisäpoistoihin arvioidaan 0,5 miljoonaa euroa ja 0,3 miljoonaa euroa vuodelle 2019.

Talousarviossa vuoden 2017 tavoitteeksi asetetaan 10,8 miljoonaa euron vuosikate, jolloin se kattaa poistoista n. 135 prosenttia. Vuosikatteen riittävyydellä suhteessa poistoihin mitaten kaupungin tulorahoitus on tasapainossa vuonna 2017.

Kaupungin lainakanta laskee hieman vuonna 2017. Lainaa tulee olemaan vuoden 2017 lopussa n. 75,5 miljoonaa euroa, eli noin 3.800 euroa asukasta kohti. Vuosi 2017 on talousarvion mukaan n. 2,8 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Taloussuunnitelman (luku 6) mukaan kaupungin vuosikate kattaa poistot vuosina 2017 – 2019.

Vuosien 2018 - 2019 taloussuunnitelmassa asetetut vuosikatetavoitteet on mahdollista saavuttaa sillä edellytyksellä, että toimialat sitoutuvat suunnitelmassa esitettyihin indeksikorotuksiin ja talouskuriin. Myös verotulo- ja valtionosuusennusteiden pitävyys on ratkaisevassa asemassa taloussuunnitelman onnistumisen kannalta.

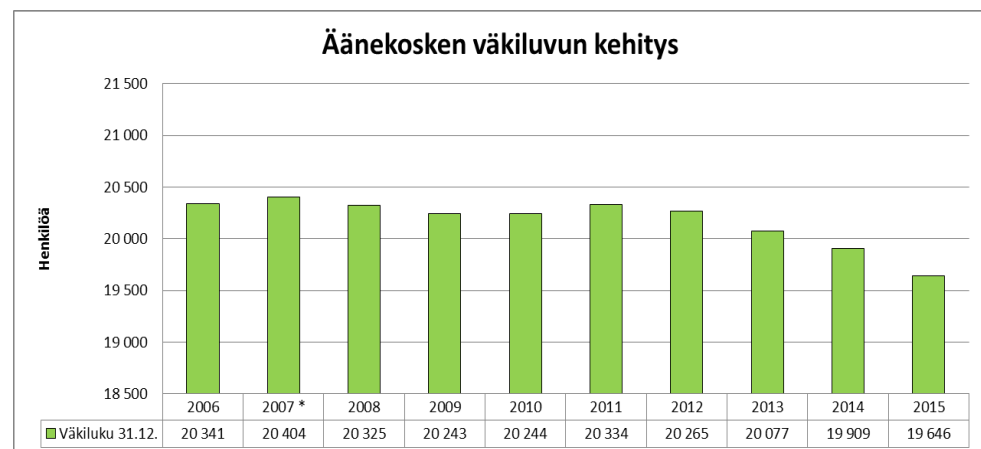
1.1.4.1 Väestö

Väkiluvun kehitys

Suomen virallinen väkiluku 31.12.2015 oli 5.487.308. Väkiluku kasvoi vuoden 2015 aikana yhteensä noin 16 tuhannella henkilöllä. Edellisten vuosien tapaan muuttovoitto ulkomailta oli luonnollista väestönkasvua voimakkaampaa.

Äänekosken väkiluku on laskenut 695 henkilöllä vuodesta 2006 vuoteen 2015.

KUVA 3 ÄÄNEKOSKEN VÄKILUVUN KEHITYS 2006 – 2015

Väestöennuste

Tilastokeskuksen väestöennusteiden (2016) mukaan koko maan väkiluvun kasvu jatkuu myös tulevaisuudessa. Valtakunnallisen väestökehityksen tyypillisimpiä piirteitä ovat väestön ikärakenteen vanheneminen. Äänekosken osalta ikärakenteen vanheneminen on merkittävää. Yli 65 -vuotiaiden osuus vuonna 2014 oli 23 % ja vuonna 2040 se on jo 32 %. Samalla aikavälillä ennustetaan väestön vähenevän 8 %.

KUVA 4 ÄÄNEKOSKEN VÄESTÖENNUSTE 2014 - 2040 (TK)

Ikäryhmä	2014	2020	2030	2040
-14	3 426	3 260	2 964	2 833
15 - 24	2 011	1 942	1 900	1 751
25 - 34	1 806	1 673	1 549	1 580
35 - 44	2 264	2 130	1 938	1 803
45 - 54	2 738	2 338	2 226	2 100
55 - 64	3 064	2 927	2 343	2 306
65 -	4 600	5 242	5 948	5 862
Yhteensä:	19 909	19 512	18 868	18 235

Väestöllinen huoltosuhde

Väestöllinen huoltosuhde kuvaa lasten (0 - 14 v.) ja vanhusten (yli 65 v.) yhteenlaskettua määrää suhteessa työikäisten (15 - 64 v.) määrään. Koko maan väestöllisen huoltosuhteen suhdeluku on pysytellyt koko 2000 -luvun melko vakaana. Vuonna 2011 sataa työikäistä kohden Suomessa oli 53 ei-työikäistä. Pienimmät huoltosuhteen arvot ovat suurimmilla kaupunkiseuduilla ja suurimmat asukasluvultaan pienistä ja väestöltään vanhenevista kunnista. Vuonna 2015 koko maan huoltosuhde oli 58,1 eli yhtä työikäistä kohden oli noin 0,6 huollettavaa. Keski-Suomen maakunnassa väestöllinen huoltosuhde oli 61,0 vuonna 2015.

Äänekoskella väestöllisen huoltosuhde ennusteen mukaan on 68,9 vuonna 2015 ja vuonna 2040 sen ennustetaan olevan jo 91,1 eli jokaista työikäistä kohden olisi 1 huollettava. Tämä kehitys on todella huolestuttavaa ja tulee rasittamaan kaupungin taloutta tulevaisuudessa merkittävästi.

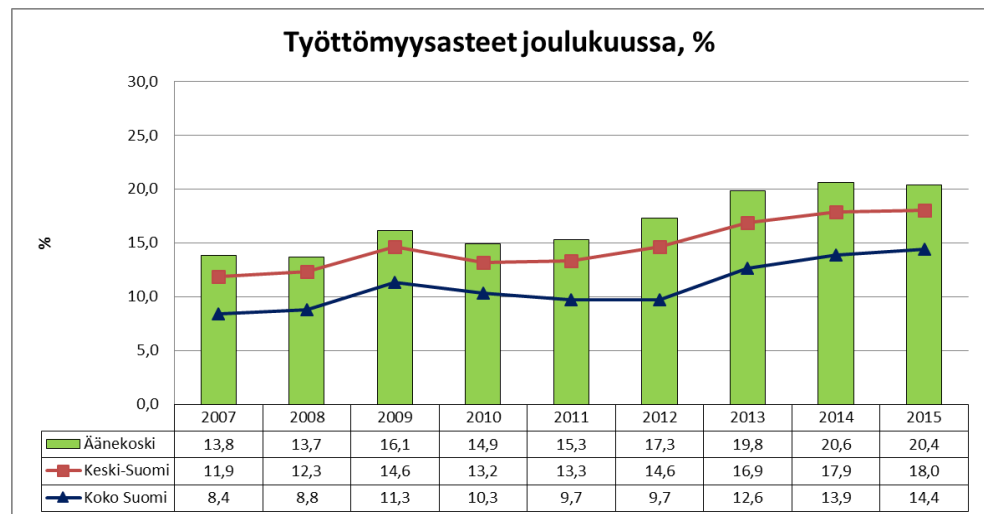
KUVA 5 VÄESTÖLLINEN HUOLTOSUHDE 2015 - 2040 (TK)

	2015	2017	2020	2025	2030	2035	2040
Äänekoski	68,9	72,8	77,2	83,8	89,5	91,6	91,1
Koko maa	58,3	60,5	63,3	66,4	69,2	70,4	69,7

1.1.4.2 Työllisyys

Työttömyysaste on noussut Äänekoskella vuodesta 2007 alkaen. 31.12.2015 tilanteen mukaan työttömyysaste Äänekoskella oli 20,4 %, kun koko maan työttömyysaste oli puolestaan 14,4 %. Äänekosken kaupunki on lisännyt mm. palkkatuella työllistämistä ja kuntouttavan työtoiminnan asiakasmäärät ovat kasvaneet. Viimeisen ELY:n työttömyystilaston mukaan 9/2016 työttömyysaste oli 17,4 %.

KUVA 6 TYÖTTÖMYYSASTEEN KEHITYS 2007 - 2015

1.2 Äänekosken kaupunkistrategia

Kuntalaki 37 §

1.5.2015 voimaan tullessa kuntalaissa (410/2015) todetaan, että kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen
- palvelujen järjestäminen ja tuottaminen
- kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palveluvelvoitteet
- omistajapolitiikka
- henkilöstöpolitiikka
- kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet
- elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntalain mukaan kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös strategian toteutumisen arviointi ja seuranta.

Lisäksi kuntalain 110 §:ssä määritetään, että talousarvio- ja suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Äänekosken kaupunkistrategia

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 7.12.2015 kaupunkistrategian vuosille 2016 - 2021. Äänekosken kaupunkistrategia on kaupungin tärkein strategiatason asiakirja (päästrategia), jossa on koottuna yhteen kaupungin kehittämisen päälinjaukset ja painopisteet lähivuosiksi sekä pitkän aikavälin strateginen suunta.

Strategiaprosessissa on ollut olennaista saavuttaa yhteinen ymmärrys kaupungin strategisesta asemasta ja tahtotilasta: Mihin asioihin ja kehitystrendeihin Äänekoski pystyy omilla valinnoillaan reagoimaan ja vaikuttamaan, ja toisaalta, minkä tekijöiden suhteen kaupungin on oltava proaktiivinen.

Äänekosken kaupunginvaltuusto ohjaa kaupungin kehittämistä strategioilla. Strategiapäivityksen yhteydessä kaupungin strateginen toiminnanohjaus- ja johtamismalli laadittiin Balanced Score-card -mallin mukaiseksi (BSC, tasapainotettu mittaristo/tuloskortti). Balanced Scorecardin mallissa mittareita tuotetaan neljästä näkökulmasta, joista muodostuu ns. mittaristotaulukko eli tuloskorttikokonaisuus. Näkökulmat Äänekosken kaupungilla ovat: **asiakas, talous, prosessit sekä henkilöstö.**

Asiakasnäkökulma ja taloudellinen näkökulma kuvaavat ulkoisia odotuksia, kun taas sisäisten prosessien ja henkilöstön näkökulmat kuvaavat sisäisiä valmiuksia. Tärkeää on, että näkökulmien taustalla vaikuttavat missio, visio ja arvot. Näkökulmille on määritelty strategiset päämäärät, kriittiset menestystekijät, mittarit, vastuutahot ja keskeisimmät toimenpiteet.

Äänekosken kaupungissa on asetettu koko kaupunkia ja koko strategia-kautta koskevat strategiset päämäärät näkökulmittain ja kullekin päämäärälle omat kriittiset menestystekijät (=strategiatavoitteet, strategiset valinnat). Kullekin menestystekijälle on määritelty mittari, jolla menestystekijän toteutumista mitataan. Mittarille annetaan nykyarvo (edellisen vuoden tilinpäätösarvo) sekä tavoitearvo (strategiakauden viimeinen vuosi). Mittareita voi olla useampi menestystekijää kohden.

Talousarvioprosessissa on määritelty vuosikohtaiset tavoitteet. Vuositavoitteita on asetettu seuraavasti:

- koko kaupunkiorganisaatiolle yhteisiä tavoitteita 1-2 kpl/strateginen päämäärä
- kullekin lautakunnalle 1-2 kpl/strateginen päämäärä
- kullekin vastuualueelle 1-2 kpl/strateginen päämäärä

Lautakunnat ovat laatineet strategian kanssa yhteen sovitettut lautakuntakohtaiset tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit koko strategiakaudelle sekä talousarvion yhteydessä talousarviovuotta koskevat sitovat tavoitteet.

Strategisten tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain tilinpäätösten yhteydessä ja kaupunkistrategiaa uudistetaan/päivitetään valtuustokausittain.

Strategian toimeenpano-ohjelmat

Kaupunkistrategiaa täydentämään ja strategian toteuttamiseksi laaditaan erilliset kaupunkistrategian toimeenpano-ohjelmat. Lähivuosina tavoitteena on muodostaa yhtenäinen strategia-asiakirja, joka koostuu kaupunkistrategiasta ja toimeenpano-ohjelmista.

Strategian toimeenpano-ohjelmia laaditaan mm. seuraavista asiakokonaisuuksista:

- palveluohjelma
- elinkeino- ja kilpailukykyohjelma
- työllisyysohjelma
- maankäyttöohjelma
- viestintä- ja markkinointiohjelma
- lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma
- henkilöstöohjelma

- investointiohjelma
- kiinteistöohjelma
- ympäristöohjelma
- matkailuohjelma
- omistajapolitiikka

Toimeenpano-ohjelmat laaditaan strategiakaudelle siten, että niissä huomioidaan kaupungin keskustan, keskeisten taajamien ja kylien kehittäminen ja ylläpito. Ohjelmien laadinnassa on huomioitava ohjelmien keskinäiset riippuvuussuhteet. Lautakuntakohtaisten tavoitteiden että erillisten toimeenpano-ohjelmien on tuettava kaupunkistrategiassa asetettujen päämäärien toteuttamista.

1.3 Konsernitavoitteet

1.3.1 Yleistä

Kaupungin konserniyhteisöistä suurin vaikutus kaupungin omaan talouteen on **Ääneseudun Energia Oy**:llä. Yhtiön toiminta on vakaalla pohjalla ja taloussuunnitelman mukainen tuloutusarvio on perusteltu.

Äänekosken Kiinteistöhoito Oy jatkaa vuonna 2015 aloittamiensa toiminnantehostustoimenpiteitä, joilla pyritään alentamaan palveluiden tuottamisen yksikköhintoja.

Äänekosken Teollisuuskiinteistöt Oy:lle siirtyi 1.7.2016 Äänekosken Kiinteistöhoito Oy:n isännöintiliiketoiminta. Siirron myötä henkilökunta lisääntyi yhdeksällä henkilöllä. Isännöintiliiketoimintaa harjoitetaan aputoiminimellä Avera Isännöinti, joka on merkitty kaupparekisteriin 8.7.2016. Yhtiö osti Keski-Suomen Osuuspankilta sen omistamat osakkeet Kiinteistö Oy Äänekosken Koskikeskuksesta. Osakkeet oikeutavat 1633 m² hallintaan. Yhtiön toimisto siirtyi syyskuussa Koskikeskukseen, jossa omassa käytössä arkistotilat mukaan lukien on 340 m².

Äänekosken Asunnot Oy:n asuntojen käyttöaste on huipussaan vuosien 2016 ja 2017 vaihteessa, jolloin BTT-projektin henkilömäärän on suurimmillaan. Käyttöaste kuitenkin laskee vuoden 2017 loppuun mennessä, kun tehdashanke valmistuu. Taloutta helpottaa kuitenkin lainakorkojen alhainen taso ja sekä vuokralaisten siirtymä yksityisiltä vuokramarkkinoilta yhtiön asuntoihin.

Ääneseudun Kehitys Oy:n toiminnan muutos

Äänekosken elinkeinoelämän palvelut on tuotettu aikaisemmin Äänekosken kaupungin ja Konneveden kunnan yhteisesti omistaman Ääneseudun Kehitys Oy:n toimesta. Alun perin yhtiö on perustettu neljän kunnan yhteiseksi elinkeino- ja aluekehittämisorganisaatioksi, mutta kunta-liitosten kautta omistajakuntia on enää kaksi, Äänekosken kaupunki ja

Konneveden kunta. Yhteinen kehittämissyhtiö on perustettu vuonna 2003 ja sen osakkeiden omistus jakautuu siten, että Äänekosken kaupunki omistaa nykyisin 23 osaketta ja Konneveden kunta 7 osaketta. Äänekosken kaupunki ostaa Konneveden kunnan osuuden Ääneseudun Kehitys Oy:stä. Ääneseudun Kehitys Oy:n toimintaa yhtiönä ei lopeteta, vaan yhtiössä hoidetaan keskeneräiset hankkeet loppuun saakka. Mikäli hankkeiden hallinta jatkossa edellyttää yhtiömuotoisen hankkeiden omistajan, niin hankkeita voidaan hallita tämän yhtiön kautta.

Konsernin muilla yhteisöjen toiminnoilla ja niissä tapahtuvilla muutoksilla ei ole ennakoitavissa kaupungin talouteen merkittäviä talousvaikutuksia.

1.3.2 Kaupungin yleiset konsernitavoitteet

1. Konserniyhteisöjen toiminnan on tuettava kaupungin strategian toteutumista
2. Toimivan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toteuttaminen
3. Konsernin ja kaupunginhallituksen välisen omistajaohjauksen kehittäminen edelleen

1.3.3 Yhtiökohtaiset tavoitteet

1.3.3.1 Ääneseudun Asunnot Oy

1. Asuntojen käyttöastetavoite 92 - 96 %
2. Hoito- ja pääomakulut katetaan omalla tulorahoituksella siten, että lainojen nettolyhennykset ovat 0,8 – 1,6 milj. euroa
3. Lainoitettavien peruskorjausprojektien (1 Äki ja 1 Sti) valmistelu

1.3.3.2 Äänekosken Energia Oy

1. Liiketoiminnan voitto 2.100.000 euroa
2. Äänekosken kaupungille tuloutetaan vuoden 2017 aikana (osinko, lainan korot ja takauspalkkiot) yhteensä 1.500.000 euroa
3. Sähköstä yli 60 % tuotettu uusiutuvalla tuotannolla
4. Kaukolämmöstä yli 99,5 % tuotettu uusiutuvalla tuotannolla

1.3.3.3 Äänekosken Kiinteistöhoito Oy

1. Toiminnan tehostamistoimet, joilla saavutetaan 80.000 euron säästöt kaupungin tilapalveluiden ostoihin
2. Liikevoitto 4 % liikevaihdosta
3. Omistajalle osinkona 100.000 euroa vuoden 2017 tuloksesta
4. Työntekijöiden sairaspöissaolojen vähentäminen

1.3.3.4 Ääneseudun Kehitys Oy

1. Yhtiön käynnistämien hankkeiden loppuunsaattaminen
2. Erikseen määrättyjen hankkeiden hallinta

1.3.3.5 Äänekosken Teollisuuskiinteistöt Oy

1. Tarjota vuokratasoltaan kilpailukykyisiä liike-, toimisto- ja teollisuustiloja
2. Vuokrattavien tilojen käyttöaste 90 %
3. Epäkäytännöllisten tilojen myynti
4. Vuokratuotoilla katetaan kiinteistöjen hoito- ja pääomakulut
5. Vuokrausliiketoiminnan tulos positiivinen
6. Isännöinnin liiketoiminnan voitto 2- 3 %

1.3.3.6 Äänekosken Asumispalvelusäätiö

1. Positiivinen liiketoiminnan tulos
2. Tarjota äänekoskelaisille vanhuksille kohtuuhintaisia vuokra-asuntoja
3. Vuokrattavien tilojen käyttöaste vähintään 95 %
4. Kattaa vuokratuloilla kiinteistöjen hoito- ja pääomakulut

1.3.3.7 Keitele-Museo Oy

1. Positiivinen liiketoiminnan tulos
2. Turvallisuustodistusten uusiminen

1.3.3.8 Kiinteistöosakeyhtiö Konginkankaan Säästölipas

1. Hoito- ja pääomakulujen pysyminen kiinteistöyhtiössä kohtuullisena
2. Kaupungin hallinnassa olevien tilojen käyttöasteen nostaminen

1.3.3.9 Kiinteistöosakeyhtiö Suolahden Keskusraitti

1. Tilojen käyttöasteen pitäminen korkeana ja tyhjien tilojen aktiivinen vuokraaminen
2. Energiatalouden kehittäminen, säästökohdeiden kartoitus ja käytön tehostaminen
3. Rakennusten kunnon ylläpito

1.3.3.10 SS-Jäähalli Oy

1. Positiivinen liiketoiminnan tulos
2. Jäähallin käyttöastetta nostetaan nykyisestä tasostaan

1.4 Talousarvion sitovuus

Vuoden 2017 talousarvio on valtuuston nähden sitova vastuualuetasolla (netto) sekä investoinnit ovat sitovia kohteittain.

2 TULOSLASKELMA

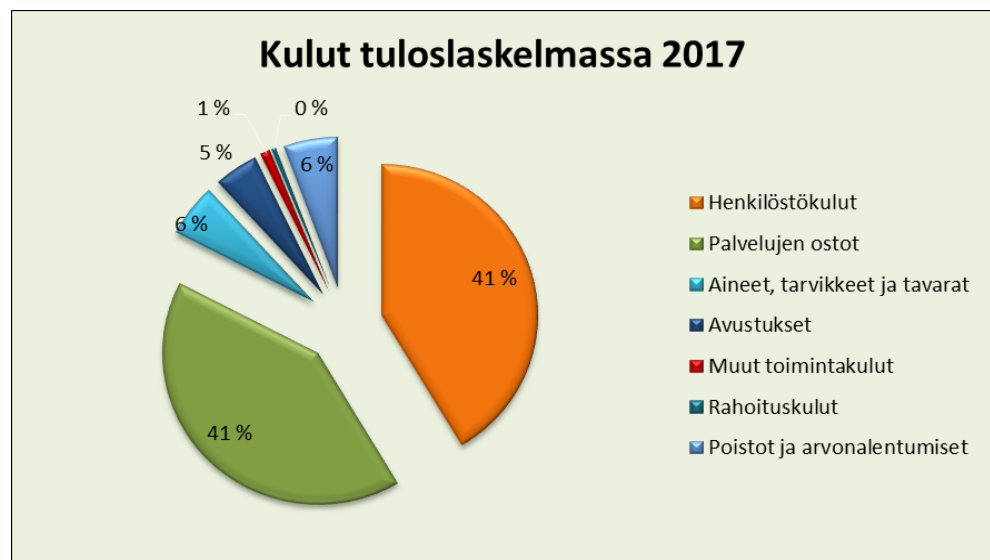
2.1 Yleistä tuloslaskelmasta

Tässä luvussa on esitetty Äänekosken kaupungin tuloslaskelma vuodelle 2017. **Taloussuunnitelma** vuosille 2018 – 2019 ja talouden vakauttamisen toimenpideohjelma vuoteen 2018 on esitetty luvussa 6.

KUVA 7 TUOTOT TULOSLASKELMASSA

KUVA 8 KULUT TULOSLASKELMASSA

KUVA 9 TULOSLASKELMA 2017, 1.000 €

TULOSLASKELMA, 1000 €

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos TA2017/TA2016	Muutos TA2017/TA2016
Toimintatuotot					
Myyntituotot	8 202	8 091	7 995	-1,2 %	96
Maksutuotot	9 834	9 250	9 952	7,6 %	-702
Tuet ja avustukset	2 305	2 750	3 297	19,9 %	-548
Muut toimintatuotot	5 216	3 381	3 236	-4,3 %	146
Valmistus omaan käyttöön	35	0	0		
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-56 756	-59 592	-58 355	-2,1 %	-1 237
Palvelujen ostot	-59 259	-55 791	-58 005	4,0 %	2 214
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 439	-7 865	-7 891	0,3 %	26
Avustukset	-8 092	-8 280	-6 488	-21,6 %	-1 792
Muut toimintakulut	-1 754	-1 294	-1 472	13,8 %	178
Toimintakate	-107 707	-109 349	-107 730	-1,5 %	-1 619
Verotulot	73 089	73 277	72 283	-1,4 %	994
Valtionosuudet	40 389	44 000	45 181	2,7 %	-1 181
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	1 147	662	662	0,0 %	0
Muut rahoitustuotot	748	1 088	1 088	0,0 %	0
Korkokulut	-472	-650	-660	1,5 %	10
Muut rahoituskulut	-5	0	0	0,0 %	0
Vuosikate	7 189	9 028	10 824	19,9 %	-1 796
Poistot ja arvonalentumiset	-6 764	-7 400	-8 000	8,1 %	600
Tilikauden tulos	425	1 628	2 824	73,4 %	-1 196
Tilinpäätössiirrot	20	0	0		0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	444	1 628	2 824	73,4 %	-1 196

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	TP 2015	TA 2016	TA 2017
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	19,20	17,67	18,52
Vuosikate / Poistot, %	106,28	122,00	135,30
Vuosikate, euroa / asukas	366	460	551
Asukasmäärä 31.12. (Ennuste)	19 646	19 646	19 646

2.2 Toimintatuotot

Toimintatuotot sisältävät myynti-, maksu- ja muut toimintatuotot sekä saadut tuet ja avustukset. Toimintatuottojen arvioidaan kasvavan vuoden 2016 alkuperäisestä talousarviosta 1,0 miljoonalla eurolla (4,3 %).

Myyntituotot

Myyntituottoihin kirjataan tulot tavaroiden ja palveluiden myynnistä, jotka on tarkoitettu myytäväksi pääsääntöisesti tuotantokustannukset kattavaan hintaan. Myyntituottojen arvioidaan vähenevän 0,1 M€ (-1,2 %).

Maksutuotot

Maksutuottoihin kirjataan asiakasmaksuja ja muita maksuja tavaroista ja palveluista, joiden hinnoittelun tarkoituksena ei ole kattaa tuotantokustannuksia kokonaisuudessaan tai joiden hinnat määritellään asiakkaan maksukyvyn mukaan. Tällaisia ovat esim. sosiaalitoimen erilaiset sosiaalipalvelumaksut, suunnittelu- ja mittaus-toimen maksut, rakennusvalvonta- ja tarkastusmaksut.

Maksutuottoihin on budjetoitu 0,7 M€ enemmän kuin vuoden 2016 talousarviossa. Lisäyksen aiheuttaa pääasiassa terveystalouden asiakasmaksujen korotukset.

Tuet ja avustukset

Tiliryhmään tuet ja avustukset kirjataan mm. saadut tuet ja avustukset valtiolta ja EU:lta. Tähän tuottoerään on arvioitu 19,9 %:n kasvu, johtuen pääasiassa kotouttamiseen saatavista avustuksista (1,8 M€). Perustointitulotuen myöntämisen siirtyminen Kelalle vähentää saatuja avustuksia noin 1,0 M€.

Muut toimintatuotot

Tiliryhmään muut toimintatuotot kirjataan toimintatuotot, jotka eivät kuulu yllä mainittuihin tiliryhmiin, tällaisia ovat mm. vuokratulot, pysyvien vastaavien myyntivoitot sekä kaavamuutosten luovutusvoitot. Muihin toimintatuottoihin on budjetoitu 0,1 M€ vähemmän kuin vuoden 2016 talousarviossa.

2.3 Toimintakulut

Henkilöstökulut

Henkilöstökuluihin kirjataan palkat ja palkkiot sekä henkilösivukulut (mm. eläkkeet sekä sairaus-, työttömyys- ja tapaturmavakuutusmaksut).

Henkilöstökulut vähenevät noin 1,2 M€. Vähennys johtuu pääsääteisesti kilpailukyky sopimuksen mukaisesta lomarahan 30 %:n leikkauksesta (0,8 M€) sekä työnantajan sivukulujen vähennyksestä (0,6 M€).

Palvelujen ostot

Palvelujen ostoihin kirjataan sekä ulkoiset että sisäiset palvelujen ostot.

Palvelujen ostojen arvioidaan nousevan 2,2 miljoonaa euroa (4,0 %) vuoden 2016 tasosta. Suurin lisäys 2,4 M€ kohdistuu perusturvan toimialalle. Perusturvan toimialan kustannusten kasvusta 1,8 M€ johtuu kotouttamisesta aiheutuvista kustannuksista. Palvelujen ostojen kustannuskehitykseen vaikuttaa myös kilpailukyky sopimuksen tuoma säästö esim. erikoissairaanhoidon kuluihin.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin kirjataan mm. toimistotarvikkeet, kirjallisuus, lääkkeet, hoitotarvikkeet, lämmitys, sähkö, vesi, pienkalusto ja rakennusmateriaalit.

Aineisiin, tarvikkeisiin ja tavaroihin budjetoidaan 2017 vuodelle 7,9 miljoonaa euroa, joka vastaa vuoden 2016 tasoa.

Avustukset

Avustuksiin kirjataan Äänekosken kaupungin vuosittain myöntämät avustukset kotitalouksille ja yhteisöille.

Vuodelle 2017 budjetoidaan kotitalouksille myönnettäviin avustuksiin 4,1 miljoonaa euroa ja yhteisöille myönnettäviin avustuksiin 2,4 miljoonaa euroa. Yhteensä avustuksiin budjetoidaan 6,4 M€, mikä on 1,8 M€ vähemmän kuin vuonna 2016. Perustoimeentulotuen myöntämisen siirtyminen Kelalle vähentää myönnettyjä avustuksia noin 2,0 M €.

Muut toimintakulut

Muihin toimintakuluihin kirjataan mm. vuokrat, vahingonkorvaukset, edustuskulut ja jäsenmaksut.

Muihin toimintakuluihin budjetoidaan 1,5 miljoonaa euroa vuodelle 2017, mikä on 0,2 miljoonaa enemmän kuin vuoden 2016 talousarviossa. Lisäys kohdistuu pääosin teknisen lautakunnan tilaaja -vastuualueelle.

2.4 Toimintakate

Toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

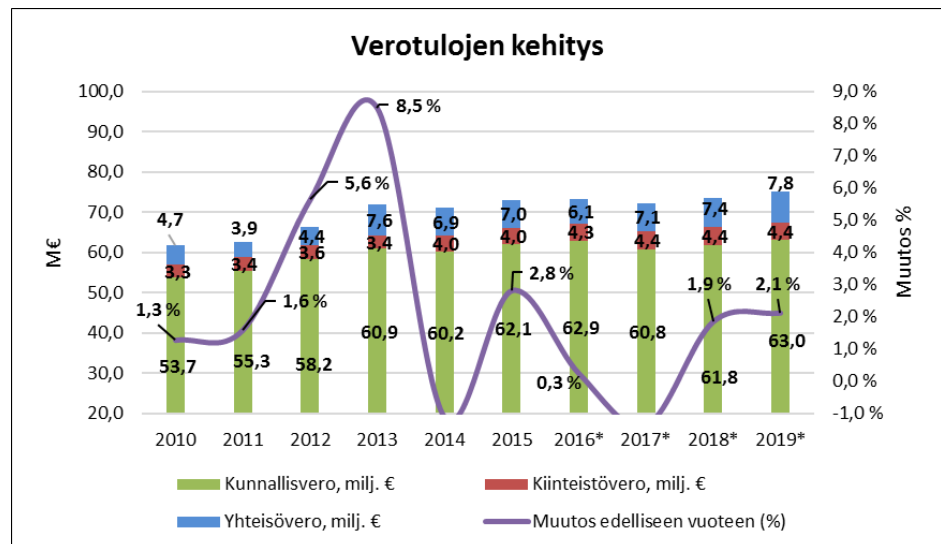
Vuoden 2017 toimintakatteen arvioidaan olevan -107,7 miljoonaa euroa, mikä on 1,6 miljoonaa euroa (1,5 %) parempi kuin 2016 talousarviossa.

2.5 Verotulot

Verotuloennusteet vuosille 2017 – 2019 perustuvat Kuntaliiton loka-kuussa 2016 laatimaan veroennustekehikkoon sekä omaan arvioon verotulojen kehityksestä. Verotulojen ennustetaan laskevan 0,7 % vuoden 2016 arvioiduista verotuloista.

KUVA 10 VEROTULOJEN KEHITYS 2010 – 2019

Verotulot (* ennuste)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*	2018*	2019*
Kunnallisvero, milj. €	53,7	55,3	58,2	60,9	60,2	62,1	62,9	60,8	61,8	63,0
Yhteisövero, milj. €	4,7	3,9	4,4	7,6	6,9	7,0	6,1	7,1	7,4	7,8
Kiinteistövero, milj. €	3,3	3,4	3,6	3,4	4,0	4,0	4,3	4,4	4,4	4,4
Verotulot yhteensä:	61,7	62,7	66,2	71,9	71,1	73,1	73,3	72,3	73,6	75,2

Kunnallisvero

Äänekosken kaupungin veroprosentti vuodelle 2017 on 21,5 % eli sama kuin vuonna 2016. Äänekoskella vuoden 2017 kunnallisveron tuotoksi arvioidaan 60,8 miljoonaa euroa, mikä on 2,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2016 arvioitu kunnallisveron tuotto. Kilpailukykysovi-

mus vähentää kuntien verotuloja 756 miljoonaa euroa, josta kompensoidaan kunnille 395 miljoonaa euroa valtionosuusjärjestelmän kautta. Tämän vaikutus kaupungin taloudessa on noin -1,1 miljoonaa euroa.

Yhteisövero

Yhteisöveronsaajia ovat valtio ja kunnat. Viimeksi vahvistetun veronsaajaryhmien jako- osuudet verovuodelle 2017 ovat seuraavat: valtio 69,66 (69,08) prosenttia ja kunnat 30,34 (30,92).

Vuonna 2017 ei tule voimaan veroperustemuutoksia, joilla on vaikutusta yhteisöveron tuottoon. Kilpailukyky sopimukseen liittyvät työnantajamaksujen alennukset kasvattavat yhteisöveron veropohjaa.

Talousarviossa vuoden 2017 yhteisöveron määräksi on arvioitu 7,1 miljoonaa euroa, joka on 1,0 miljoonaa euroa enemmän, kuin vuonna 2016 arvioidaan kertyvän.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuotoksi vuonna 2017 arvioidaan 4,4 miljoonaa euroa, mikä on 0,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2016. Kiinteistövero prosenttien oletetaan pysyvän vuoden 2017 tasolla taloussuunnitelmavuosina 2018 - 2019.

2.6 Valtionosuudet

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009) ja
2. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) mukaisesta valtionosuusrahoituksesta

Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan peruspalvelujen laskennallisia kustannuksia koskee yksi yhteinen ikäryhmitys. Ikäryhmitys on seuraava:

- 0-5-vuotiaat
- 6-vuotiaat
- 7-12-vuotiaat
- 13-15-vuotiaat
- 16-18-vuotiaat
- 19-64-vuotiaat
- 65-74-vuotiaat
- 75-84-vuotiaat
- yli 84-vuotiaat.

Järjestelmään sovelletaan ikäryhmitäyksen lisäksi seuraavia kriteereitä: sairastavuus, työttömyysaste, kaksikielisyys, vieraskielisyys, asukastiheys, saaristoisuus ja koulutustausta.

Laskennallisen osan valtionosuus saadaan vähentämällä kuntakohtaisesta laskennallisten kustannusten yhteismäärästä kunnan omarahoitussuus, joka on kaikille kunnille asukasta kohti yhtä suuri.

Tämän lisäksi kunnalle myönnetään valtionosuutta lisäosien perusteella. Lisäosissa ei ole omarahoitussuutta. Lisäosia ovat syrjäisyys, työpaikkaomavaraisuus ja saamelaisuus. Nykyinen yleinen asukaskohtainen valtionosuus poistuu kuten myös erityisen harvan asutuksen, saaristokunnan ja saamelaisten kotiseutualueen kuntien lisäosat.

Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perusteena ovat vuosittain vahvistettavat perushinnat ikäryhmille, kriteereille ja lisäosille. Laskennalliset kustannukset muodostuvat ikäryhmittäin: asukasluku x perushinta ja kriteereittäin: asukasluku x perushinta x kriteerin kerroin.

Sairastavuuskerroin lasketaan terveydenhuollon, vanhustenhuollon ja sosiaalihuollon osatekijöiden perusteella käyttäen seuraavia painoarvoja terveydenhuolto 59,67, vanhustenhuolto 27,44 ja sosiaalihuolto 12,89. Kunkin osatekijän painokertoimet lasketaan sairastavuuskertoimen perusteella, jonka pohjana ovat yleisimmät kansansairaudet. Peruspalvelujen valtionosuuden osana otetaan huomioon myös verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus.

Peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistukseen kuuluu viiden vuoden siirtymäkausi 2015 - 2019, jonka aikana valtionosuusjärjestelmän uudistuksesta aiheutuvaa valtionosuuden muutosta tasataan. Vuonna 2017 muutos voi olla enintään +/- 180 euroa asukasta kohti.

Esimerkiksi kunnalta, joka vuoden 2014 tasolla tehtyjen siirtymätasauslaskelmien mukaan hyötyy 200 euroa asukasta kohden, valtionosuutta vähennetään 20 euroa asukasta kohti, jotta siirtymärajausten mukainen enintään + 180 euroa asukasta kohti toteutuu.

Äänekosken kaupungin peruspalvelujen valtionosuus vuodelle 2017 on kuntaliiton 7.10. laskelmien mukaan 39.516.547 (39.393.870) euroa eli kasvua vuoden 2016 valtionosuuksiin on n. 0,1 miljoonaa euroa (0,3 %). Valtionosuuteen sisältyy veroperustemuutosten muutokset sekä kilpailukykysovimuksen kompensaaion, mitkä lisäävät valtionosuutta 1,4 milj. euroa.

Verotulojen tasausjärjestelmä tasaa alle valtakunnan keskiarvon olevien kuntien verokertymää. Äänekosken kaupunki saa verotulojen tasausta n. 7,2 (7,1) miljoonaa euroa.

Yhden putken valtionosuuden ulkopuolelle jäävät opetusministeriössä edelleen päätettävät valtionosuudet, joista euromääräisesti merkittävien

osa koostuu koulutuksen ylläpitäjille myönnettävästä yksikköhintarahoituksesta lukiokoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen ja ammatti-
korkeakoulutukseen. Lisäksi opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää pe-
rusopetuksen oppilaskohtaista lisärahoitusta ja rahoitusta muuhun ope-
tus- ja kulttuuritoimintaan (mm. kansalaisopistot, musiikkioppilaitokset,
teatterit, liikunta ja nuorisotyö). Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet
Äänekoskelle vuonna 2017 ovat -1,5 miljoonaa euroa.

KUVA 11 VALTIONOSUUDET 2013 - 2017

	1 000 €						
	TP 2013	TP 2014	TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos 1 000 €	Muutos %
Peruspalv. valtionosuus (pl. verotulojen tasaus)	41 391	39 574	39 239	39 394	39 517	123	0,3 %
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 343	4 343	6 128	7 121	7 192	71	1,0 %
Järjestelmämuutoksen tasaus	18	18	-2 445	0	0	0	0,0 %
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-3 897	-3 580	-2 533	-2 515	-1 528	988	-39,3 %
Valtionosuudet yhteensä	41 855	40 355	40 389	44 000	45 181	1 181	2,7 %

Valtionosuudet ja mahdolliset leikkaukset/muutokset sekä kompensaa-
tiot huomioiden vuoden 2017 arvioidut valtionosuudet ovat yhteensä n.
45,2 miljoonaa euroa (kasvua n. 1,2 miljoonaa euroa, 2,7 %).

2.7 Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotuotot

Korkotuottojen osuus vuoden 2017 talousarvioon suunnitellaan 0,7 mil-
joonaa euroon. Korkotuotot pysyvät vuoden 2016 talousarvion tasolla.

Muut rahoitustuotot

Muihin rahoitustuottoihin kirjataan mm. osinkotuotot, korvaukset jään-
nöspääomasta, verotilitysten korot ja viivästyskorkotulot.

Muihin rahoitustuottoihin budjetoidaan 1,1 miljoonaa euroa vuodelle
2017, mikä on yhtä paljon kuin vuoden 2016 talousarviossa.

Korkokulut

Korkokuluiksi vuodelle 2017 budjetoidaan 660 tuhatta euroa, mikä on
10 tuhatta euroa enemmän verrattuna vuoden 2016 talousarvioon. Kor-
kokulujen kasvussa on huomioitu lievä korkotason nousu.

Muut rahoituskulut

Muihin rahoituskuluihin kirjataan mm. maksetut viivästyskorot. Muihin
rahoituskuluihin ei budjetoida määrärahaa vuodelle 2017.

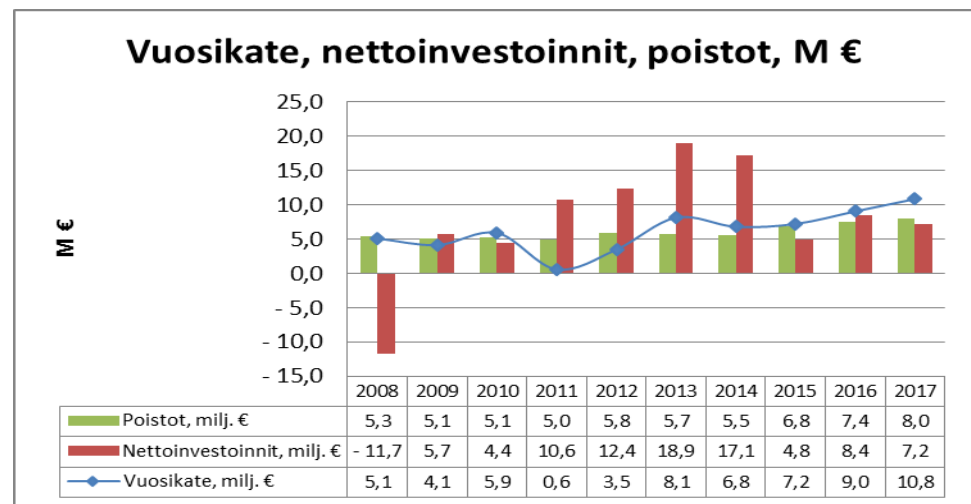

2.8 Vuosikate

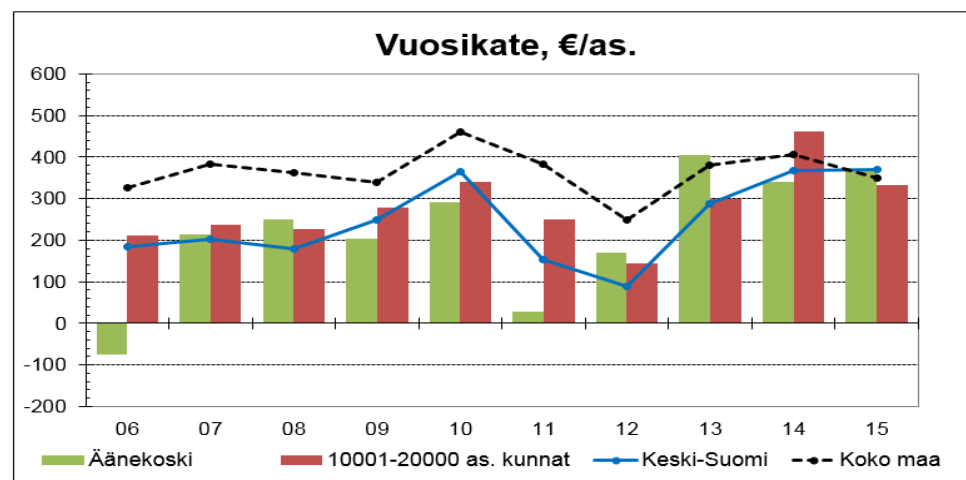
Vuosikate on kunnan kokonaistulorahoitusta kuvaava välitulos, jota tulee arvioida sekä tuloksen muodostumisen, että rahoituksen riittävyyden kannalta. Tuloslaskelmassa vuosikatteen on katettava poistot eli pitkävaikutteisten tuotantokelijöiden käytöstä aiheutuneet kustannukset. Rahoituslaskelmassa vuosikatteen riittävyys arvioidaan ensisijaisesti investointien ja lainanlyhennysten suhteen.

Suunnitelman mukaan Äänekosken talous kasvaa hiukan vuonna 2017 ja vuosikate kattaa poistoista 135 %. Vuonna 2017 vuosikatteen ennustetaan olevan 10,8 miljoonaa euroa.

KUVA 12 VUOSIKATTEEN KEHITYS VERRATTUNA NETTOINVESTOINTEIHIN JA POISTOIHIN

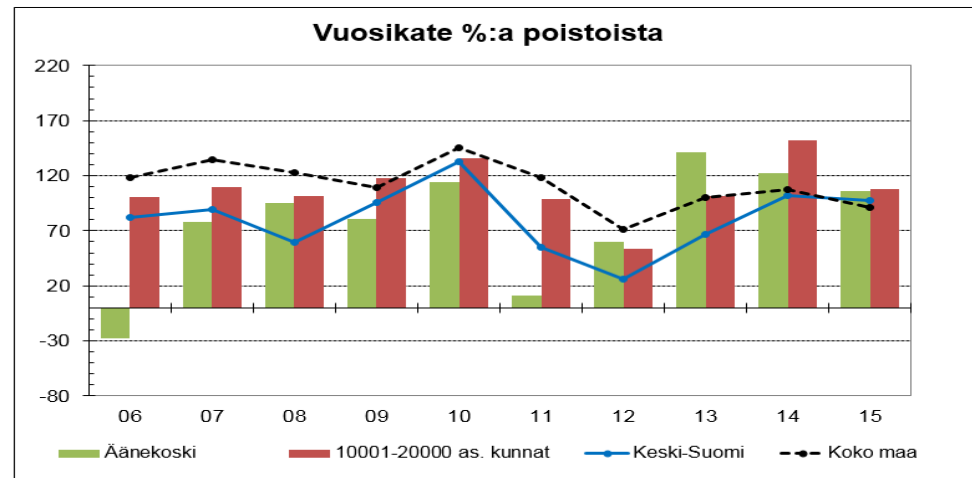

KUVA 13 VUOSIKATTEEN KEHITYS, €/AS, 2006 - 2015

Vuosikate, €/as.	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15
Äänekoski	-75	213	250	203	290	28	171	404	340	366
10001-20000 as. kunnat	211	237	228	279	341	251	143	300	461	332
Keski-Suomi	183	201	179	248	365	154	88	288	367	369
Koko maa	327	382	363	340	461	384	249	380	406	348

KUVA 14 VUOSIKATE %:A POISTOISTA KEHITYS 2006 - 2015

Vuosikate %:a poistoista	06	07	08	09	10	11	12	13	14	15
Äänekoski	-28	78	95	81	114	11	60	141	123	106
10001-20000 as. kunnat	101	110	102	118	136	98	54	102	152	108
Keski-Suomi	82	89	60	96	133	55	26	67	102	97
Koko maa	118	135	123	109	145	118	71	100	107	91

2.9 Poistot

Poisto tarkoittaa pitkävaikutteisen tuotannontekijän hankintamenon kirjaamista kuluiksi vaikutusaikanaan. Poistoaika ja poistoerät määritellään tuotannontekijän taloudellisen pitoajan mukaan. Poistoja tehdään tilikausittain ja poistot kirjataan kirjanpitoon.

Vuodelle 2017 suunnitelman mukaiset poistot ovat 7,4 miljoonaa euroa, eli yhtä paljon kuin vuoden 2016 talousarviossa. Lisäksi vuonna 2017 varaudutaan 0,6 miljoonan euron lisäpoistoihin. Osa kaupungin tulevista rakennusinvestoinneista rahoitetaan tulevina vuosina kiinteistöleasingrahoituksella, joten tästä syystä poistojen määrä kasvaa maltillisesti.

2.10 Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan vapaaehtoisia varauksia tai omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään poistoeron, vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset. Vapaaehtoisten varausten ja rahastojen lisäyksiä voi pääsääntöisesti tehdä enintään tuloslaskelman erän *Tilikauden tulos* osoittaman ylijäämän verran. Talousarviossa tuloksen käsittelyerät ovat ohjeellisia, lopullisesti niistä päätetään tilinpäätöksen vahvistamisen yhteydessä.

Vuoden 2017 tilikauden tulokseksi ennakoidaan 2,8 miljoonan ylijäämää.

Kun huomioidaan vuoden 2015 tilinpäätöksessä kertynyt alijäämä (5,5 miljoonaa euroa) ja vuoden 2016 ennustettu tulos (ylijäämä 2,7 miljoonaa euroa), on Äänekosken kaupungin kertynyt alijäämä vuoden 2017 tilinpäätöksen jälkeen -34 tuhatta euroa.

3 KÄYTTÖTALOUSOSA

KUVA 15 TULOSLASKELMA: LAUTAKUNTATASO

TULOSLASKELMA LAUTAKUNNITTAIN, 1000 €

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	Muutos TA2017/TA2016 %
Tarkastus				
Toimintatuotot	0	0	0	
Toimintakulut	-26	-33	-32	-1,5 %
Toimintakate (netto)	-26	-33	-32	-1,5 %
Keskushallinto				
Toimintatuotot	9 562	8 154	8 198	0,5 %
Toimintakulut	-14 135	-14 234	-14 269	0,2 %
Toimintakate (netto)	-4 573	-6 081	-6 072	-0,1 %
Perusturva				
Toimintatuotot	10 312	10 042	11 192	11,5 %
Toimintakulut	-71 867	-70 380	-70 824	0,6 %
Toimintakate (netto)	-61 555	-60 338	-59 632	-1,2 %
Kasvu ja oppiminen				
Toimintatuotot	2 090	1 949	1 795	-7,9 %
Toimintakulut	-28 639	-28 985	-28 130	-3,0 %
Toimintakate (netto)	-26 549	-27 036	-26 334	-2,6 %
Tekninen				
Toimintatuotot	2 539	2 557	2 376	-7,1 %
Toimintakulut	-12 484	-12 726	-12 630	-0,8 %
Toimintakate (netto)	-9 945	-10 169	-10 255	0,8 %
Ympäristö				
Toimintatuotot	500	166	184	10,8 %
Toimintakulut	-2 396	-2 497	-2 417	-3,2 %
Toimintakate (netto)	-1 896	-2 331	-2 233	-4,2 %
Vapaa-aika				
Toimintatuotot	589	605	735	21,5 %
Toimintakulut	-3 752	-3 966	-3 907	-1,5 %
Toimintakate (netto)	-3 163	-3 362	-3 172	-5,6 %
Lautakunnat yhteensä:				
Toimintatuotot	25 592	23 472	24 479	4,3 %
Toimintakulut	-133 300	-132 821	-132 210	-0,5 %
Toimintakate (netto)	-107 707	-109 349	-107 730	-1,5 %
Toimintakate	-107 707	-109 349	-107 730	-1,5 %
Verotulot	73 089	73 277	72 283	-1,4 %
Valtionosuudet	40 389	44 000	45 181	2,7 %
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	1 147	662	662	0,0 %
Muut rahoitustuotot	748	1 088	1 088	0,0 %
Korkokulut	-472	-650	-660	1,5 %
Muut rahoituskulut	-5	0	0	
Vuosikate	7 189	9 028	10 824	19,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-6 764	-7 400	-8 000	8,1 %
Tilikauden tulos	425	1 628	2 824	73,4 %
Tilinpäätössiirrot	20	0	0	
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	444	1 628	2 824	73,4 %

Tuloskortit (kaupunkiorganisaation yhteiset)
TULOSKORTTI - ASIAKAS

Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Hyvät ja toimivat peruspalvelut	Toimialojen asiakasyytyväisyyskysely - Perusturva (ka. terveyspalvelut, kotihoito, vanhusten palveluas ja laitoshoido, sos.työ) Arvosteluasteikko 1-5	3,8	3,8	3,9	3,9	4,0	4,1
	- Kasvu- ja oppiminen (ka. perhepalvelut, opetuspalvelut ja nuorisopalvelut) Arvosteluasteikko 1-5	3,7	3,7	3,8	3,9	3,9	4,0
	- Tekninen (ka. rakentaminen, jätehuolto, katujen kunnossapito, puistot ja leikkipaikat, satamat ja veneily) Arvosteluasteikko 1-4	2,7	2,9	3,1	3,3	3,5	3,5
	-Vapaa-aika (ka. liikuntapalvelut, kirjasto, kulttuuripalvelut) arvosteluasteikko 1-4	3,0	3,2	3,5	3,6	3,7	3,8
	Kotona asuvat yli 75 vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	90,0%	90,5 %	91,0%	91,5%	92,0%	93,0 %
	Sairastavuusindeksi, Kela	130	129	128	127	126	125
	Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17 vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä	1,7 %	1,6 %	1,5 %	1,5 %	1,4 %	1,3 %
	Perusopetuksen päättötodistuksen saaneiden määrä ikäluokasta.	99 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Peruskoulun päättäneiden sijoittuminen toisen asteen koulutukseen, lisäopetukseen tai muuhun koulutukseen.	97 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Oikea-aikainen ja riittävä tuki (kysely asiakkaat ja henkilöstö)	3,8	3,8	3,9	4,0	4,0	4,0	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> • Kaikki: Palveluiden oikea-aikainen ja tehokas kohdentaminen. • Painopisteen siirtäminen ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. • Ennaltaehkäisevien ja kotiin menevien palveluiden monipuolisuus, laatu, yksilöllisyys ja joustavuus. • Monialaisen työtavan vahvistaminen kaikilla vastuualueilla. • Peruspalvelujen järjestämistapojen monipuolistaminen • Teknologian entistä laajempi hyödyntäminen. • Lapsi- ja asiakaslähtöisen toimintakulttuurin edistäminen. 							

TULOSKORTTI - ASIAKAS

Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Monipuoliset kulttuuri- ja vapaa- aikapalvelut	Asukastytyväisyyskysely (järjestetään 2 vuoden välein tai vuosittain)						• Tavoitetaso 3,5 (arvosteluasteikko 1 - 4)
	- Nuorison viihtyvyys	2,6	2,8	3	3,1	3,4	
	- Kaikki asukkaat (otanta, ostopalvelu)	ei mitattu	tehdään 2017				
	Valtakunnallisten, maakunnallisten, SM-	- Keitele Jazz	4 - 6 tapahtumaa	4 - 6	4 - 6	4 - 6	4 - 6 tapahtumaa
		- SM-koripallo	- Nesteralli	Suviseurat			
		- Maakuntaviesti	- SM-koripallo				
		- Uusi iloinen	- Nuorten SM-hiihto				
		Senioriharmonikka	Senioriharmonikka	Maakunnallinen harmonikkatapah tuma			
		tapahtuma	tapahtuma				
	Rekisteröityjen harrastajien määrä	1 969	2 025	2 215	2 300	2 355	2 375
	- jalkapallo	378	400	450	470	470	470
	- koripallo	217	230	230	250	270	270
	- yleisurheilu	149	160	170	180	185	185
	- salibandy	145	145	145	160	160	180
	- jääkiekko	127	130	250	270	300	300
	- tanssi	440	440	450	450	450	450
	- musiikkiopisto	Oppilaita yhteensä	520	520	520	520	520
	Uimahallien kävijämäärä	70 000	80 000	83 000	83 000	85 000	90 000
	- kuvataidekoulu	38	42	45	45	50	50
	- teatterit						
	Kirjastot	4	4	4	4	4	4
	- kirjaston kävijät	190 000	190 000	191 000	192 000	193 000	194 000
	- kirjaston lainat	264 000	264 000	265 000	266 000	267 000	268 000
	Tukien määrä, euroa						
	- kansalaisopisto	258 000	260 000	260 000	265 000	265 000	270 000
	- järjestöt	203 000	218 000	220 000	220 000	225 000	230 000
	Lähiliikuntapaikkasuunnitelma	Ei ole suunnitelmaa	Tehdään suunnitelma				
	Suuret hankkeet						
	- Monitoimihalli	Ei ole	Selvitys uudesta monitoimihallista	Suunnitellaan	Toteutetaan	Monitoimihalli käytössä	Monitoimihalli käytössä
	- Jäähalli	Huonokuntoinen (Suolahti)	Selvitys uudesta jäähallista sekä hankesuunnittelu	Suunnitellaan ja toteutetaan	Uusi jäähalli käytössä	Uusi jäähalli käytössä	Uusi jäähalli käytössä
	- Äänemäen alueen kehittäminen	Masterplan - suunnitelma tehty	Päätös toteutuksesta				Äänemäki monipuolisesti käytössä
	- Museoiden keskittäminen ja kehittäminen	Ei kehityssuunnitelmaa	Laaditaan kehityssuunnitelma	Päätös toteutusvaihtoehtoista			Museot yhdessä rakennuksessa
	- Äänejärven ympäristö (ml. Taidemuseon alue)	Masterplan - suunnitelma tehty	Päätös toteutuksesta				
	- Suolahden Wanhan aseman alueen kehittäminen	Kaava ehdotusvaiheessa	Laaditaan kehityssuunnitelma				
	Ikäihmisten liikkuminen						
	- Seniorikorttien lkm	454	500	520	550	600	650
	- Ohjatut liikuntaryhmät lkm	35	35	36	36	36	37
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Yhteistyö tapahtumajärjestäjien kanssa Kirjastojen tehokas markkinointi, tapahtumat, projektit lapsille ja senioreille, yhteispalvelupisteet, itsepalveluaukiot Musiikkiopiston toimintojen keskittäminen Järjestöjen avustamisessa painotus nuorisotoiminnassa Poikkisektorinen työryhmä senioriliikunnan edistämiseen Kulttuurikasvatussuunnitelma tekeillä Suunnitelma taajamien lähiliikuntapaikoista tehdään syksyllä 2016							

TULOSKORTTI - ASIAKAS

Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Viihtyisä ja vetovoimainen asuin- ja elinympäristö	Asukasluku	19 635	19 500	19 500	19 600	19 650	19 700
	Asukastyytyväisyys						
	- Kadut ja tiet	2,20	Järjetetään uusi				
	- Puistot, leikkipaikat, torit, yleiset	2,64	Järjetetään uusi				
	- Kaupunkikuva (siisteys)	ei mitattu	Järjetetään uusi				
	- Laadukaat ja monipuoliset vapaa-	3,00	Järjetetään uusi				
	Luovutettujen omakotitonttien määrä	9	11	13	15	15	15
	Vapaa-ajan asuntojen lukumäärä	2513	2520	2525	2530	2535	2543
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:							
<ul style="list-style-type: none"> • Keskustan kehittämissuunnitelma • Onnistunut maankäyttö- ja kaavoituspolitiikka • Kaupunkiympäristön siisteyden ja yleisilmeen kohentaminen • Puistojen ja virkistysalueiden rakentaminen ja kunnossapito • Mökkiläisfoorumi 							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kuntalaisten vuorovaikutus- ja osallistumismahdollisuuksien vahvistaminen	Kuntalaisten vaikuttamistilaisuudet						
	- Asukasraadit ja yleiset	2	3	3	3	3	3
	- Kyläillat	5	3	3	3	3	3
	- Kyläparlamentin kokoontumiset	1	4	4	4	4	4
	Yhdistysten ja yhteisöjen hakemien läpi						
	- lkm	2	2	3	3	3	3
	Kuntalaisalotteiden lukumäärä	1	1	2	3	3	3
	Lakisääteisten neuvostojen						
	- Nuorisovaltuusto	14	14	14	14	14	14
	- Vanhusneuvosto	4	4	4	4	4	4
	- Vammaisneuvosto	6	6	6	6	6	6
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:							
<ul style="list-style-type: none"> • Asukastilaisuuksien järjestäminen • Tehokas tiedottaminen • Osallistuva budjetointi Hyödynnetään kirjastojen tarjoamat tietotekniset mahdollisuudet							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kilpailukykyinen elinkeinoympäristö ja erinomaiset elinkeinopalvelut	Yritysten tunnusluvut						
	- nettokasvu (lkm)	14 (2015)	10	10	10	10	10
	Yhteisöveron tuotto M€	6,8	7,1	7,4	7,8	8,1	8,3
	Luovutettujen yritystonttien määrä	6	6	6	6	6	6
	Yritysneuvoja						
	- yrityskontaktien määrä	250	325	325	325	325	325
	Elinkeinoelämän hankkeet (lkm)	6	6	4	4	4	4
	Myönnettyt yritystuet (ELY)						
	- lkm	6	6	6	6	6	6
	- M€	1,5	4,0	3,0	3,0	3,0	3,0
	Yritystytyväisyyskysely	7,5	7,5	8	8	8,5	8,5
	Työpaikkaomavaraisuusaste	104 %	105 %	105 %	106 %	107 %	107 %
	Työpaikkojen lkm	7 071 (2013)	7300	7350	7400	7450	7500
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:							
<ul style="list-style-type: none"> • Vetovoimaisten yritysalueiden rakentaminen • Säännöllinen ja toimiva yhteistyö yr • Markkinointiin ja tiedottamiseen panostaminen • Paikallisten yritysten ja kaupungin hankintayhteistyö Matkailun hyödyntäminen ja huomioiminen yhdessä elinkeinoelämän kanssa							

TULOSKORTTI - ASIAKAS

Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Hyvien liikenneyhteyksien vahvistaminen	Asukastyytyväisyyskysely - Katujen ja teiden kunto - Joukkoliikennepalvelut Yritystyytyväisyyskysely - Katujen ja teiden kunto - Joukkoliikennepalvelut Katujen korjausvelka (M€) (Ei sisällä kaikkia katuja, arvio)	2,2 ei mitattu ei mitattu ei mitattu	Kysely toteutetaan Kysely toteutetaan Kysely toteutetaan Kysely toteutetaan	11,3	11,3	11,3	11,3
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> Kaupungin katujen korjausvelka pidetään nykyisellä tasolla Kunnan sisäisen joukkoliikenteen palvelutason määrittäminen ja liikenteen kehittäminen palvelutason linjausten mukaisesti Ääneseudun liikennejärjestelmän kehittäminen siten, että se mahdollistaa yrityslogistiikan ja arki liikunnan hyvinvoinnin ja kasvun 							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Työllisyyden edistäminen	Työttömyysprosentti Työttömyysprosentin ero Keski-Suomen Kaupungin toimenpiteissä olevat (lkm, - palkkatuki - kuntalisä - kuntouttava työtoiminta Työmarkkinatuen kuntaosuus - M € - henkilö määrä keskimäärin/kk	20,4 % 2,4 % 60 30 110 1,8 380	16,5 % 1,9 % 80 70 120 1,2 280	16,0 % 1,5 % 100 90 120 1,2 250	15,8 % 0,8 % 100 100 120 1,1 200	15,5 % 0,3 % 100 140 120 1,0 150	15,0 % • Työttömyysprosentti 100 170 130 1,0 100
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> Palkkatuella työllistäminen (työmarkkinatuen kuntaosuus) Kuntouttavan työtoiminnan lisääminen Työllistämissuunnitelmien laatiminen Kuntakokeilut Työllistämishankkeet Sosiaalinen yritys 							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Ympäristöystävällinen, energiatehokas ja uusiutuviin energialähteisiin tukeutuva	Paikallisten energialähteiden käyttöaste (toteutus joka 3. vuosi) Uusiutuviin energiamuotojen Ilmanlaatuindeksi (päivien lkm, jolloin Uusinvestointien energiataloudellisuus Kaupungin kiinteistöjen - Sähkön kulutus kWh / m2 - Kaukolämmön kulutus (KWh / m2) - Öljyn kulutus (l / m2)	81 % 79 % 24 C 94 195 25	81 % 79 % 20 B 94 195 25	81 % 79 % 16 B 93 194 24	85 % 90 % 14 A 93 194 24	85 % 90 % 12 A 92 193 23	85 % 90 % 10 A 92 193 23
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> Kaupungin omat rakennusinvestoinnit toteutetaan ekologisesti kestäväällä tavalla PEHC-metsäsertifiointiin liittyminen ja Metso-ohjelma Suositaan ekologisia ratkaisuja hankinnoissa Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumusten tekeminen Katujen puhdistaminen keväällä hallitusti Vaihdetaan öljylämmityskohteiden lämmitystapa 							

TULOSKORTTI - TALOUS

Strateginen päämäärä		Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous					
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne	• Kertynyt yli/-alijäämä (M€)	-5,5 M€ (2015 tilinpäätöksessä)	-4,5	-2,0	-0,5	0,0	0,5
	• Muut kriisikuntakriteerit	2/5 täyttyy (vuoden 2015 tilinpäätös)	2	2	1	1	1
	• Tuloveroprosentti (ero Keski-Suomen keskiarvoon)	Vuonna 2016: Äänekoski 21,5 %, Keski-Suomen keskiarvo 20,47 % (Erotus 1,03 prosenttiyksikköä)	1,0	1,0	0,8	0,6	0,5
	• Talousarvion toteuma (1.000 €) verrattuna alkuperäiseen talousarvioon	-12 t€ (Vuoden 2015 tilinpäätös)	Toteuma +/- 300 t€	Toteuma +/- 300 t€	Toteuma +/- 300 t€	Toteuma +/- 300 t€	Toteuma +/- 300 t€
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> • Talouskurin noudattaminen • Talouden vakauttamisen toimenpideohjelman noudattaminen • Investointien monimuotoisten rahoitusmuotojen käyttäminen (esmi. kiinteistö-leasing) • Prosessien tehostaminen • Turhista kiinteistöistä luopuminen 							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Strategisten investointien hallinta	• Vuosikate prosenttia nettoinvestoinneista (5 vuoden ka)	41 % (Vuoden 2015 tp)	50 %	60 %	70 %	80 %	• Yli 90 % (5 vuoden keskiarvo)
	• Vuosikate prosenttia poistoista (5 vuoden ka)	91 % (Vuoden 2015 tp)	100 %	105 %	110 %	115 %	• Yli 120 % (5 vuoden keskiarvo)
	• Yli 1,0 milj. euron investointien kustannusarvion pitävyys (%)		Toteuma +/- 3 %	Toteuma +/- 3 %	Toteuma +/- 3 %	Toteuma +/- 3 %	Toteuma +/- 3 %
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> • Investointien suunnitteluprosessin kehittäminen tarkemmalle tasolle • Kiinteistöohjelman laadinta ja noudattaminen • Ennakoivien korjausten / huoltojen toteuttaminen 							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Toimiva kuntakonserni ja omistajapolitiikka	• Omistajapolitiittisten linjausten toteutuminen yhtiöittäin	Laaditaan uusi omistajapolitiikka v. 2016	Kyllä / Ei	Kyllä / Ei	Kyllä / Ei	Kyllä / Ei	Kyllä / Ei
	• Talousarviotavoitteiden toteutuminen yhtiöittäin		Kyllä / Ei	Kyllä / Ei	Kyllä / Ei	Kyllä / Ei	Kyllä / Ei
	• Konsernin lainakanta / asukas (€)	7 520 €/asukas, tp 2015	7 400	7 300	7 200	7 100	7 000
	• Kuntakonsernin kertyneet yli/-alijäämät asukasta kohden (€)	52 €/asukas, tp 2015	100	100	150	150	200
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> • Kaupunginvaltuuston vuosittain asettamien tytäryhteisötavoitteiden seuranta ja toteutus • Konserniohjeen ajantasaistaminen • Konsernijohtoon ja -yhteisöjen tiivis vuorovaikutus • Omistajapolitiikan linjausten toteuttaminen • Yhtiöiden hallitusten asiantuntijuuden lisääminen 							

TULOSKORTTI - PROSESSIT

Strateginen päämäärä							
Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Prosessien tehostaminen	Henkilöstökysely: Prosessien toimivuus	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1	4,2
	Määritellyt prosessit kuvattu IMS (%)						
	- Ydin- ja avainprosessit	0 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
	- Toimialakohtaiset aliproessit	0 %	40 %	60 %	100 %	100 %	100 %
	Toimintakäsikirja	0 %	30 %	70 %	90 %	100 %	100 %
Toiminnassa							
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:							
- toimintojen osittainen keskittäminen ja prosessien standardointi							
- parhaiden käytäntöjen tunnistaminen ja käyttöönotto							
- vakioitu palvelutaso ja määritellyt palvelut							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Uuden teknologian hyödyntäminen	Henkilöstökysely (tyytyväisyys)						
	- raportointijärjestelmät	3,8	3,9	3,9	4,0	4,0	4,1
	- tietojärjestelmät ja ohjelmistot	3,6	3,7	3,8	3,9	3,9	4,0
	Sähköisten asiointipalvelujen lukumäärä (mittarit määräytyvät esiselvityksen valmistuttua)	Osittain käytössä	Esiselvitys ja tavoitetaso määrittely				Sähköiset palvelut laajalti käytössä
	ERP järjestelmä (talous,HR, hankinta, raportointi ja seuranta)	Esiselvitys ja suunnittelu	Päätös käyttöönoton aikataulusta				
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:							
- sähköisen asiointialustan rakentaminen							
- uusien tietojärjestelmien hankkiminen (asianahallinta, ERP)							
- sähköisten palveluiden lisääminen							
- osaamistason lisääminen							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden yhteistyön syventäminen	Itsearviointi						3,5
	- Johtoryhmä	ei ole tehty	Suoritetaan				
	- Kaupunginhallitus	3,16(2015)	3,3				
	- Valtuusto (sähköinen kysely)	ei ole tehty	Suoritetaan				
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:							
- Suunnitelma yhteistyön syventämiseksi							
- Kysely							
- Työryhmät							

TULOSKORTTI - HENKILÖSTÖ

Strateginen päämäärä		Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö					
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Kehitys- ja osaamiskeskustelujen toteutuminen	66 %	70 %	75 %	80 %	85 %	90 %
	Henkilöstökysely:						
	* osaaminen ja työolot	3,8	3,8	3,9	4,0	4,1	4,1
	* työyhteisön toimivuus	3,9	3,9	4,0	4,0	4,1	4,1
	* omat voimavarat	4	4,0	4,1	4,1	4,2	4,2
	Sairauspoissaolot (pv/tt/v)	13	13	13	12	11	10
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Henkilöstöresurssien käytön optimointi (henkilöstösuunnittelu, henkilöstön kohdentaminen, tehtäväkuvausten ajantasaisuus, osaamisvaatimusten ajantasaisuus jne) Osaamiskartoituksiin pohjautuvien koulutussuunnitelmien toteutuminen Työyhteisötaitojen ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen ja osallistavien menetelmien käyttö Palkitseminen kehittäminen							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Toimiva johto ja esimiestyö	Henkilöstökysely: Johtamisosio	3,6	3,6	3,7	3,8	3,9	4,0
	Johdon itsearviointi (sisältö tarkentuu 2016)						
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Suunnitelmallinen esimieskoulutus Valmentavan esimiestyön menetelmien systemaattinen käyttö Strategisen henkilöstöti edon tuottaminen johtamisen tueksi Ajantasaiset työyhteisön kehittämistoimenpiteet (henkilöstökyselyn pohjalta)							

KUVA 16 ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI: HENKILÖSTÖ
Koko Kaupunki

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	981,3/ 1014	993,8 / 1019	1010,8 /1035	1024,1 / 1029	1026
Osa-aikaiset	29	31	35	34	34
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	28,5 / 29	44,5/46	32	32	32
Osa-aikaiset	10	5	4	4	4
Yhteensä					
Kokoaikaiset	1009,8 / 1043	1038,3 / 1065	1042,8 / 1067	1056,1/1061	1058
Osa-aikaiset	39	36	39	38	38

3.1 Tarkastuslautakunta

3.1.1 Toiminta-ajatus

Kuntalain 121 § mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aiheita.

3.1.2 Talousarvio

KUVA 17 TARKASTUSLAUTAKUNNAN TALOUSARVIO 2017

Tarkastuslautakunta	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Toimintatuotot	0	0	0	0 %
Toimintakulut	-26	-33	-32	-2 %
Netto (toimintakate)	-26	-33	-32	-2 %

Tarkastusyhtiöt kilpailutettiin vuoden 2013 aikana. Tarkastusyhtiönä valtuustokaudella toimii BDO Audiator Oy ja vastuullisena tilintarkastajana Jukka Vuorio.

3.2 Kaupunginhallitus

3.2.1 Toiminta-ajatus

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Kaupunginhallitus valvoo kunnan etua ja, jollei johtosäännössä toisin määrätä, edustaa kuntaa ja käyttää sen puhevaltaa.

Kaupungin keskushallinnon (kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus ja sen alaisuudessa toimiva keskushallinto) perustehtävä on vastata siitä, että kaupunkiyhteisöllä on selkeä visio, toimintaa ohjaavat arvot ja niiden pohjalta laaditut strategian päälinjaukset.

3.2.2 Talousarvio 2017

KUVA 18 KAUPUNGINHALLITUS: TA2017

Kaupunginhallitus	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Toimintatuotot	9 562	8 154	8 198	1 %
Toimintakulut	-14 135	-14 234	-14 269	0 %
Netto (toimintakate)	-4 573	-6 081	-6 072	0 %

3.2.3 Henkilöstö

KUVA 19 KAUPUNGINHALLITUS: HENKILÖSTÖ

Keskushallinto (sis. ruokapalvelut)

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS2019
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	101,1 / 105	101,1 / 105	114,1 / 118	113,1 / 117	115
Osa-aikaiset	5	5	6	5	5
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	0	0	5	5	5
Osa-aikaiset	1	1	0	0	0
Yhteensä					
Kokoaikaiset	101,1 / 105	101,1 / 105	119,1 / 123	118,1 / 122	120
Osa-aikaiset	6	6	6	5	5

3.2.4 Hallintopalvelut

3.2.4.1 Toiminta-ajatus

Hallintopalvelut vastuualueena sisältää kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, kansliatoiminnan, kunnallisverotuksen, velkaneuvonnan, aluetoiminnan, historiikin, vuokra-asumispalveluiden, monistamon, vss-toiminnan ja vaalien kustannuspaikat.

3.2.4.2 Talousarvio 2017

KUVA 20 HALLINTOPALVELUT TALOUSARVIO 2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000210 Hallintopalvelut				
Toimintatuotot	60	25	30	20 %
Toimintakulut	-1 934	-1 854	-1 877	1 %
Netto (toimintakate)	-1 874	-1 829	-1 847	1 %

3.2.5 Talous- ja tietohallintopalvelut

3.2.5.1 Toiminta-ajatus

Vastuualue sisältää talous- ja tietohallinnon kustannuspaikat. Taloushallinnon kustannuspaikan toiminnan pääpaino on kaupungin taloushallintopalvelujen tuottamisessa. Keskeisimmät toiminta-alueet ovat yleisen talouskehityksen seuraaminen, kaupungin taloussuunnittelujärjestelmän kehittäminen, talousarvion ja taloussuunnitelman valmisteluprosessi, kirjanpito, tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen valmistelu, maksuliikenne, kaupungin rahoitus ja riskien hallinta sekä kaupunkikonsernin kokonaistalous ja talousohjaus. Kaupungin hankinta-asiantuntija on myös budjetoitu taloushallinnon kustannuspaikalle. Hankintatoimen keskeiset toiminta-alueet ovat kaupungin hankintatoimen kehittäminen ja seuranta, hankintalainsäädännön muutosten seuranta ja soveltaminen käytäntöön sekä hankintojen suorittaminen kaupungin hankintasäännön mukaisesti. Tietohallinnon kustannuspaikka hoitaa kaupungin toiminnan edellyttämät tietohallintopalvelut.

3.2.5.2 Talousarvio 2017

KUVA 21 TALOUSPALVELUT: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000220 Talous- ja tietohallintopalvelut				
Toimintatuotot	89	44	59	34 %
Toimintakulut	-795	-829	-891	8 %
Netto (toimintakate)	-706	-785	-832	6 %

3.2.6 Henkilöstöpalvelut

3.2.6.1 Toiminta-ajatus

Henkilöstöpalveluiden perustehtävä on henkilöstöressurssien suunnittelu, tarkoituksenmukainen kohdentaminen ja kehittäminen sekä henkilöstöstrategian mukaisten toimintakäytäntöjen edistäminen.

Henkilöstöpalvelut vastuualueena sisältää palkkahallinnon, työmarkkinatoiminnan, työterveydenhuollon, työsuojelun ja muut henkilöstöpalvelut kustannuspaikat.

3.2.6.2 Talousarvio 2017

KUVA 22 HENKILÖSTÖPALVELUT: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000230 Henkilöstöpalvelut				
Toimintatuotot	229	224	190	-15 %
Toimintakulut	-1 106	-1 194	-1 159	-3 %
Netto (toimintakate)	-878	-970	-969	0 %

3.2.7 Elinvoimayksikkö

Alueen elinkeinojen toimintamahdollisuuksien vahvistamiseksi ja asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseksi Äänekosken kaupunki on perustanut keskushallintoon elinvoimayksikön, joka toimii suoraan kaupunginjohdajan alaisuudessa. Elinvoimayksikkö muodostuu kahdesta tulosalueesta, jotka ovat: elinkeino ja kilpailukyky sekä työllisyys. Uuden elinvoimayksikön runko muodostuu Ääneseudun Kehitys Oy:n toimintojen ja perusturvan työllisyyspalveluiden toimintojen yhdistämisellä. Lisäksi elinvoimayksikköön sijoitetaan hankehallinta ja kansalaisaktivismi sekä kaupungin markkinointi- ja matkailutoiminnot. Uusi perustettava elinvoimayksikkö aloittaa toimintansa 1.1.2017 alkaen.

3.2.7.1 Toiminta-ajatus

Elinvoimayksikön päätehtävä on kaupunkistrategian toimeenpanosta vastaaminen elinkeino- ja aluekehittämisen sekä työllisyyspolitiikan osalta.

3.2.7.2 Talousarvio 2017

KUVA 23 ELINKEINOTOIMI: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000240 Elinvoimayksikkö				
Toimintatuotot	699	1 243	1 053	
Toimintakulut	-4 364	-4 850	-4 651	-4 %
Netto (toimintakate)	-3 665	-3 607	-3 599	0 %

Työllisyyspalvelut

Työllistymistä edistävä monialainen yhteispalvelu (TYP) - lainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2015 alussa ja viimeistään vuoden 2016 alusta kuntien tuli järjestää monialaista yhteispalvelua. Jokaisen TE-toimiston alueelle muodostettiin monialainen yhteispalvelun verkosto, missä osapuolina ovat alueen kunnat, TE-toimisto ja Kela. Äänekoski on osa Keski-Suomen eteläistä verkostoa.

Asiakuudet painottuvat yli 300 päivää työmarkkinatukea saaneisiin työttömiin työnhakijoihin tai alle 25 vuotiaisiin, jotka ovat olleet yhtäjaksoisesti työttömänä vähintään 6 kk. Yli 25 vuotiaiden osalta yhtäjaksoista työttömyyttä tulee olla vähintään 12 kk. Vuoden 2016 aikana toiminta on painottunut vaikeimmassa työmarkkinatilanteessa ja pisimpään työttömänä olleisiin asiakkaisiin. Toiminnan selkeyttäminen ja asiakaskunnan kohdentaminen toiminnan kannalta tarkoituksenmukaisesti tulee olemaan haasteena vuodelle 2017.

Työpaja käsittää metalli- ja puuverstaan, starttipajan ja pesulan. Lisäksi pajan toimintana järjestetään kuntouttavan työtoiminnan ryhmätoimintaa. Työpajaa kehitetään entistä enemmän valmennusyksikkönä, missä tavoitteena on vahvistaa asiakkaiden työelämä- ja opiskelunvalmiuksia.

Nuorten osalta työpajan yhtenä keskeisenä tavoitteena on nuorisotakuuseen vastaaminen. Toimintavuoden aikana jatketaan työpajan kehittämistä oppimisympäristönä. Starttipajan asiakkaat ovat alle 29-vuotiaita vailla työtä tai opiskelupaikkaa olevia nuoria.

Kuntouttava työtoiminta on kunnan järjestämisvastuulla oleva aktivointitoimenpide. Toiminnan tavoitteena on tukea pitkään työttömän olleita henkilöitä takaisin työelämään tai etsiä muita jatkopolkuja. Elämänhallintaan ja terveydentilaan liittyvät tekijät ovat myös keskeinen osa kuntouttavan työtoiminnan sisältöä.

Kuntouttavaa työtoimintaa toteutetaan sekä ryhmä- että yksilötoimintana työpajalla, kaupungin eri toimialoilla tai 3. sektorin tuottamana toimintana. Yhteensä kuntouttavassa työtoiminnassa on kuukausittain 120 henkilöä.

Muut kuntoutumispalvelut

Uudessa sosiaalihuoltolaissa 17 § säädetään sosiaalisesta kuntoutuksesta. Sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi. Toiminnan lisäämiseen on ollut tarvetta, mutta ongelmana on ollut sopivien työtoimintapaikkojen ja tehtävien löytäminen. Toiminnan järjestämisvastuun siirtämisestä arjen tuen palveluksi selvitetään.

Muu työllisyyden tuki

Kuntalisän avulla kannustetaan yrityksiä työllistämään äänekoskelaisia pitkäaikaistyöttömiä palkkatuella tai oppisopimuksella. Tukea maksetaan puoli vuotta enintään 350 € kuukaudessa. Oppisopimuslisää voidaan maksaa koko oppisopimusjakson ajalta 200 €/kk. Tuen suuruus ja myönnettävän ajan pituus määritellään vuoden 2017 aikana paremmin tarvetta vastaavaksi.

Välityömarkkinoiden rooli pitkäaikaistyöttömien työllistäjänä on vaikeutunut, mikä on vähentänyt kuntalisän käyttöä. Taustalla on mm. palkkatuen myöntämisperusteet ja kohdentaminen. Myös yritykset ovat hakeneet vähemmän kuntalisää kuin aikaisempina vuosina. Vuoden 2017 aikana kuntalisän myöntämisperusteita tulee tarkastella uudelleen.

Välityömarkkinatoimijoita tuetaan pitkäaikaistyöttömille suunnatun toiminnan järjestämisestä vuositasolla noin 170 000 eurolla. Tuki on kohdennettu mm. tilavuokriin ja ohjaajien palkkakustannuksiin. Toiminnan vaikuttavuutta ja järjestämistapaa selvitetään vuoden 2017 aikana.

Työmarkkinatuen kuntaosuus

Yli 300 pv työttömänä olleiden passiivitukea saavien henkilöiden työmarkkinatuesta kunta maksaa 50 - 70 %. Äänekoskella oli yli vuoden työttömänä olleita työttömiä työnhakijoita 653 (05/2016), joista yli 300 päivää työttömyyden perusteella työmarkkinatukea saaneita oli 400. Pitkäaikaistyöttömien osuus on kasvanut valtakunnallisesti, samoin Äänekoskella.

Vuonna 2017 tavoitteena on saada mahdollisimman moni passiivituen piiristä aktiivitoimenpiteisiin: työkokeiluun, opiskelemaan, kuntouttavaan työtoimintaan tai palkkatuettuun työhön. Työmarkkinatukea saavien joukossa on paljon henkilöitä, jotka ovat työkyvyttömiä. Heidän ohjaaminen työttömien terveystarkastuksen kautta tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin, esim. sairauslomalle, kuntoutukseen tai eläkeselvittelyihin on tarkoituksenmukaista sekä työttömän itsensä että kunnan näkökulmasta.

Oma työllistäminen

Pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työllistämistä palkkatuella kaupungin omiin yksiköihin jatketaan ja tehostetaan mahdollisuuksien mukaan vuoden 2017 aikana huomioiden mahdollisten palkkatukeen tulevien lakimuutosten vaikutukset.

Kesätyöllistäminen

Vuonna 2017 varaudutaan työllistämään kaikki halukkaat peruskoulun päättävät nuoret kahden viikon työsuhteeseen. Vuonna 2016 näitä nuoria oli noin 190. 17 – 19 -vuotiaita nuoria kaupunki työllistää 40. Lisäksi jatketaan 4 H-työllistämistoiminnan tukemista. Nuorten työllistymistä yrityksiin ja yhdistyksiin tuetaan kesätyösetelillä. Nuorten työllistymistä yrityksiin pyritään lisäämään suuntaamalla tukea enemmän yrityksille.

3.2.8 Viestintä ja kehitystoiminta

3.2.8.1 Toiminta-ajatus

Viestintä ja kehitystoiminta vastuualue sisältää kuntamarkkinoinnin ja tiedotustoiminnan kustannuspaikat.

3.2.8.2 Talousarvio 2017

KUVA 24 VIESTINTÄ JA KEHITYSTOIMINTA: TA2017

3000250 Viestintä ja kehitystoiminta	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Toimintatuotot	0	0	0	
Toimintakulut	-22	-28	-28	0 %
Netto (toimintakate)	-22	-28	-28	0 %

3.2.9 Maankäyttö

3.2.9.1 Toiminta-ajatus

- vastaa kaupungin ja sen eri osien kehittämisen perustana olevien maankäyttösuunnitelmien ja kaavojen laadinnasta
- luo edellytykset asumisen ja yritystoiminnan rakennushankkeille ideasuunnittelulla, sopimusmenettelyllä ja kaavoituksella
- vastaa maapolitiikasta ja osallistuu kaupunkiympäristön laadun kehittämiseen yhteistyössä teknisen ja ympäristötoimialan kanssa
- vastaa tonttien luovuttamisesta, kiinteistönmuodostuksesta ja mittaustehtävistä, kartta-asioista ja osoitteista sekä kaupungin maa- ja metsäomaisuudesta

3.2.9.2 Talousarvio 2017

KUVA 25 MAANKÄYTTÖ: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000260 Maankäyttö				
Toimintatuotot	2 928	1 157	1 427	23 %
Toimintakulut	-1 311	-910	-926	2 %
Netto (toimintakate)	1 617	247	500	103 %

Toimintakate vuodelle 2017 on arvioitu 100 % suuremmaksi kuin vuoden 2016 talousarviossa, johtuen tuottojen kasvusta.

3.2.10 Muu toiminta

3.2.10.1 Toiminta-ajatus

Muu toiminta sisältää vesiosuuskuntien avustamisen.

3.2.10.2 Talousarvio 2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000270 Muu toiminta				
Toimintatuotot	188	0	0	0 %
Toimintakulut	-188	0	-200	0 %
Netto (toimintakate)	0	0	-200	0 %

3.2.11 Tukipalvelut

3.2.11.1 Toiminta-ajatus

Äänekosken kaupungin ruokapalvelut tuottavat ravitsemussuosituksen mukaisia, laadukkaita, turvallisia, kasvatusta ja hoitoa tukevia ateriapalveluja asiakkaiden tarpeisiin. Ammattinsa osaava henkilökunta suunnittelee ja toteuttaa ateriat asiakaslähtöisesti, ajanmukaisilla laitteilla käyttämällä ensiluokkaisia sekä turvallisia elintarvikkeita. Elintarvikkeidemme kotimaisuus aste on korkea, esim. liha- ja leipomotuotteet sekä peruna 100 %. Pyrimme ruokalista- ja reseptiikkasuunnittelulla sekä elintarvikehankinnoilla panostamaan kuntalaisten hyvinvointiin ja ravitsemukseen. Hankinnoissamme on huomioitu myös kestävän kehityksen ja ympäristövastuullisuuden näkökulma (keskitetyt hankinnat).

3.2.11.2 Talousarvio 2017

KUVA 26 TUKIPALVELUT: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000280 Tukipalvelut				
Toimintatuotot	5 371	5 462	5 440	0 %
Toimintakulut	-4 416	-4 571	-4 538	-1 %
Netto (toimintakate)	955	891	902	1 %

3.2.11.3 Tulokortti

KUVA 27 TUKIPALVELUT: TULOKORTTI

Vastuualue:		Tukipalvelut					
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Näkökulma	Asiakas						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Hyvät ja toimivat peruspalvelut	Asiakastytyväisyyskyselyt	68 %	70 %	80 %	90 %	95 %	100 %
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Asiakastytyväisyyskyselyjen uudistus							
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö						
Näkökulma	Henkilöstö						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstön työhyvinvointikysely	4,2	4,3	4,4	4,5	4,5	4,5
Toimiva johto ja esimiestyö	Henkilöstön työhyvinvointikysely	4,4	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Kehityskeskustelut joka vuosi, sairauspoissaolojen seuranta, varhaisen tuen käyttö Ryhmäkehityskeskustelut, esimiespalaverit, säännölliset tapaamiset, henkilöstöpalaverit							
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit						
Näkökulma	Prosessi						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Uuden teknologian hyödyntäminen	Tuotannonohjauksjärjestelmä Jamix	50 %	60 %	80 %	100 %	100 %	100 %
Prosessien tehostaminen	IMS- prosessikuvaus	10 %	50 %	60 %	80 %	90 %	100 %
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Ohjelman pohjatietojen tallentaminen, sisäisten asiakkaiden kouluttaminen, ruokapalveluhenkilöstön koulutus, ruokalistan kehitystyö Tehtäväkuvausten päivittäminen, tuotantomenetelmien kehittäminen							
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvu tukeva talous						
Näkökulma	Talous						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne	Talousarvion toteuma	Vuoden 2015 tilinpäätös	Toteuma +/- 2 %	Toteuma +/- 2 %	Toteuma +/- 2 %	Toteuma +/- 2 %	Toteuma +/- 2 %
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Kilpailutetut hankinnat, sopimushankintoihin sitoutuminen, kuukausittainen talouden seuranta Koko henkilöstön taloudellinen toiminta, talousarviossa pysyminen							

3.3 Perusturvalautakunta

3.3.1 Toiminta-ajatus

Perusturvalautakunnan toimialaan kuuluu terveydenhuollon ja sosiaalipalveluiden järjestäminen.

3.3.2 Talousarvio 2017

KUVA 28 PERUSTURVALAUTAKUNTA: TA2017

Perusturvalautakunta	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -%
				2017/2016
Toimintatuotot	10 312	10 042	11 192	11 %
Toimintakulut	-71 867	-70 380	-70 824	1 %
Netto (toimintakate)	-61 555	-60 338	-59 632	-1 %

3.3.3 Henkilöstö

KUVA 29 PERUSTURVALAUTAKUNTA: HENKILÖSTÖ

Perusturvalautakunta	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS2019
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	430 / 440	439 / 445	445 / 450	449	449
Osa-aikaiset	9	12	15	15	15
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	4	22	4	4	4
Osa-aikaiset	1	1	3	3	3
Yhteensä					
Kokoaikaiset	434 / 444	461 / 467	449 / 454	453	453
Osa-aikaiset	10	13	18	18	18

3.3.4 Hallinto

KUVA 30 HALLINTO: TA2017

3000310 Hallinto	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -%
				2017/2016
Toimintatuotot	3	0	3	0 %
Toimintakulut	-421	-629	-648	3 %
Netto (toimintakate)	-418	-629	-646	3 %

3.3.5 Terveyspalvelut

3.3.5.1 Toiminta-ajatus

Terveyspalvelujen vastuualue koostuu kuudesta tulosalueesta, joita ovat terveydenhuollon avohoitopalvelut, mielenterveys- ja päihdepoliklinikka, sairaala, suun terveydenhuolto, työterveyshuolto sekä yhteiset

palvelut. Vastuualueen budjetti sisältää myös kaikki erikoissairaanhoidon ostopalvelut, sairaanhoitopiiriltä ostettavat kuvantamisen, lääkehuollon, ensihoidon ja sairaankuljetuksen palvelut sekä Fimlab Laboratoriot Oy:ltä ostettavat kliinisen laboratorion palvelut. Henkilöstöä vastuualueella on yhteensä noin 160.

3.3.5.2 Talousarvion perustelut

KUVA 31 TERVEYSPALVELUT: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000320 Terveyspalvelut				
Toimintatuotot	2 866	2 606	2 984	14 %
Toimintakulut	-39 807	-38 067	-38 551	1 %
Netto (toimintakate)	-36 941	-35 460	-35 568	0 %

Avohoitopalvelut

Tulosalueeseen kuuluvat lääkäreiden- ja hoitajien vastaanoton, päivystyksen, fysioterapian ja lääkinnällisen kuntoutuksen ja hoitotarvikejakelun tulosityksiköt.

Vastaanottopalvelut tarjotaan kuntalaisille keskitetysti Äänekosken keskuksen terveysasemalta. Vastaanottopalvelut jakautuvat lista- ja satunnaiskävijöiden vastaanottoihin sekä ensiapupäivystykseen. Toimintamallissa on huomioitu potilaslähtöisyys, tuottavuusohjelmat ja uuden terveyskeskuksen tilaratkaisut.

Listavastaanottojen toimintamalli perustuu omalääkäri – omahoitaja työpari -työskentelyyn, jossa potilaiden listaaminen työpareille tehdään potilastietojärjestelmän ja terveydenhuollon ammattihenkilön arvioinnin avulla. Listaamiskriteereinä käytetään pitkäaikaissairauden diagnooseja, runsasta ja toistuvaa terveyspalveluiden käyttöä ja korkeaa ikää.

Listamiskriteereiden mukaan noin 25 %:lle väestöstä tarjotaan omalääkäri – omahoitaja palvelua. Listavastaanotoilta tarjotaan fysioterapeuttien, muisti- ja diabeteshoitajan, sekä resepti- ja depressiohoitajan palveluita. Lääkäripalvelut neuvoloissa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä vanhuspalveluissa tarjotaan listatiimin toimintana.

Satunnaiskävijöiden vastaanotot jakaantuvat ensiapulinjaan, päiväpolikliiniseen toimintaan sekä ajanvarausvastaanottoihin. Potilaat ohjataan lääkärille, hoitajalle tai fysioterapeutille hoidon tarpeen arvioinnin perusteella.

Päiväpolitoiminnassa tarjotaan ajanvarauksetonta hoitajavetoista vastaanottoa klo 8 – 16. Toiminnan tavoitteena on lääkärikonsultaation avulla hoitaa potilaiden asiat yhdellä käynnillä mahdollisimman pitkälle. Satunnaiskävijöiden ajanvarausvastaanotot suunnataan todistusasioihin, pientoimenpiteisiin, sekä kontroleihin.

Ensiapu toimii keskitetysti Äänekosken terveysasemalla kiireellistä hoitoa tarvitseville potilaille joka päivä klo 8.00–18.00 ilman ajanvarausta. Potilaat ohjataan ensiavun vastaanotoille hoidon tarpeen ja kiireellisyyden arvioinnin kautta. Vastaanottokäyntejä kertyy listattujen ja satunnaiskävijöiden prosesseissa lääkäreille n. 20 000 ja hoitajille n. 24 000 ja fysioterapeuteille 3 500. Lisäksi fysioterapian ryhmäkäyntejä toteutuu n. 10 000. Ensiavun käyntien määrä vakiinnutetaan alle 25 % kaikista käynneistä. Ensiavun lääkäripäivystyksessä käyntimäärät ovat n. 10 000, virka-aikana arkisin klo 8-16 tapahtuvat kiireelliset lääkärikäynnit luetaan osaksi päiväaikaista toimintaa.

Erityistutkimuksina tehdään tähyystyksiä maha-suolikanavan alueelle sekä sydämen ultraääni- ja rasiitutkimuksia. Ortopedilääkärien vastaanotot toteutetaan ostopalveluina sairaanhoitopiiriltä. Geriatripalvelut ostetaan yksityiseltä palvelun tuottajalta.

Eri ammattiryhmien toiminta perustuu tiimityöhön ja prosessiajatteluun. Tiimien toiminnan yhteinen ja tärkein tehtävä on vastuu potilaiden hoidon prosessien jatkuvuudesta ja palveluiden oikeanlaisesta kohdentumisesta.

Henkilöstö on jaettu listavastaanottojen ja satunnaiskävijöiden (myös ensiapu) hoidosta vastaaviin moniammatillisiin tiimeihin. Molemmissa tiimeissä on kaksi tiimivastaavaa. Tiimit ovat riippuvaisia toisistaan ja osa hoitohenkilökunnasta ja lääkäreistä toimivat molemmissa tiimeissä sovitusti ja tarvittaessa.

Henkilöstörakennetta muutetaan sairaanhoitajapainotteisemmaksi päiväpolin toiminnan käynnistyessä. Vastaanottopalveluissa työskentelee vuoden 2017 alussa 9 lääkäriä, osastonhoitaja, 0,5 apulaisosastonhoitaja, 19 sairaanhoitajaa/ terveydenhoitajaa (heistä 1 on varahenkilö), 10 terveyskeskusavustajaa (heistä 3 on tekstinkäsittelijää). Lisäksi vastaanotoilla työskentelee 6 kuntoutusammattilaista (vastaava fysioterapeutti, 3 fysioterapeuttia, toimintaterapeutti ja kuntahoitaja). Vuoden 2018 loppuun mennessä kaksi lähihoitajan tointa muutetaan sairaanhoitajan toimiksi.

Sähköistä asiointia ja teknologiaa hyödynnetään laajentamalla nettiajanvarausta, sähköistä ilmoittautumista ja tekstiviestipalvelua. Potilastietojärjestelmä Mediatrin sovellutuksina Medinet -palvelun kautta kehitetään omahoidon seurantaa ja sähköisiä lomakkeita.

Potilas saa arkipäivisin virka-aikana yhteyden terveysaseman keskitettyyn ajanvaraukseen ja takaisinsoittopyyntöihin vastataan mahdollisimman pian saman päivän aikana.

Ensihoitopalvelut

Ensihoitopalvelujen järjestämisestä vastaa Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, joka laskuttaa kustannuksien maksusuudet kunnilta.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoidon palvelut tuottaa pääosin Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, joka laskuttaa myös ns. kauttalaskutuksena suurimman osan muiden sairaaloiden tuottamista palveluista.

Menoihin sisältyy lisäksi oma määräraha kaupungin suoraan ostamiin erikoissairaanhoidon palveluihin sekä lakkautettujen kuntayhtymien eläkevakuutusmaksut.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen tavoite on tuottaa avohoitopalveluja monipuolisesti, laadukkaasti ja taloudellisesti tarkoituksenmukaisella tavalla. Palvelumme vastaa väestön keskeisiin psykiatrisen avo- ja päihdehoidon tarpeisiin.

Vuonna 2017 tulosalue avustaa yhteensä 55 000 eurolla kolmannen sektorin mielenterveys- ja päihdepalveluiden kuntoutustoimintaa (Ilona Ry potilasyhdistyksen toimintaa 54 000 euroa, kokemusasiantuntijatoimintaa (KAT) 1000 euroa). Näillä toiminnoilla tuetaan ennaltaehkäisevää mielenterveys- ja päihdetyötä sekä arjen kuntoutusta.

Asiakkaan hoito ja kuntoutus toteutetaan oikeassa paikassa oikeaan aikaan huomioon ottaen asiakkaan tarpeet ja hoidon porrasteisuus sekä hoitoajan pituudet. Edelleen kehitetään moniammatillista työotetta kotiin suuntautuvassa palvelussa huomioiden asiakkaiden verkostot ja eri hoitotahot, kehittämällä yhteistyötä perusturvan eri palveluiden välillä.

Tavoitteena on että asiakas pystytään hoitamaan mahdollisimman pitkälle omissa lähi- ja peruspalveluissa. Hoidon alkuarviointeja tehostetaan ja kotiin tehtävä hoitotyö mahdollistetaan tekemällä yhteistyötä eri verkostojen kanssa, siten että painopiste työskentelyssä on arkisin tapahtuvassa tehokkaassa ja tuloksellisessa mielenterveys- ja päihdetyössä. Yksikkö järjestää virka-ajalla arkisin päivystystoimintaa ja vastaa terveystalossa ja muissa perusturvan toimintayksiköissä mielenterveys- ja päihdetyön konsultaatioista. Yhteistyötä tehdään sairaanhoitopiirin psykiatristen osastojen kanssa siten, että asiakas palaa sairaalahoitosta nopeasti takaisin omiin lähi- ja peruspalveluihin.

Henkilöstön asiantuntijuuden kehittyminen ja työssä jaksaminen huomioidaan suunnitelmallisessa koulutautumisessa sekä säännöllisessä toiminnan kehittämiseen suuntautuvassa työnohjauksessa.

Mielenterveys- ja päihdepalvelut vastaa myös päihdehuollon laitostuntoutuksen määrärahoista, joilla hankitaan lyhytaikaiset huumevieroitus ja päihdekuntoutusjakso. Päihdehuollon laitostuntoutuksen tarve on kasvusuunnassa.

Tulosalueella on 1,5 psykologin vakanssia. Psykologien työn keskeinen tehtävä on pyrkiä ammatillisin keinoin tukemaan, edistämään ja mahdollistamaan kaikenikäisten kuntalaisten normaalia, tervettä kasvua ja kehitystä. Tavoitteena on myös riskitilanteiden ja häiriöiden mahdollisimman varhainen tunnistaminen ja hoito.

Terveyskeskussairaala

Terveyskeskussairaalan talousarvio on mitoitettu 40 hoitopaikalle. Sairaalan pääasiallisia asiakkaita ovat akuuttihoitoa tarvitsevat potilaat. Tavoitteena on, että päivystyksistä, vastaanotoilta ja muista sairaaloista tulevalle tarkoituksenmukainen jatkohoito järjestyy viiveettä. Kokonaiskuormitus pyritään pitämään n. 95 prosentissa, jotta potilaat pystytään ottamaan hoitoon mahdollisimman nopeasti eikä ns. kitkapäiviä erikoissairaanhoidosta siirtyvistä potilaista synny. Välittömät systemaattiset toimintakykykartoitukset ja kotiutussuunnitelmat toteutetaan osana potilaan hoitoketjua ja toimintakykyä tuetaan potilaan sairaalassaoloajan. Tavoitteena on asiakastyytyvyyden parantaminen jatkuvalla toiminnan kehittämisellä.

Henkilöstön määrä: 1 osastonhoitaja, 1 apulaisosastonhoitaja, 2 osastonsihteeriä, 17 sairaanhoitajaa, 16 perushoitajaa, 7 laitoshuoltajaa, 1 fysioterapeutti ja 0,5 kuntahoitaja. Lääkäripanosta osastolle on varattu 1,5 lääkärin työpanoksen verran.

Varahenkilöitä osastolla on 3 sairaanhoitajavarahenkilöä ja 2 perushoitaja-varahenkilöä. Varahenkilöt pyritään sijoittamaan lyhytaikaisten poissaolojen sijaisuuksiin, jotta henkilöstön aikaa säästyisi sijaisten etsimiseltä.

Hoitajamitoitus on 0,83. Akuuttiosaston toiminnan turvaamiseksi kaikkiin poissaoloihin on varattu sijaismäärärahat.

Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollon tehtävänä on järjestää ja tuottaa Äänekosken kaupungin asukkaille suun terveydenhuollon palveluja omana toimintana. Toiminnassa painotetaan suusairauksien ennaltaehkäisyä ja kuntalaisten kannustamista omatoimiseen suun terveydestä huolehtimiseen.

Keskeiset palvelut:

Kiireettömät hammashoidon palvelut koko väestölle

Alle 18 -vuotiaille järjestetään lakisääteinen hammashoito opiskelijaterveydenhuollon ohjeistusta noudattaen. Yli 18 vuotiaiden kiireettömän hammashoidon järjestäminen hoitotakuun rajoissa omana toimintana. Hammaslääkärivakanssien täyttöaste keväällä 2016 on 6/9. Laskennallinen työpanos on 5,4 hammaslääkärinä, johtuen joidenkin hammaslääkäreiden osa-aikaisuudesta. Nämä osa-aikaisuudet jatkuvat koko 2017 vuoden. Yksi hammaslääkärin toimi saatiin vakinaisesti täytettyä kesällä 2016. Lisäksi sijaisjärjestelyin on pystytty rekrytoimaan suurin työsopimuksin osa-aikaisesti, määrääjälle kolme hammaslääkärinä. Tavoitteena on avoimien toimien täyttö vakinaisesti.

Mikäli työvoiman rekrytointi suoralla sopimuksella ei onnistu, ostetaan hammaslääkärityövoimaa Kuntahankintojen kilpailuttaman sopimuksen kautta. Palveluseteli jatkohoidon turvaamiseksi on käytössä. Ostopalveluista ja palvelusetelitoiminnasta koituvat kustannukset sisältyvät budjettiin.

Arkipäivystys klo 8-16

Kiireellisen hammashoidon järjestäminen on kilpailutettu vuosille 2014 -2015, optio vuodelle 2016 otettiin käyttöön. Päivystystoiminnan jatkon turvaamiseksi kilpailutus uusittaneen vuonna 2016 vuosille 2017 - 2019.

Äänekosken biotuotetehdashanke ja siihen liittyvä työvoiman kasvu sekä pakolaisstatuksen saaneiden henkilöiden suunhoito aiheuttaa lisäkuormitusta hammashuollon päivystykseen. Nämä näkyvät potilaiden määrän ja kliinisten haasteiden kasvuna.

Ympäri vuorokautinen päivystys

1.1.2015 voimaan tullut STM:n asetus kiireellisen hoidon järjestämiseksi velvoittaa kuntia järjestämään palvelun (pois lukien yöpäivystys). Palvelu on järjestettävä arki-iltoina klo 16-21 ja viikonloppuina sekä arkipyhinä klo 8-21 yhteistyössä muiden alueen kuntien kanssa. Öisin apua tarvitsevat potilaat ohjataan ERVA -alueen toimipisteeseen.

1.1.2016 on käynnistynyt edellä kuvattu toiminta yhteistyössä muiden Keski-Suomen kuntien kanssa (Jyväskylän Yhteistoiminta-alue, Seutu-terveyskeskus, Wiitaunioni, Saarikka). Toiminnasta on laadittu sopimus. Lisäksi ollaan järjestämässä yhteistä kilpailutusta henkilöstön vuokraamiseksi päivystystoimintaan vuosille 2017 - 2019.

Erikoishammaslääkäripalvelut

Tarpeellisiksi arvioidut palvelut (kirurgia, oikominen, muu vaativa hammashoito) järjestetään ostopalveluna vakiintuneiden sopimusten mukaisesti. Palveluiden tarve harkitaan kokonaistilanne huomioon ottaen.

Työterveyshuolto

Työterveyshuolto tuottaa terveydenhoitopalveluja kaupungin työntekijöille ja muille asiakasyrityksilleen. Palvelujen piirissä on n. 2 700 henkilöasiakasta. Heistä noin 70 %:lle tuotetaan ennaltaehkäisevän työn lisäksi myös työnantajien kustantamana sairaanhoitopalveluja. Paikkakunnalle vuosille 2016 - 2017 ajoittuva teollisuusrakentaminen on lisännyt palvelujen määräaikaista kysyntää merkittävästi.

Henkilöstömäärän mukainen perusmaksu ja palvelut aikaperusteisesti laskutetaan asiakkaiden työnantajilta tavoitteena mahdollisimman täysimääräinen kulujen kattaminen. Hintoihin tehdään kustannusten nousua vastaava tarkistus vuosittain.

Työterveyslääkärien muuhun terveyskeskustyöhön käyttämä työaika korvataan työterveysyksikölle sisäisellä laskutuksella. Samoin korvataan ns. kansanterveystyönä tehdyt vastaanotot ja terveydenhoitajien tekemät nuorten työttömien terveystarkastukset.

Vakanssien ollessa täytettyinä ja työterveyshuollon käytettävissä käyntimääräksi arvioidaan n. 7 500. Lisäksi merkittävä osa asiakkaiden palvelusta tapahtuu puhelimitse ja konsultaatioina. Laskutettavia puheluja ja konsultaatioita arvioidaan syntyvän työterveyshuollossa yhteensä n. 3 600 kpl. Lisäksi työterveyshenkilöstö tekee mm. työpaikkaselvityksiä ja toimintasuunnitelmia työpaikoille noin 630 tuntia.

Toiminnan painopisteenä on työterveyshuoltotoiminnan kehittäminen siten, että laadukkailla palveluilla asiakkaiden työkykyä voidaan tukea entistä paremmin työuran eri vaiheissa. Osatyökykyisiä ja pitkien sairauslomien jälkeen työhön palaavia tuetaan selviytymään työssään pyrkimällä sovittamaan yhteistyössä työpaikkojen kanssa työ ja työolosuhteet vastaamaan henkilön työkykyä.

Haasteena työterveyshuollon toiminnan kehittämiseksi on ollut epätie-toisuus siitä, missä vaiheessa Suomen lainsäädäntö edellyttää muutoksia toiminnan järjestämiseen. Samoin vielä ei ole tiedossa, miten uusi Sote-järjestelmä muuttaa työterveyshuollon toimintatapoja ja sisältöä.

Terveydenhuollon johto ja yhteiset palvelut

Terveydenhuollon johto ja yhteiset palvelut sisältävät mm. sairaanhoitopiiriltä ostettavat röntgenpalvelut ja Fimlab Laboratoriot Oy:ltä ostettavat laboratoriopalvelut, joiden osuus yhteisten palveluiden menoista on

noin 58 %. Lisäksi yhteisiin palveluihin on budjetoitu Äänekosken Kiinteistöhoito Oy:ltä ostettavat turvallisuuspalvelut sekä omana työnä tehtävät terveyspalveluiden johto, asiakirjahallinto ja sihteerityö, materiaalihallinto, välinehuolto, terveyden edistäminen (mm. joukkoseulonnat), potilasasiainhoito ja hoitotyön kehittäminen.

3.3.5.3 Tulokortti

KUVA 32 TERVEYSPALVELUT: TULOKORTTI

Vastuualue:		Terveyspalvelut						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski							
Näkökulma	Asiakas							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Hyvät ja toimivat peruspalvelut	Asiakastytyväisyyskyselyt (kokonaisarvio)	4,2	4,2-4,3	4,3-4,4	4,4-4,5	4,4-4,5	4,5	
	Lakisääteisten määräaikaisten toteutuminen	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
	Valmiiden hoito- ja kuntoutussuunnitelmien määrä listatuilla potillailla	5 %	50 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
	Kitkalaskutuspäivien määrä	20	15	10	5	0	0	
Kuntalaisten vuorovaikutus- ja osallistumismahdollisuuksien vahvistaminen	Asiakastytyväisyyskysely/vaikutusmahdollisuudet	3,9	4,1	4,3	4,4	4,5	4,5	
	Pidettyjen asiakasraatien määrä	0	1-2	2	2	2	2	
	Potilasjärjestöjen sovitut tapaamiset (kpl-määrä)	1-2	5-7	5-10	5-10	5-10	5-10	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:								
Toimintamallien jatkuva arviointi ja kehittäminen, terveyspalveluiden kehittämissuunnitelman toimeenpano ja seuranta, hoito- ja kuntoutussuunnitelmien laadinta yhteistyössä asiakkaiden kanssa, varhainen tuki, systemaattiset toimintakartykartoitukset ja kotiutus suunnitelmat sairaalan potilaille.								
Asiakas- ja sidosryhmäkselyjen toteuttaminen säännöllisesti, kokemusasiantuntijoiden ja potilasjärjestöjen edustajien mukanaolo kehittämissuunnitelmien laatimisessa, asiakasraatien järjestäminen, asiakaspalautteen nopea käsittely ja analysointi.								
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö							
Näkökulma	Henkilöstö							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Tyhy-kysely: Osaaminen ja työolot / osaamisen arviointi säännöllisesti	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	
	Tyhy-kysely: Työtyytyväisyys	3,7	3,8	3,8	3,9	3,9	4	
Toimiva johto ja esimiestyö	Tyhy/Palautteen saaminen esimieheltä	3,1	3,2	3,3	3,4	3,4	3,5	
	Tyhy/ Tytytyväisyys työyhteisön johtamistapaan	3,3	3,4	3,5	3,5	3,6	3,6	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:								
Tyhy-kyselyn tulosten hyödyntäminen ja toiminnan kehittäminen erityisesti niiden arviointialueiden osalta, joiden tulos on kaupungin keskiarvoa heikompi.								
Henkilöstön koulutus- ja kehittämistarpeiden arviointi mm. kehityskeskusteluja hyödyntäen sekä osaamiskartoituksia hyödyntämällä.								
Esimiesten johtamiskoulutus ja työhyvinvointikorttikoulutukseen osallistuminen.								
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit							
Näkökulma	Prosessi							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Prosessien tehostaminen	Kuvattujen keskeisten prosessien määrä %:na	10 %	40 %	60 %	100 %	100 %	100 %	
	Prosessien yhteensovittaminen sidosryhmien kanssa	0 %	25 %	50 %	100 %	100 %	100 %	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:								
Prossikuvaukset tedään IMS-järjestelmään (ensin keskeiset prosessit, myöhemmin myös muut)								
Toimintaa kehitettäessä arvioidaan muutoksen aiheuttamat kustannusvaikutukset suhteessa kohonneeseen laatuun mahdollisimman perusteellisesti.								
Luodaan perusturvajohtajan kanssa yhteistyössä toimivat, ennaltasovitut yhteistyömallit poliittisten päättäjien ja sidosryhmien kanssa. Avoin keskustelu toiminnan realistisista päämääristä ja reunaehdoista.								
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous							
Näkökulma	Talous							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne	Talousarvion toteuma	105 %	100+/-1%	100+/-0,5%	100+/-0,5%	100+/-0,5%	100+/-0,5%	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:								
Talousarvion laadinta realistiseksi huomioiden asiakkaiden tarpeet. Talousarvion noudattaminen. Reagoiminen talousarvion ennakoituu ylitykseen välittömästi, kun arvio ylityksestä olemassa. Palvelutarjonnan suhteuttaminen resursseihin.								

3.3.6 Sosiaalityö

3.3.6.1 Toiminta-ajatus

Sosiaalityön vastuualue käsittää aikuis- ja perhesosiaalityön, toimeentuloturvan, lastensuojelun sekä lastenvalvojan palvelukokonaisuudet. Vastuualueen palveluille on yhteistä syrjäytymisen ehkäisy, lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin, sosiaalisen kuntoutumisen, oman elämänhallinnan, työllistymisen sekä itsenäisen selviytymisen tavoitteet.

3.3.6.2 Talousarvion perustelut

KUVA 33 SOSIAALITYÖ: TA2017

3000330 Sosiaalityö	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Toimintatuotot	1 205	1 319	2 059	56 %
Toimintakulut	-5 811	-5 721	-5 743	0 %
Netto (toimintakate)	-4 605	-4 402	-3 684	-16 %

Sosiaalityö

Sosiaalihuollon palveluissa on ollut useita lainsäädännön uudistuksia jotka määrittävät työtä uudelleen: uusi sosiaalihuoltolaki tuli voimaan 2015 ja sen myötä myös lastensuojelulaki muuttui. Osassa muutoksia voimaantulo oli vuoden 2016 alusta.

Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä tuli voimaan 1.3.2016. Laki määrittelee oikeuden harjoittaa sosiaalityöntekijän, sosionomin ja geronomin ammatteja ja edellyttää merkitsemistä Valviran rekisteriin. Erityisesti sosiaalityöntekijöiden rekrytointi voidaan olettaa edelleenkin olevan vaativaa.

Vuonna 2017 perustoimeentulotuki siirtyy Kelan hoidettavaksi ja kunnan sosiaalityön tehtäväksi toimeentulotuessa jää täydentävän ja ehkäisevän tuen myöntäminen. Palvelujen toteuttaminen edellyttää yhteistyötä ja digitaalista tiedonvaihtoa kunnan ja Kelan välillä. Perustoimeentulotuesta muodostuu menoja vielä tammikuulle 2017.

Aiempi vastuualue sosiaalityö ja työelämään kuntoutumisen palvelut lakkaa ja työllisyyden palvelut siirtyvät kaupungin uuteen elinvoimayksikköön. Sosiaalityön ja työllisyysyksikön rajapinnat tulevat vaatimaan hyvää ja toimivaa yhteistyötä työelämään kuntoutumisen ja sosiaalisen kuntoutuksen alueilla sekä pitkäaikaistyöttömyyteen liittyvissä kysymyksissä. Keskeinen tehtävä on määrittää tarkoituksenmukainen työnjako aikuissosiaalityön ja työllisyysyksikön välillä.

Aikuis- ja perhesosiaalityö

Aikuis- ja perhesosiaalityön palvelut kohdentuvat erityisesti pitkäaikaistyöttömien, lapsiperheitten ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten tukeen ja auttamiseen. Koska Äänekoskella on päätetty pakolaisten vastaanotosta, oleskeluluvan saaneiden pakolaisten kotouttamiseen liittyvät lakisääteiset tehtävät lisääntyvät osana sosiaalityötä. Ikäihmisten mm. muistisairauksista johtuvat pulmat oman talouden hoidossa ja edunvalvonnan odotusajat lisäävät välitystilien tarvetta.

Muutoksista johtuen aikuis- ja perhesosiaalityön asiakasmäärän arviointi vuodelle 2017 on haasteellista. Alkuvuodesta perustoimeentulotuen siirto tulee lisäämään neuvonnan ja ohjauksen tarvetta. Varsinaisten asiakkaiden kokonaismääräksi arvioidaan 800 asiakasta, sisältäen sosiaalihuollon palvelutarpeen arvioinnin ja palvelujen järjestämisen, täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen, olosuhdeselvitykset, jälkihuollon sekä työttömyyteen liittyvät tehtävät. Sosiaalityön oikea kohdentaminen ja sisällön kehittäminen on keskiössä. Kehittämistyöhön saadaan tukea osallistumalla maakunnalliseen ProSos hankkeeseen.

Perustoimeentulotuen järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2017 alusta Keralle.

Perustoimeentulotuen Kela-siirron johdosta henkilöstössä tapahtuu muutoksia. Määräaikainen etuussihteerin tehtävä lakkaa 1.4.2017 alkaen. Vakauttamisohjelmaan kirjattu toisen työntekijän vähennys toteutuu 1.1.2018 alkaen eläköitymisen kautta. Vuoden 2017 aikana näiden työntekijöiden toimesta hoidetaan muiden toimeentulokitehtävien lisäksi perustoimeentulotuen asiakirjojen käsittely arkistointia varten.

Vuoden 2017 lopussa aikuis- ja perhesosiaalityön tiimiin kuuluu 4 sosiaalityöntekijää ja 2 etuussihteerä sekä toimistosihteerä. Lisäksi lapsiperheitten palveluohjaajan tehtävästä 20 % kohdentuu sosiaalihuoltolain mukaisiin tehtäviin perheitten sosiaalityössä.

Sosiaalitoimistot ovat Äänekoskella ja Suolahdessa. Asiakkaista 18 – 24 vuotiaille nuorille on oma sosiaalityöntekijä, joka työskentelee 2 pv viikossa Suolahdessa ja 3 pv Äänekoskella.

Sosiaalihuoltolain mukaisissa palveluissa keskeistä on asiakkaan neuvonta ja ohjaus, asiakasprosessin hallinta, palvelutarpeen arviointi sekä asiakassuunnitelmien laadinta ja seuranta. Asiakkaille on nimettävä oma työntekijä. Erityisen tuen tarpeessa olevan asiakkaan oma työntekijä tulee olla sosiaalityöntekijä.

Lastensuojelusta siirtyi uuden sosiaalihuoltolain myötä asiakkaita aikuis- ja perhesosiaalityöhön. Lähtökohtana on, että tuen tarpeessa olevat lapset ja perheet saavat ensisijaisesti tuen yleislainsäädännön perus-

teella ja lastensuojelussa ovat asiakkaat joiden kohdalla lapsen kasvuolosuhteet ovat vaarantuneet, eivätkä turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä. Vuoden 2017 alussa työnjako tiimien välillä ja asiakkuuksien siirrot tehdään loppuun.

Aikuis- ja perhesosiaalityöntekijät osallistuvat edelleen tarvittaessa lastensuojelun työparityöhön, yhteistyöhön työllisyysyksikön ja erityisesti Typin kanssa sekä toimivat lastenvalvojan työpareina käräjäoikeudelle annettavissa olosuhdeselvityksissä. Yli 18-vuotiaat lastensuojelun jälkihuoltonuoret ovat edelleen nuorten sosiaalityöntekijän asiakkaina. Nuorten sosiaalityössä pyritään lisäämään matalan kynnyksen palvelua: tällä ryhmällä on paljon tarvetta saada tukea elämänhallintaan ja asioiden hoitoon.

Etuskäsittelyssä hoidetaan edelleen kunnalle jääviä toimeentulotukeen liittyviä tehtäviä ja välitystilejä. Välitystiliasiakkuus kohdennetaan sitä tosiasiallisesti tarvitseville määräaikaisena tukimuotona. Välitystilien tavoitteena on talouden tasapainottaminen ja asiakkaiden oman elämänhallinnan tukeminen. Vuonna 2017 varaudutaan 80 - 100 välitystilin hoitoon vuositasolla.

Toimeentulotuki

Perustoimeentulotuen Kela-siirron toteuttaminen vaatii, että sosiaalityössä varaudutaan maksamaan perustoimeentulotukea vielä tammi-kuulta niille asiakkaille joille on tehty ns. pitkä päätös vuoden 2016 puolella.

Perustoimeentulotuen siirtyessä Kelalle toimeentulotuessa tapahtuu myös pieniä rakenteellisia muutoksia: asunnon muuttoon, lasten päivähoidon, ip/ap-toimintaan sekä lasten tapaamisiin liittyvät menot ovat jatkossa perustoimeentulotukeen kuuluvia menoja.

Toimeentulotuesta täydentävän ja ehkäisevän tuen rahoitus ja myöntäminen säilyvät kuntien tehtävänä. Täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea haetaan Kelalta perustoimeentulotuen yhteydessä ja Kela siirtää hakemukset sähköisesti eTotu -järjestelmän kautta kuntiin käsiteltäväksi. Ehkäisevää ja täydentävää toimeentulotukea voi hakea myös suoraan kunnasta, mutta se edellyttää, että perustoimeentulotuesta on jo päätös.

Täydentävässä toimeentulotuessa. Täydentävää toimeentulotukea kohdennetaan erityisesti tilanteisiin joissa voidaan tukea kuntoutumista, työllistymistä tai opiskelua, sekä lapsiperheitten tukeen ehkäisevänä lastensuojeluna. Täydentävässä toimeentulotuessa varaudutaan vuoden 2016 tasoon.

Ehkäisevän toimeentulotuen määräraha on vuoden 2016 tasossa.

Lastensuojelu

Lastensuojelun sosiaalityössä (avohuolto ja sijaishuolto) työskentelevät johtava sosiaalityöntekijä, 4 sosiaalityöntekijää ja palveluohjaaja (80 %). Lastensuojeluun kohdennetaan n. 40 % sosiaalityön johtajan työpanoksesta. Toimintavuonna kehitetään tiimin sisäistä työnjakoa ja arvioidaan tarvetta keskittää palvelutarpeen arviointi yhdelle työparille.

Lastensuojeluilmoituksesta käynnistyviä palvelutarpeen arvioinnin työprosesseja arvioidaan vuositasolla tehtävän 250 lapselle, näistä n. 150 tapauksessa ei käynnisty lastensuojelun asiakkuutta.

Lastensuojelun avohuollon toiminnoissa varaudutaan siihen, että palveluja tarvitsee vuoden aikana 260 lasta / 200 perhettä. Yhtäaikaisia avohuollon asiakkaita arvioidaan olevan 140 lasta.

Lastensuojelun avohuollon toimintatapoja, tukimuotoja sekä ennaltaehkäisevää työtä peruspalveluissa tulee vahvistaa ja siten vähentää sijaishuollon tarvetta. Tähän toimintaan tähtää edelleen lastensuojelun kokonaisrakenteen kehittäminen.

Lastensuojelun perhehoito on lain mukaan ensisijainen sijaishuollon järjestämistapa. Lastensuojelulain mukaan lastensuojelun laitoshuoltoa järjestetään vain, jos lapsen sijaishuoltoa ei voida järjestää lapsen edun mukaisesti riittävien tukitoimien avulla perhehoidossa tai muualla. Lastensuojelun perhehoidon laajuus arvioidaan olevan lähes vuoden 2016 tasossa ja hoitovuorokausissa varaudutaan 30 lapsen kokovuotista hoitoa vastaavaan hoitopäivien määrään. Uudet sijoitukset voidaan kattaa osittain poistuman kautta. Sijaishuollon tukeen ja seurantaan kohdennetaan työpanosta Keski-Suomen sijaishuoltoyksikön palvelujen lisäksi omasta lastensuojelun perhetyön yksiköstä.

Lastensuojelun laitoshoido käsittää ammatilliset perhekodit ja lastensuojelulaitokset. Palvelut järjestetään ostopalveluina ja varaudutaan 18 koko vuoden kestävästä sijoituksesta vastaavaan hoitopäivien määrään. Ostopalveluissa tavoitteena on, että vähintään puolet sijoituksista on ammatillisissa perhekodeissa. Määräraha edellyttää, että lyhytaikaiset kriisisijoitukset voidaan kattaa poistuman kautta. Riskinä määrärahan ylittymiseen on lastensuojelun sijaishuollon ennakoimattomuus ja erityisesti nuorten sijaishuollon erityistarpeet, jotka lisäävät kustannuksia.

Perhekuntoutuksessa talousarvion puitteissa varaudutaan yhden perheen 3 kk laitoshuoltoiseen perhekuntoutukseen ja kahden perheen omassa kodissa tapahtuvaan avokuntoutukseen.

Ensikotipalvelut hankitaan ostopalveluna. Ensikotijaksot kohdentuvat vauva- ja pikkulapsiperheisiin tilanteissa joissa vanhemmuuden tuen lisäksi tarvitaan seuranta, arviointia ja perhekuntoutusta. Varaudutaan 240 ensikodin hoitopäivään.

Perhetyön yksikkö

Perhetyön palvelut ovat keskeinen osa sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja ja lastensuojelun avohuoltoa. Vuonna 2017 yksikön palvelut kohdennetaan lastensuojelun tehostettuun perhetyöhön sekä sosiaalihuoltolain mukaiseen perhetyöhön. Lisäksi perhetyön yksikkö vastaa lakisääteisistä tapaamispalveluista, tukee sijaishuoltoa ja huolehtii 18 - 20-vuotiaitten nuorten lähiohjauksesta sekä sosiaalihuoltolain mukaisesta alle 25-vuotiaitten nuorten perhetyöstä.

Toiminnallisesti perhetyön tulee olla kokonaisuus, jotta palvelut kohdentuvat oikein ja matalan kynnyksen periaatteella. Myös perhepalvelujen järjestämä neuvolan perhetyö ja lapsiperheitten kotipalvelu ovat toiminnallisesti ja yhteistyökumppaneina osa palvelukokonaisuutta.

Perhetyön yksikössä varaudutaan 260 asiakasperheen palveluihin. Yksikössä työskentelee esimies ja 7 perhetyöntekijää. Tavoitteena on lisätä työn tavoitteellisuutta ja tehostaa perhetyön prosessia ja näin lisätä työn vaikuttavuutta. Perhetyöntekijät osallistuvat edelleen tarvittaessa palvelutarpeen arviointiin sosiaalityöntekijän työpareina.

Sosiaalityö on mukana perhekeskusrakenteen kehittämässä, josta vetovastuu on kasvun- ja oppimisen toimialalla. Perhepalveluihin määräraikaisesti palkatun perhekeskuskoordinaattori työpanos kokooa verkoston toimijoita ja perheille jo olemassa olevia palveluita yhteen.

Sosiaalipäivystys

Lakisääteinen sosiaalipäivystys hankitaan edelleen virka-ajan ulkopuolella Jyväskylän kaupungin päivystysyksiköltä ja lastensuojelun etupäivystys Kriisikeskus Mobilelta. Virka-aikainen päivystys hoidetaan omana toimintana siten, että sosiaalityöntekijät päivystävät puhelinta virka-ajalla viikkovuoroissa. Omaan päivystyspuhelimeen tulevat Hakene, poliisin, Mobilen ja sosiaalipäivystysyksikön yhteydenotot. Virka-ajan ulkopuolella varaudutaan n. 80 päivystysasiakkaan palvelujen järjestämiseen, näistä valtaosa on lastensuojelun asiakkaita. Virka-aikaisia päivystystapauksia on tullut vuositasolla 10 - 20 kpl hoidettavaksi: näissä kasvavana ryhmänä on ollut vanhuksien avuntarve.

Lastenvalvoja

Lastenvalvojan tehtäviin kuuluvat isyyden vahvistaminen sekä lasten huoltoa, tapaamista, asumista ja elatusta koskevien sopimusten vahvistaminen. Lastenvalvoja toimii yhteistyössä perhetyön yksikön tapaamispalvelujen kanssa.

3.3.6.3 Tulokortti

KUVA 34 SOSIAALITYÖ: TULOSKORTTI

Vastuualue:		Sosiaalityö						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski							
Näkökulma	Asiakas							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Hyvät ja toimivat peruspalvelut	asikastytyväisyyskyselyt ka lakisääteisten määräaikaisten toteutuminen % sij. huollossa olevia lapsia % 0-17 vuotiaista	4 100,00 1,70	4 100,00 1,60	4 100,00 1,50	4 100 1,50	4 100 1,40	4,2 100 1,30	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: suunnitelmalliset ja oikea-aikaiset palvelut, seuranta ja arviointi ennaltaehkäisevät ja varhaisen tuen palvelut ensisijaisia asiakkaan osallisuuden lisääminen monialainen työtapo								
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö							
Näkökulma	Henkilöstö							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Tyhy-kyselyn tulokset vastuualueen ka osaaminen ja työolot osion ka Työyhteisön toimivuus osion ka Johtaminen osion ka	3,93 3,90 4,00 3,90	3,95 3,95 4 3,95	4 4 4 4	4 4 4 4	4 4 4 4	4 4 4 4	
Toimiva johto ja esimiestyö	Johtamiskoulutuksen määrä esimiehillä %	80	80	100		100	100	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: TYHY-kyselyn tulosten perusteella nostettujen kehittämiskohteiden vaatimien toimenpiteiden toteutus Henkilöstön osaamisen/ erityisen osaamisen monipuolinen ja yksikkörajat ylittävä hyödyntäminen Vastuualueen esimiesten keskinäinen tuki (vastuualueuetyöryhmä) Henkilöstön tiimityön vahvistaminen ja tukeminen								
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit							
Näkökulma	Prosessi							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Prosessien tehostaminen	prosessikuvausten määrä % keskeisistä työtehtävistä henkilöstökysely prosessien toimivuudesta ka	30,00 3,95	100,00 4	100,00 4	100,00 4	100,00 4	100,00 4	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: IMS-kuvaukset on tehty kaikkien keskeisten prosessien osalta ja ne pidetään ajantasalla hyvät työkäytännöt on tunnistettu ja käytössä IMS- prosessikuvaukset on käytössä työhön perehdyttämisessä								
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous							
Näkökulma	Talous							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne	talousarvion toteutuminen % alkup.talousarviosta	114 %	100 +/- 1%	100 +/- 1%	100+/-0,5%	100+/-0,5%	100+/-0,5%	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: talousarvion noudattaminen palvelujen oikea-aikaisuus ja oikea porrastus								

3.3.7 Arjen tuki

3.3.7.1 Toiminta-ajatus

Arjen tuen vastuualueelle on sijoitettu vammaispalvelut, mielenterveys- ja päihdetyön asumispalvelut sekä ikäihmisten palvelut. Arjen tuen toimintoja kehitetään asiakkaiden tarpeiden mukaan painottaen ennaltaehkäisevää toimintakykyä tukevaa toimintaa kaikilla osa-alueilla ja samalla kevennetään palvelurakennetta.

Toiminnan painopistealue on ennaltaehkäisevässä ja toimintakykyä ylläpitävässä toiminnassa ja sen kehittämisessä ensisijaisesti avotoimin-

tana. Henkilöstöresursseja kohdennetaan ensisijaisesti ennaltaehkäiseviin ja kotiin meneviin palveluihin ja vielä osin niihin yksiköihin joissa on henkilöstövajetta suosituksiin nähden. Ostopalveluita supistetaan edelleen palveluasumisen osalta, vammaispalveluissa laitoshoidon käytetään lääkityksen arviointitilanteissa. Laitoshoidossa paikkojen vähentämistä jatketaan vähitellen samalla kun ennaltaehkäisevää toimintaa ja kotihoitoa kehitetään.

Omia tehostetun palveluasumisen paikkoja muutetaan vuoden 2017 aikana 5 tehostetun kotihoitoon paikoiksi Tukipuun palvelutalossa. Työ- ja päivätoimintaa monipuolistetaan ja ryhmätoiminnan tarjontaa lisätään niin, että toiminta on laaja-alaista ja yhteistyö arjen tuen sisällä toimii yksilöllisesti, asiakkaan tarpeita vastaavalla tavalla. Ulospäin suuntautuvaa työtoimintaa pyritään laajentamaan työpajan kanssa yhteistyössä sekä mielenterveys- ja päihdekuntoutujien että vammaisten osalta.

Vuoden 2015 aikana on suunniteltu ja otettu käyttöön mittaristo, jonka tarkoituksenmukaista käyttöä yksiköissä pyritään tehostamaan ja sen käyttöä opetellaan yksiköissä vuoden 2017 aikana. Mittaristo toimii päätöksenteon tukena palveluiden myöntämisessä ja oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisen palvelun kohdentamisessa. Lisäksi mittaristoa hyödynnetään asiakkaan toimintakykyä tukevan toiminnan suunnittelussa ja kuntoutuksessa. Tämä tuo myös kustannustehokkuutta ja vähentää päällekkäisiä toimintoja organisaation sisällä.

Toiminnoissa korostetaan moniammatillista yhteistyötä ja toiminnan suunnittelua, jotta saadaan kustannustehokkaita palveluita. Arjen tuen alueen henkilöstörakennetta muutetaan palvelurakennetta vastaavaksi. Kaikissa palveluissa korostetaan asiakkaan omia voimavaroja ja kannustetaan toimintakyvyn ylläpitämiseen.

3.3.7.2 Talousarvion perustelut

KUVA 35 ARJEN TUKI: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000340 Arjen tuki				
Toimintatuotot	6 238	6 117	6 147	0 %
Toimintakulut	-25 829	-25 964	-25 882	0 %
Netto (toimintakate)	-19 590	-19 847	-19 735	-1 %

Asiakkuuksien hallinta

Asiakkuuksien hallinnan tulosalue sisältää vanhus- että vammaisasiakkaiden palveluohjauksen ja koordinoinnin sekä sosiaalityön ja mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden palveluohjauksen. Lakisääteisiä määräämisiä palvelutarpeen arvioinnissa ei ole pystytty kaikilta osin täyttämään ja erityisesti kotihoitoon ohjautuvien asiakkaiden palvelutarpeen kartoitus on saattanut viivästyä.

Vastuualueelle on budjetoitu omaishoito, kotihoito ja tukipalvelut, vanhus-, vammais- ja mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden laitos- ja asumis- ja perhehoitopalveluiden ostopalvelut sekä kuljetuspalvelut sekä mm. henkilökohtainen apu sekä vammaisten muu avustaminen.

Vuonna 2017 ostopalveluita tullaan edelleen karsimaan ja uusien palveluiden hankkimisessa käytetään harkintaa ja hinta-/laatuvertailua. Palveluasumisen tarpeen arvioinnissa otetaan myös vaihtoehtoisesti käyttöön tukiasuminen, ryhmäasuminen, perhehoitopalvelut, sekä omaishoidon sijaisvapaiden käytössä pyritään ensisijaisesti käyttämään toimeksiantosopimuksia ja lyhytaikaista perhehoitoa.

Omaishoidon tuen piirissä yli 65-vuotiaita on n. 130 asiakasta. Alle 65-vuotiaiden omaishoidon asiakkaita on n. 45. Määrällisesti vuodelle 2017 on varauduttu kasvattamaan omaishoidon tuen saajien määrää muutamalla asiakkaalla alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen saajien osalta, koska määrärahaa on jouduttu jonottamaan edellisinä vuosina. Heidän selviytymistään kotiin tuetaan sekä rahallisesti että kotiin vietävinä palveluina. Omaishoitajien työn tukemiseen kohdennetaan vammaispalvelun hoitajan työpanosta. Omaishoidon lakisääteisten vapaiden pitäminen on mahdollista sekä kaupungin omissa yksiköissä lyhytaikaispaikoilla, kuitenkin ensisijaisesti perhehoidossa ja sijaishoitajan turvin kotona. Vuoden 2017 aikana kehitetään edelleen toimeksiantopohjaista sijaishoitajajärjestelmää, joka tukisi paremmin myös lomittamista asiakkaan kotona ja helpottaisi muistisairaiden omaishoitajien vapaan käyttöä.

Ostopalveluina ikäihmisille ostetaan v. 2017 n. 4 henkilölle ympärivuorokautista palveluasumista ja perhehoitoa 2 pitkäaikaiselle perhehoidon asiakkaalle. Vammaispalveluissa perhehoitoa on käytössä 24 asiakkaalle. Kotikuntamuuttajista Äänekoski maksaa kuudelle asiakkaalle ja vastaavasti Äänekoskella on neljä kotikuntamuuttajaa, joista Äänekoski laskuttaa entistä kotikuntaa. Vammaispalvelussa ostetaan asumispalveluja pitkäaikaista ja lyhytaikaista yhteensä 52 asiakkaalle. Laitoshoitoa vammaispalveluissa ostetaan lähinnä lääkitysarviointijaksoja varten. Mielenterveysasiakkaiden asumispalvelua ostetaan 35 asiakkaalle joista 16 on ympärivuorokautisessa palveluasumisessa. Päihdeasumispalveluita ostetaan 5 asiakkaalle, joista kaksi asiakasta on ympärivuorokautisessa asumispalvelussa.

Sosiaalihuoltolain mukaiseen palveluasumiseen on otettu käyttöön palveluseteli, joka lisää asiakkaiden valintamahdollisuutta palveluiden suhteen.

Ostopalveluihin sisältyy mm. vaikeavammaisten ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut yhteensä noin 300 asiakkaalle, ensisijaisesti suositaan yhteiskuljetuksia ja senioriliikennettä. Asiakkaiden määrä on hieman laskenut edellisestä vuodesta, mutta kustannuksia nostaa vaikeavammaisten opiskelut pitkissä matkoissa, joihin käytetään vammais-

palvelulain mukaisia kuljetuspalveluita. Vaikeavammaisten sekä sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelukustannuksien hillitseminen edellyttää joukko- ja senioriliikenteen hyvää toteutusta ja lisääntyvää käyttöä sekä aikaisempaa tarkempaa kriteeristön (mittariston) noudattamista ja palveluiden säännöllistä tarkistamista.

Ostopalveluiden budjetti sisältää myös vanhusten kotihoitoon liittyvät tukipalvelut mm. kotiin vietävät ateriapalvelut, jotka tuottaa pääosin kaupungin omat ateriapalveluyksiköt osittain palvelut ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta. Tukipalveluihin uutena palvelumuotona tulee palvelusetelin käyttö siivouspalveluihin, joka on tulosisäntäinen.

Vammaispalvelussa kustannuspainetta tuo henkilökohtaisen avun asiakasmäärän kasvu sekä nuoret ja itsenäistyvät vammaispalveluasiakkaat, joiden muuttamista pois kotoa on tuettava. Tavoitteena on hillitä kustannusten kasvua kohdentamalla vammaispalvelun hoitajan työpanosta omana toimintana järjestetyn henkilökohtaisen avun toteutukseen, erityisesti niillä asiakkailta joilla avun tarve on vähäisempää. Työnjakoa kotihoidon kanssa on kehitetty ja edelleen etsitään yhteistyömuotoja mm yöpartion avulla. Itsenäistyvien nuorien osalta asumisen tukeen on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota ja tavoitteena on palkata vammaispalveluihin kuntoutusohjaaja, joka tukisi erityisesti itsenäistyvien nuorten tukiasumista.

Palvelutuotanto

Laitos- ja asumispalvelut

Palvelutuotanto sisältää omat laitos- ja palveluasumisen yksiköt, toimintakyvyn tuen yksiköt sekä kotihoidon.

Omia vanhusten laitospalveluyksiköitä on Piilolan palvelukeskuksesta Hoivala ja Muistola sekä Suolahden palvelukeskuksessa Tupasvilla, joissa on yhteensä 64 paikkaa. Vanhusten ympärivuorokautisissa palveluasumisyksiköissä on 142 paikkaa vuonna 2017. Ympärivuorokautisesti valvottuja asumispalvelupaikkoja on kaikissa Äänekosken taajamissa. Palveluasumista on Suolahdessa Ruskovillassa 14 paikkaa.

Vakinaisen henkilöstön määrää lisätään palkkaamalla osa-aikainen (0,5) muistikoordinaattori. Lisäksi Kuhnamon palvelutalolle palkataan määräaikainen osa-aikainen (0,5) hoitaja. Omissa yksiköissä osaamista lisätään koulutuksella ja työssä oppimisella sekä henkilöstörakenteella. Kotihoidon yöpartion toimintaa on laajennettu koko kunnan alueella toimivaksi vuonna 2016 ja käytäntö juurrutetaan toimintaan jatkuvaksi vuoden 2017 aikana. Lisäksi aloitetaan entistä tiiviimpi yhteistyö terveystoimen ja arjen tuen laitoshoidon ja palveluasumisen yksiköiden kanssa, jotta raskaan palvelun piirissä olevien asiakkaiden hoito voitaisiin entistä paremmin turvata omassa yksikössään eikä terveystoimen vuodeosas-

toa kuormitettaisi lyhyillä siirroilla elämän loppuvaiheessa. Ympäri vuorokautisen hoidon turvaamiseksi sairaanhoidollista työpanosta tullaan tarvitsemaan entistä enemmän ja yhteistyötä lääkäritoiminnan kanssa tehostamaan. Kaikissa yksiköissä panostetaan asiakkaiden toimintakyvyn tukemiseen, kuntoutukseen ja elämän mielekkyyden säilymiseen.

Toimintakyvyn tuki

Toimintakyvyn tuki sisältää toimintakyvyn ylläpitoa edistävät ja kuntoutusta antavat yksiköt sekä avotoiminnan.

Kuntolan 12 lyhytaikaista asiakaspaikkaa suunnataan enenevästi kuntouttaviin arviointijaksoihin ja Niittywillan 10 paikkaa toimintakykyä tukevaan, säännöllisesti toistuviin lyhytaikaisiin jaksoihin, jotka tukevat kotona asumista. Arjen tuen lyhytaikaispaikkojen käyttöä suunnataan entistä enemmän sairaalasta kotiutuville ja arviointijaksoja tarvitseville asiakkaille. Molempien yksiköiden toimintaa pyritään kehittämään entistä tavoitteellisemmin toimintakykyä tukevalla ja kuntouttavalla työotteella. Yhteistyötä kotihoidon ja yksiköiden välillä lisätään, jotta asiakkaille voidaan suunnitella kotona asumista tukevat tavoitteet myös lyhytaikaisjaksoille.

Tavoitteena on saada asiakas mahdollisimman nopeasti ja turvallisesti siirtymään kotiin sairaalajakson jälkeen, mikäli hän tarvitsee jakson toimintakyvyn arviointia varten. Paikoilla turvataan riittävän pitkä arki-kuntoutumisen mahdollisuus. Omaishoidon lakisääteisiä vapaita hoideaan mahdollisuuksien mukaan enenevässä määrin lyhytaikaisessa perhehoidossa.

Mielenterveyskuntoutujien asumisyksikkö Tukipilarissa on yhteensä 12 paikkaa ja niistä osa on tarkoitettu pitkäaikaisille asukkaille ja osa lyhytaikaishoitoa tarvitseville. Tukipilari on avohoitoa, jossa ei ole yöhoitoa vain tarvittavat säännölliset yökäynnit tuotetaan oman yöpartion turvin ja turvahälytyspalvelu yöaikaan ostetaan yksityiseltä palvelun tuottajalta. Tavoitteena asumisyksiköllä on toteuttaa asukkaiden yksilöllistä ohjausta ja kuntoutusta niin, että asiakkaat kotiutuisivat omaan kotiin/ryhmäasumiseen mahdollisuuksien mukaan tarvittaessa tukipalveluiden turvin.

Mielenterveys- päihdepalveluasiakkaiden ryhmätoiminta ja kotona asuminen

Mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden palveluita tuotetaan sekä asumis-, tukiasumis- että kotiin annettavina palveluina. Tukipilarin ja Niittywillan esimiehen vastuulla on em. asumisyksiköiden lisäksi kotihoidon mielenterveyshoitajat ja ohjaaja. Tämä mahdollisti koko mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden kanssa tehtävän työn paremman ja kustannustehokkaamman koordinoinnin ja tiiviimmän yhteistyön mielenterveyspoliklinikan

kanssa. Tukiasumisen tiimin toimintaa on kehitetty ja tehostettu. Palvelurakennetta on saatu kääntymään yhä enemmän kotona asumista tukeväksi. Tukiasumisen tiimi toimii myös viikonloppuisin ja iltaisin, jonka avulla pystytään entistä paremmin tukemaan mt- ja päihdeasiakkaiden kotona asumista. Vuoden 2017 aikana tavoitteena on juurruttaa 365-malli tukiasumisen tiimiin. Kotihoidon tukemisen lisäksi asiakkailta on mahdollisuus ryhmätoimintaan, jota tehdään yhteistyössä muiden alueella toimivien järjestöjen kanssa.

Kalevankodin ryhmäasunto on suunnattu 7 kehitysvammaiselle vaki-tuiselle asukkaalle. Yksikössä on varattu huone tilapäiseen asumiseen ja asumiskokeiluihin ja se hoitaa myös 2 asukkaan tukiasumisen palvelut (1 erillinen asunto). Kalevankodin, toimintakeskuksen ja kuntoutusohjauksen henkilöstön yhteiskäyttöä ja toiminnallista yhteistyötä jatketaan.

Seniorikeskukset toimivat suuremmissa taajamissa, Äänekoskella viitenä ja Suolahdessa kolmena päivänä viikossa, Konginkankaan ja Sumiaisten toimintaa kehitetään asiakkaiden tarpeita vastaavaksi ja toiminnan sisältöjä monipuolistetaan myös yhä enemmän kotihoitoa tukeväksi ja tavoitteellisemmaksi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Seniorikeskuksen toimintaa Äänekosken alueella suunnitellaan toteutettavaksi kahdessa vuorossa vuonna 2017.

Seniorikeskuksissa jatkuvat myös seniorineuvolan toiminta ja tämä toiminta jatkuu kaikissa taajamissa, myös Sumiaisissa ja Konginkankaalla sekä Suolahdessa 2 kertaa viikossa. Seniorineuvola toimintaa kehitetään ja se pyrkii vastaamaan osaltaan myös supistettuun terveystalvetoimintaan Sumiaisten, Suolahden ja Konginkankaan osalta. Ennaltaehkäisevää neuvontaa toimipisteissä on lisäksi kerran viikossa. Seniorineuvolatoiminnan työntekijät jatkavat omaishoitajien ja 70-vuotiaiden terveystarkastuksia vuonna 2017 sekä suorittavat hyvinvointia tukevat kotikäynnit 80 vuotta täyttävälle kuntalaisille.

Seniorikeskuksen toimintaa tehostetaan myös muistiosaamisen lisäämisellä ja muistiasiakkaille suunnattujen ryhmätoimintojen kehittämällä. Vuodelle 2017 perustetaan 0,5 muistikoordinaattori arjen tuen vastuualueelle, koska muistiasiakkaiden määrä kasvaa vuosittain Äänekosken alueella n. 120 asiakkaalla. Äänekoskella toimivan muistihoidajan työpanos ei riitä yksin vastaamaan lisääntyvään asiakastarpeeseen.

Toimintakeskuksen päivä- ja työtoiminta suuntautuu vaikeavammaisten päivätoimintaan ja kotona selviytymistä tukevien taitojen ylläpitoon. Sisältö muokataan vastaamaan ajan henkeä ja asiakkaiden tarpeita ja toimintakykyä tukeväksi ja uudet vuonna 2016 valmistuneet tilat on suunniteltu tätä tarvetta ajatellen.

Ulospäin suuntaavaa toimintaa ja avosuojatyötä kehitetään yhteistyössä työpajan kanssa. Vammaispalvelun kuntoutusohjauksessa työpanos

kohdentuu edelleen vammaisten lasten ja perheitten ohjaukseen ja arjen tukeen sekä aikuisten kehitysvammaisten itsenäisen asumisen tukemiseen. Kuntoutusohjaukseen palkataan vuodelle 2017 yksi määräaikainen ohjaaja asiakasmäärän kasvun ja raskaampiin asumispalveluihin siirtymisen välttämiseksi.

Kotihoito

Kotihoidon säännöllisen palvelun piirissä on n. 530 asiakasta ympäri kaupunkia. Kotihoidon erilaisten tukipalveluiden piirissä on n. 900 asiakasta. Tukipalveluja ovat mm. turvapuhelin-, ateria-, vaatehuolto-kauppa- ja asiointipalvelut. Kotihoidossa suoraa asiakastyöaikaa pyritään lisäämään, jotta työaika kohdentuisi entistä paremmin suoraan asiakkaille. Kotihoitoa on kehitetty ympärivuorokautiseksi toiminnaksi aloittamalla yöpartiotoiminta elokuun alusta vuonna 2014. Tällä muutoksella on pyritty tavoittelemaan entistä pidempää kotona asumisen mahdollisuutta ja ympärivuorokautisesta asumisesta aiheutuvien kustannusten vähenemistä ja hallintaa. Muutos on siirtänyt palveluasumiseen siirtymisen ajankohtaa sekä osaltaan helpottanut ympärivuorokautisten asumispaikkojen kysyntää. Osaltaan yöpartio on lisännyt myös omien, ei ympärivuorokautisten yksiköiden, yöaikaista turvallisuutta sekä vähentänyt ostopalveluna hankittua yöhoidon tarvetta omiin yksiköihin koko arjen tuen vastuualueella. Tällä muutoksella myös yöaikainen turvapuhelinpalvelu paranee laadullisesti sekä tuo kustannussäästöjä arjen tuen ostopalvelujen kokonaisuuteen. Yöpartiotoiminta mahdollistaa myös ryhmäasumistoiminnan ikäihmisille, joka on vaihtoehto kotona asumisen ja palveluasumisen välillä. Yöpartion toimintaa laajennettiin vuoden 2016 alusta kattamaan koko kaupungin alue ja toiminnan sisällön kehittämistä jatketaan edelleen vuonna 2017 vastaamaan entistä paremmin sairaalasta siirtyvien asiakkaiden kotiutumisiin ja mm. suonensisäisen lääkehoidon toteuttamiseen arjen tuen vastuualueella.

Kotihoidon resursseja ohjataan entistä tehokkaammin asiakkaalle annettavaan aikaan. Vuoden 2016 tavoitteena on saada toiminnanohjausjärjestelmä systemaattisesti käyntiin koko kotihoidon alueella ja kohdentaa käytettävissä oleva henkilöstö tasapuolisesti kaikille alueille ja saada asiakastyöaika 60 % kokonaistyöajasta. Kotisairaanhoidajien työpäivästä 40 % kohdennetaan suoraan asiakastyöaikaan. Kotihoidon henkilöstön osaamista lisätään koulutuksella.

Henkilöstöresursseihin on kotihoitoon vuodelle 2017 varauduttu yhden määräaikaisen hoitajan palkkaamiseen ja yhden sairaanhoitajan toimen muuttaminen hoitajan toimeksi. Siirtymällä kotihoidon osalta annosjakeluun vuonna 2016 vapautetaan 2,5 henkilötyövuotta asiakastyöhön. Vapautuva asiakastyöaika kohdistuu pääsääntöisesti sairaanhoitajiin ja sen vuoksi sairaanhoitajan vakanssin muuttaminen hoitajan vakanssiksi on perusteltua, koska työn organisoimista voidaan suunnitella ja tehostaa myös vapautuvan työajan puitteissa sairaanhoidon osalta.

Vuonna 2015 syyskuun alusta on käynnistynyt Arjen tuen alueella varahenkilöstöpankki jossa on 24 työntekijää. 10 työntekijää siirtyi varahenkilöstöpankkiin omista yksiköistä (varahenkilöstö) ja yksi uusi vastaava ohjaaja sekä 14 uutta hoitajaa/sairaanhoitajaa palkattiin syksyllä 2015 määräaikaisesti vuoden 2016 loppuun saakka. Tällä henkilöstöllä on pyritty turvaamaan sijaisten saanti yksiköihin ja sitä kautta lisäämään asiakasturvallisuutta ja vapauttamaan esimiesten työaikaa kehittämistyöhön ja työhyvinvoinnista huolehtimiseen. Henkilöstön palkkaamisen tarvittavat määrärahat siirtyvät eri yksiköiden sijaismäärärahoista. Vuodelle 2017 esitetään määräaikaisten toimien vakinaistamista. Keväällä 2016 on aloitettu sijaisrekrytoinnin laajentaminen varahenkilöstön vastaavalle ohjaajalle ja toimintaa tehostetaan jatkuvana kehittämistoimintana vuoden 2017 aikana.

Kotihoidossa on aloitettu kotikuntoutus, jonka toiminnan odotetaan vähentävän kotihoidon palvelun tarvetta. Kotikuntoutusta toteutetaan sekä yksilöohjauksella että ryhmätoimintana ja kotikuntoutuksen malli kuvataan vuoden 2016 aikana. Sen käyttöä tehostetaan vuonna 2017 ja malli juurrutetaan osaksi asiakkaaksi ohjautumista sekä kotihoitoon että raskaampien palveluiden siirtymävaiheita. Kotikuntoutuksen osalta on mahdollisuus käyttää myös palveluseteliä kotikuntoutuksen toteuttamiseen.

3.3.7.3 Tulokortti

KUVA 36 ARJEN TUKI: TULOSKORTTI

Vastuualue:		Arjen tuki						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski							
Näkökulma	Asiakas							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Hyvät ja toimivat peruspalvelut	Kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä	90,0 %	91,0 %	91,5 %	92,0 %	92,5 %	93,0 %	
	Laitoshoidossa olevien yli 75-vuotiaiden määrä	2,88 %	2,5 %	2,5 %	2,0 %	2,0 %	1,5 %	
	Tehostetussa palveluasumisessa olevien yli 75-vuotiaiden määrä	7,41 %	6,5 %	6,0 %	6,0 %	5,5 %	5,5 %	
Kuntalaisten vuorovaikutus- ja osallistumismahdollisuuksien vahvistaminen	Asiakastyytyväisyyskyselyn tulokset: keskiarvo kokonaisuudesta	3,9 %	3,9 %	4,0 %	4,0 %	4,1 %	4,1 %	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Palvelujen oikea-aikainen ja tehokas kohdentaminen asiakohjauksella, painopisteen siirtäminen kuntoutukseen, ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin sekä asiakkaan oma osallistaminen. Ennaltaehkäisevien palvelujen ja kotiin menevien palvelujen monimuotoisuus, laatu ja yksilöllisyys.								
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö							
Näkökulma	Henkilöstö							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Suosituksen mukaiset henkilöstömitoitukset yksiköissä, mitoitusnormi ympärivuorokautisissa yksiköissä min. 0,5 tt/as.	0,40-0,65	0,42-0,65	0,45-0,65	0,48-0,65	0,5-0,65	0,5-0,65	
	Työhyvinvointikysely, osaaminen ja työolot	3,6	3,7	3,8	3,9	4,0	4,0	
	Työhyvinvointikysely, työyhteisön toimivuus	3,7	3,8	3,9	4,0	4,0	4,0	
	Kotihoidossa asiakastyöaika % kokonaistyöajasta	50-70 %	60 %	60 %	60 %	60 %	60 %	
	Sairauspoissaolot / tt	17,8	16,8	15,8	14,8	13,8	13,8	
Toimiva johto ja esimiestyö	työhyvinvointikysely, johtaminen	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7	3,8	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Yksiköissä tehty suunnitelmat mitoitukseen pääsemiseksi, minimimitoitus tehostetussa palveluasumisessa 0,5, vaatii henkilöstölisäyksiä. Kotihoidossa otettu käyttöön mobiilijärjestelmä Nurse Buddy asiakastyöajan seurantaan ja sen avulla työajan kohdentaminen tasapuolisesti ja tavoitetasolle. Rekrytointiosaamisen vahvistaminen ja sijaisrekrytointin keskittäminen. Laaditaan Arjen tukeen perehdytysuunnitelma vuoden 2016 aikana, Mind map käyttöön osana perehdytystä. Yhteistyön tehostaminen työterveyshuollon kanssa ja varhaisen tuen toimintamallin tehokkaampi käyttö. Johtamisosaamisen vahvistaminen työnohjauksella ja yhteistyöllä henkilöstöhallinnon kanssa.								
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit							
Näkökulma	Prosessi							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Prosessien tehostaminen	Kotihoidon kattavuus yli 75-vuotiaiden osuudesta	12,3 %	12,3 %	12,3 %	12,3 %	12,3 %	12,3 %	
	Kotikuntoutuksen ja toimintakyvyn arvioinnin asiakasmäärä	100	225	300	350	400	400	
	Lakisääteisten määräaikaisten toteutuminen: %	99,5	100	100	100	100	100	
	Varahenkilöstön käyttöaste %-osuus	90,1	92,5	93,0	93,5	94,0	94,0	
Uuden teknologian hyödyntäminen	Uusien teknologiaratkaisujen pilotointi ja kokeilu sekä käyttöönotto, laitteiden määrä	20	30	40	50	50	50	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Asiakas- ja palveluprosessikuvaukset laadittu ja käytössä osana IMS-järjestelmää, yhtenäinen palvelusuunnitelmaprosessi, kotihoidon mobiilijärjestelmä käytössä. Yhteistyötä kotihoidon, terveystoimen, sosiaalitoimen ja arjen tuen välillä syvennetään. Teknologiaa otetaan käyttöön kokeilujen jälkeen, jos niistä huomataan olevan apuja.								
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvu tukeva talous							
Näkökulma	Talous							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne	Talousarvion toteutuminen % suunnitellusta	101	100 + 1 %	100 + 1/2 %	100 + 1/2 %	100 + 1/2 %	100 + 1/2 %	
	Käyttöasteet ka:							
	- Laitushoito	101,4	100	100	100	100	100	
	- Tehostettu palveluasuminen	95,2	98	99	99	99	99	
	- Tavallinen palveluasuminen	96,2	98	99	99	99	99	
	- Lyhytaikahoito	88,2	100	100	100	100	100	
	Tukiasuminen suoriteprosentti	73,3	98	99	99	99	99	
	Seniorikeskus + päivätoiminta suoriteprosentti	87	98	99	99	99	99	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Ennaltaehkäisevän työn ja toimintakykyä lisäävän toiminnan ja työn lisääminen kaikilla osa-alueilla. Palvelurakenteen keventäminen, prosessien tehostaminen, talouden seuranta kuukausittain, talouskuri								

3.4 Kasvun ja oppimisen lautakunta

3.4.1 Toiminta-ajatus

Kasvun ja oppimisen toimiala vastaa lasten ja perheiden palveluista, opetuspalveluista ja nuorisopalveluista.

3.4.2 Talousarvio 2017

KUVA 37 KASVUN JA OPPIMISEN LAUTAKUNTA: TA2017

Kasvu ja oppiminen	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Toimintatuotot	2 090	1 949	1 795	-8 %
Toimintakulut	-28 639	-28 985	-28 130	-3 %
Netto (toimintakate)	-26 549	-27 036	-26 334	-3 %

3.4.3 Henkilöstö

KUVA 38 KASVUN JA OPPIMISEN LAUTAKUNTA: HENKILÖSTÖ

Kasvun ja oppimisen lautakunta

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS2019
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	386,1 / 404	390,1 / 405	390,1/403	403	403
Osa-aikaiset	15	14	14	14	14
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	20	19	19	19	19
Osa-aikaiset	8	3	1	1	1
Yhteensä					
Kokoaikaiset	406,1 / 424	409,1 / 424	409,1/422	422	422
Osa-aikaiset	23	17	15	15	15

3.4.4 Lasten ja perheiden palvelut

3.4.4.1 Toiminta-ajatus

Lasten, nuorten ja heidän perheidensä terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen tarjoamalla laadukasta varhaiskasvatusta ja neuvolatoimintaa sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuoltoa.

Painopisteenä perustehtävän toteuttamisessa on ennalta ehkäisevä toiminta, varhainen tuki ja kuntoutus moniammatillista asiantuntijuutta hyödyntäen.

3.4.4.2 Talousarvion perustelut

KUVA 39 LASTEN JA PERHEIDEN PALVELUT: TA2017

3000410 Lasten ja perheiden palvelut	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Toimintatuotot	1 251	1 310	1 310	0 %
Toimintakulut	-10 054	-10 606	-10 483	-1 %
Netto (toimintakate)	-8 802	-9 297	-9 174	-1 %

Paikkamäärät päiväkodeittain (ei mukana pelkän esiopetuksen paikkoja)	Paikkoja
Alkulan päiväkotiki 54 paikkaa	54
Kellosepän päiväkotiki (54/21 esiopetuspaikkaa)	54/75
Katvelan päiväkotiki 75 paikkaa	75
Tiitelän päiväkotiki 21 paikkaa	21
Konginkankaan päiväkotiki 21 paikkaa	21
Mikonpuiston päiväkotiki	121
Teken (Häränvirran) päiväkotiki	96
Piilolan päiväkotiki	42
Karhunlähteen päiväkotiki	84
Yhteensä	568 / 589

Vuodelle 2017 päivähoito- ja esiopetustoimintaa suunnitellaan seuraavasti:

Talousarvion tekovaiheessa syys-lokakuussa 2016 lasten määrä päivähoitossa ja esiopetuksessa on yhteensä 770 lasta, edellisenä vuonna vastaavana aikana palveluiden piirissä oli 765 lasta.

Päivähoidolle tyypillinen ilmiö on lapsimäärän suuri vaihtelu vuoden aikana. Aikaisempien vuosien kokemuksella hoidossa voi olla jopa sata lasta enemmän kevättalvella alkusyksyn määriin verrattuna.

Osa vanhemmista on valinnut lapsilleen 10 tai 15 päivän sopimuksen koko kuukauden hoitopäivien sijaan. Muutokset työllisyystilanteessa sekä lomautukset vaikeuttavat päivähoitopaikkojen optimaalista käyttöä ja vaikuttavat myös varhaiskasvatuspalveluista saatavaan tuloon. Lisäksi varhaiskasvatuslaki velvoittaa toimimaan siten, että yli 3-vuotiaiden ryhmässä ei saa ylittää 21 lapsen yhtäaikaista paikallaoloa. Alle 3-vuotiaiden ryhmässä voi olla samaan aikaan paikalla enintään 12 lasta.

Päiväkotitoiminta

Päiväkotihoidossa (osa- ja kokopäivähoito) on syyskuun lopulla yhteensä 700 lasta. Vuotta aiemmin vastaava luku 685 lasta.

Karhunlähteen päiväkodissa on 84 paikkaa. Kaikki toiminnot on siirretty peruskorjattuihin tiloihin.

Piilolan päiväkodissa on 42 paikkaa 2-6 -vuotiaille lapsille. Päiväkotitoimii terveysaseman vieressä ja siellä työskentelee 6 pedagogia.

Konginkankaan päiväkodissa on 21 kokopäivähoitopaikkaa 3-6 -vuotiaille lapsille sekä esiopetusryhmä, jonka toimintaympäristö on koulun tiloissa. Päiväkotitoimii perhepäivähoidon varahoitopaikkana. Henkilöstöä on kaksi lastentarhanopettajaa ja kaksi päivähoitajaa. Perhepäivähoidon väliaikaisen vähenemisen vuoksi päiväkotiin on otettu kaikki ne lapset, joille ei ole luontevaa kulkea huoltajien työmatkalla varahoitoyksikköön Äänekoskelle. Päiväkotitoimii avoimena tarpeen mukaan arkisin 5.40 - 17.00.

Teken päiväkodissa on 96 paikkaa, joista 4 x 21 paikkaa on 3-6 -vuotiaille ja 1 x 12 paikkaa 3-6 -vuotiaille lapsille, tehostetun ja erityisen tuen lapsia osa lapsiryhmästä. Erityislastentarhanopettajat konsultoivat eri päivähoitoyksiköitä erikseen sovitun jaottelun perusteella.

Alkulan päiväkodissa on 54 paikkaa, joista 12 on 1-3 -vuotiaille. Pihassa olevassa bänditilassa toimii kahtena aamupäivänä yhteinen kerho seurakunnan kanssa kahden vuoden kokeilutoimintana. Elokuussa toimintansa aloitti metsäryhmä. Ryhmässä on 5-6 -vuotiaita lapsia.

Alkulan päiväkodissa yksi 5-6 -vuotiaiden ryhmä toimii metsäpäiväkodin toimintamallin mukaisesti.

Katvelan päiväkodissa on 75 paikkaa, joista 12 on 1-3 -vuotiaille ja 63 paikkaa 3-6 -vuotiaille. Elokuussa 2015 **Kellosepän** päiväkotitoimii avattiin Katvelan päiväkodin viereen. Ne toimivat yhtenä yksikkönä. Kellosepässä on tilat pidennetyn aukiolon ryhmille (pienet ja isot) tuettu ryhmä ja erillinen esiopetusryhmä. Aukioloaika 5.30 - 22.30 arkisin tarvittaessa.

Tiitelän päiväkodissa on 21 paikkaa 3-6 -vuotiaille ja esiopetus. Lapsimäärä Tiitelässä vaihtelee ja välillä myös alle 3 -vuotiaita on otettu hoitoon päiväkotiin, koska taajamassa ei ole perhepäivähoitoa tarjolla. Alle 3-vuotiaiden vaatima henkilöstöresurssi on yksi aikuinen neljää lasta kohti. Henkilöstöä päiväkodissa on kaksi lastentarhanopettajaa ja kolme päivähoitajaa. 1-2 -vuotiaiden hoitaminen vaatii toiminnan eriyttämistä ja ruokahuollon toiminnot lasten hoidon ohessa on erittäin työlästä. Päiväkotitoimii palkataan lisäresurssia tarpeen mukaan. Päiväkodissa pyritään laajeneviin aukiolotarpeisiin.

Mikonpuiston päiväkodin paikkaluku on 121, joista alle 3 -vuotiaille 30 hoitopaikkaa (12 paikkaa päivähoitoa ja 18 paikkaa ympärivuorokautista hoitoa tarvitseville) ja yli 3-vuotiaiden ympärivuorokautiselle vuorohoidolle 28 paikkaa. Lisäksi siellä toimii perhepäivähoidon varahoito. Päiväkodissa työskentelee 25 pedagogia sekä kaksi päivähoitajaa varahoitoyksikössä sekä tukipalveluhenkilöstö. Ympärivuorokautinen hoito on lisääntynyt ja vuorohoitoryhmissä on lapsia kirjoilla lähes kaksinkertainen määrä kutakin hoitopaikkaa kohti. Mikonpuiston päiväkotiki on varahenkilönä toimivan päivähoitajan ”kotipesä”.

Päiväkotihoido/ostopalvelut

Perhepalvelujohtajan päätöksellä ostopalveluja voidaan käyttää tarvittaessa. Kunnalliset hoitopaikat täytetään aina ensin. Lautakunnassa on määritelty kriteerit, joiden mukaan tehdään yhteistyötä mm. päiväkotiki Käden Jäljen kanssa.

Perhepäivähoido

Perhepäivähoidossa on aktiivityössä 16 kotona työskentelevää hoitajaa syyskuussa 2016 ja hoitopaikkoja 64. Syyskuussa 2016 perhepäivähoidoon (hoitajan kotona hoidettavat lapset 67 ja varahoitoyksikkö 6) on sijoitettu 73 lasta, edellisenä vuonna 80.

Esiopetus

Toimintakaudella 2016–2017 esiopetuksessa on lapsia 214 ja edellisenä vuonna 212 esikoululaista.

Päiväkotien antama esiopetus on tarkoitettu niille lapsille, jotka tarvitsevat päivähoitoa esiopetuksen lisäksi.

Erillisiä esiopetuspaikkoja on Hietaman koululla, Suolahden taajamassa Kellosepän päiväkodissa ja Tekellä tarpeen mukaan yksi tai kaksi eri ryhmää. Näissä ryhmissä toimii lastentarhanopettaja ja osa-aikainen päivähoitaja (23 h/vko).

Perusopetus

Toimintakaudella 2016 - 2017 päiväkodeissa on yhteensä neljä perusopetuksen kirjoilla olevaa lasta, joille on myönnetty pidennetty oppivelvollisuus. Näiden lasten kustannukset laskutetaan perusopetukselta.

Kerhotoiminta

Kerhotoiminta toimii keskimäärin kahtena päivänä viikossa. Toiminnassa on mukana 25–30 lasta. Kerhotoiminnassa työskentelee lastentarhanopettaja ja Äänekoskella päivähoitaja sekä Suolahden kerhossa seurakunnan lastenohjaaja. Vuonna 2017 yhteistä kerhotoimintaa seurakunnan kanssa jatketaan Suolahdessa.

Esiopetuksen ja päivähoidon kustannukset 2014

	Koko maa	Keski-Suomi	Äänekoski
Esiopetus €/oppilas	5 935	7 423	6 603
Päivähoidon kustannukset €/0-6 vuotias	6 226	5 257	4 625

Lapsiperheiden kotipalvelu

Talousarvioon varataan toimintarahat lapsiperheiden kotipalveluun kahdelle työntekijälle vuodelle 2017.

Neuvola- ja terapiapalvelut

Neuvola- ja terapiapalvelut käsittää perhesuunnittelu-, äitiys- ja lastenneuvolatoiminnan, neuvolan perhetyön, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä lasten puhe- ja toimintaterapian. Toiminnan painopiste on ennaltaehkäisevässä, varhaisen tuen työssä. Menetelmällisiä sisältöjä kehitetään valtakunnallisten suositusten mukaisesti huomioiden moniammatillinen tuen kolmiportaisuus. Henkilöstön koulutuksessa painopisteenä on lasten, nuorten ja lapsiperheiden varhaisen tuen, ennaltaehkäisevän mielenterveyshuollon ja uusien toimintamallien käyttöönoton edellyttämisen osaamisen vahvistaminen.

Äitiysneuvola vastaa raskaana olevien naisten terveydenhoidosta raskauden, synnytyksen ja lapsivuoteen aikana. Raskauden aikana lasta odottavan äidin ja sikiön terveyttä ja perheen hyvinvointia seurataan säännöllisten määräaikaistarkastusten avulla. Odottaville äideille tarjotaan mahdollisuus valtakunnallisen seulontaohjelman mukaisesti raskaudenaikaisiin sikiön kromosomi- ja rakennepoikkeavuuksien seurantaan erikoissairaanhoidossa. Riskiraskauksien seuranta toteutetaan sairaanhoitopiirin ohjeistaman hoitokäytännön mukaisesti, yksilöllistä terveystarkastusohjelmaa noudattaen. Ensimmäistä lasta odottaville perheille järjestetään moniammatillisesti toteutettua perhevalmennusta. Terveystarkastajan suorittama kotikäynti tarjotaan kaikille vastasyntyneille perheille. Vuosittain Äänekoskella syntyy noin 180 lasta. Äitiysneuvolaikäntejä arvioidaan toteutuvan 2 500.

Äitiysneuvoloiden yhteydessä toimivat perhesuunnitteluneuvolat antavat seksuaaliterveyden edistämiseen, perhesuunnitteluun ja raskauden ehkäisymenetelmien valintaan liittyvää neuvontaa ja vastaanottopalveluita. Perhesuunnitteluneuvolan ilmaisjakelu toteutetaan vuonna 2016 päivitetyn paikallisen toimintakäytännön mukaisesti. Perhesuunnitteluneuvolakäyntejä arvioidaan toteutuvan 900.

Lastenneuvolapalveluiden piiriin kuuluvat kaikki alle kouluikäiset lapset. Toimintaan sisältyy laaja-alainen terveysneuvonta, lasten määräaikaistarkastukset ja seulontatutkimukset sekä moniammatillinen verkostotyö. Normaalin neuvolaseurannan aikana lapsella on viisi lääkärintarkastusta, näistä laajoina terveystarkastuksina järjestetään 4 kuukauden, 18 kuukauden ja 4 -vuotiaiden terveystarkastukset. Lapsen neurologista kehitystä arvioiva LENE -tutkimus tehdään kaikille 3-6 -vuotiaille lapsille. Lastenneuvolat toteuttavat valtakunnallisen yleisen rokotusohjelman mukaiset lasten rokotukset, tarvittavat lasten muut vapaaehtoiset rokotukset sekä 6-35 kuukauden ikäisille lapsille suunnatut maksuttomat influenssarokotukset. Lastenneuvolakäyntejä arvioidaan toteutuvan 3 700.

Neuvolan perhetyön tavoitteena on perheiden elämänhallinnan ja omien voimavarojen käyttöönoton tukeminen sekä arjessa selviytymisen vahvistaminen. Työmuotoina ovat vanhempien ohjaus ja neuvonta, kotikäynnit ja vertaisryhmätoiminta.

Kouluterveydenhuoltotoimintaan sisältyy perusopetusta antavien koulujen oppilaiden terveyden edistäminen ja seuranta, sairauksien ehkäisy, oppilashuollollinen yhteistyö sekä osallistuminen kouluyhteisön terveellisyyden ja turvallisuuden valvontaan ja edistämiseen. Toiminnan painopiste on ennaltaehkäisyssä. Määräaikaistarkastukset toteutetaan kaikille vuosiluokille. Laajat terveystarkastukset tehdään peruskoulun ensimmäisellä, viidennellä ja kahdeksannella luokalla oleville oppilaille. Kodin ja kouluterveydenhuollon yhteistyötä vahvistetaan järjestämällä viidennen luokan sekä seitsemännelle luokalle tulevien oppilaiden terveystarkastukset pääosin kesällä perhetapaamisina terveydenhoitajien vastaanotoilla. Laajoissa terveystarkastuksissa on käytössä valtakunnallisesti hyväksytyt, oppilaille ja vanhemmille suunnatut terveystarkastuksen esitieto- ja terveystarkastuslomakkeet. Kahdeksannen luokan laajassa terveystarkastuksessa käytetään myös Adsume -nuorten päihdemittaria sekä nuorille suunnattua BDI-13 mielialakyselyä. Kouluterveydenhuollon palvelujen piirissä on noin 2 200 oppilasta. Vastaanottokäyntejä arvioidaan toteutuvan 7 600.

Opiskeluterveydenhuollon palvelujen piiriin kuuluu noin 1 460 toisen asteen oppilaitoksen opiskelijaa. Toiminnan painopistealueena on opiskelijoiden terveyden ja opiskelukyvyn edistäminen ja sairauksien ehkäisy sekä opiskelijahuollollinen yhteistyö. Opiskelijoiden sairaanhoito-

palveluihin sisältyy kansanterveystarpeita tarkoittavat palvelut mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto.

Opintonsa aloittavien nuorisostaasteen opiskelijoiden terveystarkastukset toteutetaan terveydenhoitajan ja lääkärin vastaanotolla ensimmäisen tai toisen lukuvuoden aikana. Äänekoskelaisten toisen asteen oppilaitoksissa opiskelevien poikien puolustusvoimien ennakkotarkastukset toteutetaan opiskeluterveydenhuollossa 2. lukuvuoden kevään aikana. Opiskeluterveydenhuollossa on käytössä Adsume -nuorten päihdemittari ja AUDIT -kysely, mielialakysely tai masennusseula tehdään tarvittaessa. Opiskeluterveydenhuoltokäyntejä arvioidaan toteutuvan 2 600.

Puheterapia kohdentuu pääasiassa alle kouluikäisiin lapsiin. Aikuisväestön osuus on noin 8 %, joista keskeisimpiä asiakasryhmiä ovat äänihäiriöiset sekä neurologiset potilaat. Kehitysvammaisten tutkimukset ja kuntoutuksen suunnittelu hoidetaan omana työnä. Yhteistyö lasten perheiden, neuvoloiden, päivähoiton ja koulujen erityisopettajien kanssa on tiivistä. Puheterapeutti osallistuu myös kouluvalmiuden arviointiin ja lasten kuntoutustyöryhmän toimintaan. Puheterapiassa on kaksi puheterapeutin tointa, puheterapiakäyntejä arvioidaan toteutuvan 1 300.

Toimintaterapiaan sisältyy lapsen toimintaterapiatarpeen arviointi, lapsen ja hänen lähipiirinsä ohjaus ja neuvonta sekä yhteistyö lapsen vanhempien ja hänen hoitoonsa osallistuvien eri tahojen kanssa. Toimintaterapeutti tekee suosituksia lääkinnällisestä kuntoutuksesta, osallistuu kouluvalmiuden arviointiin ja lasten kuntoutustyöryhmän toimintaan. Toimintaan sisältyvät tarvittaessa myös konsultaatiokäynnit päiväkodeissa ja kouluissa. Toimintaterapian henkilöstönä on yksi osa-aikainen (50 %) puheterapeutti. Vastaanottokäyntejä arvioidaan kertyvän 200.

Perheneuvola

Perheneuvola vastaa erityistason kasvatus- ja perheneuvolapalveluiden antamisesta Äänekosken ja Konneveden alueilla. Työntekijöinä perheneuvolassa on 2 psykologia, sosiaalityöntekijä ja 0,5 toimistos sihteeri. Lisäksi käytössä on yksityisen lastenpsykiatrian palvelut noin joka toinen kuukausi. Perheneuvolaan vuosittain ilmoittautuu noin 170 - 180 asiakasta ja perheenjäsenet mukaan lukien asiakkaita käy vuositasolla vajaat 400. Perheneuvola palvelee 0 - 13 v. ikäisten lasten perheitä. Yhteistyötä tehdään tarvittaessa kaikkien niiden toimijoiden kanssa, jotka ovat asiakasperheiden kanssa tekemisissä. Pienistä resursseista johtuen kaikkiin mahdollisiin yhteistyötarpeisiin ei voida vastata.

Perheneuvola hankkii tarvittavat omaan vastualueeseen liittyvät perustellut jatkotutkimus ja -kuntoutuspalvelut ostopalveluina. Lapsiperheiden tarvitsemien palveluketjujen kehittämisessä ollaan mukana.

3.4.4.3 Tulokortti

KUVA 40 PERHEPALVELUT: TULOSKORTTI

Vastuualue:	Perhepalvelut						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Näkökulma	Asiakas						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Hyvät ja toimivat	Toimialojen asiakastytyväisyyskysely						
	Palvelujen riittävyys ja saatavuus	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6	4,6
	Huoltajien ja henkilökunnan välinen	4,4	4,5	4,5	4,6	4,6	4,6
	Turvallisuus	4,4	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5
	Vaikutusmahdollisuus ja osallisuus	4	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2
	Lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen	4,4	4,4	4,5	4,5	4,5	4,5
	Oikea-aikainen ja riittävä tuki (kysely asiakkaat ja henkilöstö)						
Kuntalaisten vuorovaikutus- ja osallistumismahdollisuuksien	Kuntalaisten vaikuttamislaisuudet						
	Perhepalveluiden asiakasraati	(kokoontumiskertoja vuodessa)	2	2	2	2	2
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> • Palveluiden oikea-aikainen ja tehokas kohdentaminen. • Painopisteen siirtäminen ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. • Monialaisen työtavan vahvistaminen • Teknologian entistä laajempi hyödyntäminen. • Lapsi- ja asiakaslähtöisen toimintakulttuurin edistäminen. • Osallisuuden lisääminen • Uuden opetus suunnitelman mukaisen toimintakulttuurin kehittäminen 							
Perhepalveluiden asiakasraatin perustaminen ja toiminnan tavoitteiden määrittäminen							
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö						
Näkökulma	Henkilöstö						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja	Kehitys- ja osaamiskeskustelujen toteutuminen	76 %	76 %	80 %	83 %	87 %	90 %
	Henkilöstökysely:						3,7
							3,6
							3,8
	* osaaminen ja työolot	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1	4,1
	* työyhteisön toimivuus	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
	* omat voimavarat	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
	Sairauspoissaolot (pv/tt/v)	13	13	13	12	11	10
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> Henkilöstöresurssien käytön optimointi (henkilöstösuunnittelu, henkilöstön kohdentaminen, tehtäväkuvausten ajantasaisuus, osaamisvaatimusten ajantasaisuus jne) Osaamiskartoituksiin pohjautuvien koulutus suunnitelmien toteutuminen Työyhteisötoimien ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen ja osallistavien menetelmien käyttö Palkitseminen kehittämisen Työyksikkö kohtaisten tavoitteiden asettaminen. 							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Toimiva johto ja esimiestyö	Henkilöstökysely: Johtamisosio	4,0	4,0	4,0	4,0	4,1	4,1
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> Suunnitelmallinen esimieskoulutus Valmentavan esimiestyön menetelmien systemaattinen käyttö Strategisen henkilöstötiedon tuottaminen johtamisen tueksi Ajantasaiset työyhteisön kehittämistoimenpiteet (henkilöstökyselyn pohjalta) Johtamista arvostavan ilmapiirin rakentaminen. 							
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit						
Näkökulma	Prosessit						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Prosessien tehostaminen	Henkilöstökysely: Prosessien toimivuus	4,0	4,0	4,0	4,0	4,1	4,2
	Määritellyt prosessit kuvattu IMS (%)						
	- Ydin- ja avainprosessit	0 %	80 %	80 %	100 %	100 %	100 %
	- Toimialakohtaiset aliprosessit	0 %	60 %	70 %	80 %	100 %	100 %
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> - toimintojen osittainen keskittäminen ja prosessien standardointi - parhaiden käytäntöjen tunnistaminen ja käyttöönotto - vakioitu palvelutaso ja määritellyt palvelut 							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Uuden teknologian	Henkilöstökysely (tyytyväisyys)						
	- raportointijärjestelmät	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
	- tietojärjestelmät ja ohjelmistot	4,0	4,0	4,1	4,2	4,2	4,2
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> - sähköisen asiointialustan rakentaminen - uusien tietojärjestelmien hankkiminen (asianhallinta, ERP) - sähköisten palveluiden lisääminen - osaamistason lisääminen 							
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous						
Näkökulma	Talous						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso (2015)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne							
	• Talousarvion toteuma (1.000 €) verrattuna alkuperäiseen talousarvioon	+393t€ (Vuoden 2015 tilinpäätös)	Toteuma +/- 26 t€	Toteuma +/- 26 t€	Toteuma +/- 26 t€	Toteuma +/- 26 t€	Toteuma +/- 26 t€
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> • Talouskurin noudattaminen • Talouden vakauttamisen toimenpideohjelman noudattaminen • Prosessien tehostaminen 							

3.4.5 Opetuspalvelut

3.4.5.1 Toiminta-ajatus

Opetuspalvelun perustehtävä on tuottaa laadukasta opetussuunnitelmien mukaista yleissivistävää perusopetusta ja lukiokoulutusta, sekä tarjota tasokasta aamu- ja iltapäivätoimintaa.

3.4.5.2 Talousarvion perustelut

KUVA 41 OPETUSPALVELUT: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000420 Opetuspalvelut				
Toimintatuotot	715	546	362	-34 %
Toimintakulut	-18 077	-17 889	-17 124	-4 %
Netto (toimintakate)	-17 362	-17 343	-16 762	-3 %

Hallinto

Hallinnossa työskentelee opetus- ja kasvatusjohtajan lisäksi kaksi toimistosihteeriä. Hallinnon erityispalveluissa on kolme koulupsykologin vakanssia ja kolme vastaavan koulukuraattorin vakanssia. Koulupsykologi koulukuraattori työpareista kaksi työskentelee esi- ja perusopetuksessa ja yksi työpari toisella asteella. Keski-Suomen opiston, Äänekosken lukion ja Poken nuorisosaasteen opiskelijoita on yhteensä noin 1 100. Perus- ja esiopetuksessa oppilaita on työpari kohti noin 1 200. Erityisopetuksen koordinaattorin työpanos kuuluu myös opetuspalveluiden hallintoon. Koulutoimen atk-suunnittelija ja atk-tukihenkilö siirtyvät 1.1.2017 keskushallintoon.

Projektit

Projektit käsittävät valtion erityisavustuksilla rahoitettavat hankkeet:

1. Kerhotoiminnan kehittäminen
  - Avustussumma on 8 500 € ja opetuspalveluiden rahoitusosuus 3 800 €.
  - Hankkeessa tuotetaan kouluille kerhotoimintaa joko ostamalla ohjaus yhteistyökumppaneilta tai koulun oman henkilöstön voimin.
2. Koulutuksellisen tasa-arvon edistäminen
  - Avustussumma on 73 500 € ja opetuspalveluiden rahoitusosuus 22 100 €.
  - Hankkeen kautta tuotetaan Koulunmäen yhtenäiskoululle, Telakkakadun koululle, Asemakadun koululle, Hietaman koululle ja Konginkankaan koululle koulunkäynninohjaajien ja samanaikaisopettaja palveluita.

Perusopetus ja ap-ip -toiminta

Äänekoskella on yhteensä 8 perusopetusta antavaa koulua: yksi yhtenäiskoulu, yksi yläkoulu ja kuusi alakoulua. Toisen asteen koulutusta tuottaa Äänekosken lukio.

Koulu	Perusopetusryhmiä	Opettajia	Ohjaajia	Oppilaita
Koulunmäen yhtenäiskoulu	54	84	20	1 005
Asemakadun koulu	19	28	11	322
Honkolan koulu	6	8	1	92
Konginkangas	6	7	1	88
Hietaman koulu	5	5+1 (kiertävät=1)	1	76
Sumiaisten koulu	5	6	1	76
Telakkakadun koulu	17	36	4	338
Äänekosken lukio	12	29	0	343
hankerahoituksella		2 (tuntiopettajia)	6 (osavuosi)	

Kouluilla on yhteensä 5 koulusihteeriä ja 2 perusopetuksen rehtoria, yksi yhtenäiskoulun rehtori ja apulaisrehtori ja yksi lukion rehtori.

Lukuvuonna 2016 - 2017 opetusryhmien määrä väheni alakouluissa kahdella ryhmällä ja vastaavasti yläkouluissa opetusryhmien lukumäärä laski yhdellä.

Urheiluluokka

Koulunmäen yhtenäiskoululla aloitti syksyllä 2016 urheiluluokka. Urheiluluokalle sai hakea joulukuussa 2015 kaikki kuudesluokkalaiset. Hakijoille järjestettiin fysiikkatesti. Testin tulosten lisäksi hakijat saivat pisteitä luokanopettajan ja valmentajan lausunnoista sekä liikuntanumerosta. Luokalle valittiin 22 lasta. Heistä 10 asuu Äänekosken keskustassa, 5 Hietamalla, 3 Suolahdessa, 2 Honkolassa ja 2 Koivistossa.

Urheiluluokan aiheuttamat lisäkustannukset koostuvat kahdesta ylimääräisestä liikuntatunnista seitsemännelle luokalle (n. 4 000 €) ja kuljetuskustannuksista (n. 6 000 €).

Perusopetuksen nettokustannukset 2014

	Koko maa	Keski-Suomi	Äänekoski
€/oppilas	8 816	9 109	8 900
€/tunti	123	136	123
€/asukas	859	855	958

Aamu- ja iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa toteutettiin Keskuskoulun sekä Konginkankaan, Honkolan, Hietaman, Koiviston, Asemakadun ja Sumiaisten kouluilla. Koskelan Setlementiltä ostetaan aamu- ja iltapäivätoimintaa Äänekosken keskustan ja Suolahden alueelle 160 000 eurolla.

Toimintaan osallistumismaksuja tarkistettiin keväällä 2016.

Lukio

Lukio toimii nykyisin omassa kiinteistössä ja tuottaa kurssit omien opettajien voimin. Virkajärjestelyjen ja eläköitymisen kautta on pystytty vähentämään henkilöstökuluja. Lukuvuonna 2016 – 2017 lukion kurssimäärä laski 10 kurssia. Opiskelijamäärän kasvu laskee opiskelijakohtaisia kustannuksia.

Lukio tulee muuttamaan uusiin tiloihin syksyllä vuonna 2017. Talousarviossa on varattu noin 50 000 euron summa käyttötalouteen sellaisiin opetusväline- ja tarvikehankintoihin, joita ei voida toteuttaa rahoitusleasingin avulla.

3.4.5.3 Tulokortti

KUVA 42 OPETUSPALVELUT: TULOKORTTI

Vastuualue:	Opetuspalvelut						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Näkökulma	Asiakas						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Hyvät ja toimivat peruspalvelut	Toimialojen asiakastyytyväisyyskysely						
	- Palvelujen riittävyys	3,7	3,7	3,8	3,8	3,9	4
	- Huoltajien ja henkilökunnan välinen yhteistyö	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
	- Turvallisuus	3,4	3,4	3,5	3,6	3,7	3,8
	- Vaikuttamismahdollisuus ja osallisuus	3,4	3,4	3,5	3,6	3,7	3,8
	- Lapsen kasvu, kehitys ja oppiminen	3,8	3,8	3,9	3,9	3,9	4
	- Oikea-aikainen ja riittävä tuki (kysely asiakkaat ja henkilöstö)	3,8	3,8	3,9	4	4	4
Kuntalaisten vuorovaikutus- ja osallistumismahdollisuuksien vahvistaminen	Asiakasraadin kokoontuminen vuodessa	0	2	2	2	2	2
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> • Palveluiden oikea-aikainen ja tehokas kohdentaminen. • Painopisteen siirtäminen ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin. • Monialaisen työtavan vahvistaminen • Teknologian entistä laajempi hyödyntäminen. • Lapsi- ja asiakaslähtöisen toimintakulttuurin edistäminen. • Osallisuuden lisääminen • Uuden opetussuunnitelman mukaisen toimintakulttuurin kehittäminen • Asiakasraadin perustaminen 							
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö						
Näkökulma	Henkilöstö						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Kehitys- ja osaamiskeskustelujen toteutuminen	76 %	76 %	80 %	83 %	87 %	90 %
	Henkilöstökysely						
	* osaaminen ja työolot	3,8	3,8	3,9	4	4,1	4,1
	* työyhteisön toimivuus	3,9	3,9	4,0	4,1	4,1	4,1
	* omat voimavarat	4,0	4,0	4,1	4,1	4,2	4,2
	Sairauspoissaolot (pv/ty/v)	13,0	13,0	13,0	12,0	11,0	10,0
Toimiva johto ja esimiestyö	Henkilöstökysely						
	Johtamisosio	3,7	3,7	3,8	3,9	4,0	4,0
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <p>Henkilöstöresurssien käytön optimointi (henkilöstösuunnittelu, henkilöstön kohdentaminen, tehtäväkuvausten ajantasaisuus, osaamisvaatimusten ajantasaisuus jne)</p> <p>Osaamiskartoituksiin pohjautuvien koulutussuunnitelmien toteutuminen</p> <p>Työyhteisötaitojen ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen ja osallistavien menetelmien käyttö</p> <p>Palkitsemisen kehittäminen</p> <p>Työyksikkö kohtaisten tavoitteiden asettaminen.</p> <p>Suunnitelmallinen esimieskoulutus</p> <p>Valmentavan esimiestyön menetelmien systemaattinen käyttö</p> <p>Strategisen henkilöstötiedon tuottaminen johtamisen tueksi</p> <p>Ajantasaiset työyhteisön kehittämistoimenpiteet (henkilöstökyselyn pohjalta)</p> <p>Johtamista arvostavan ilmapiirin rakentaminen.</p>							
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit						
Näkökulma	Prosessi						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Prosessien tehostaminen	Henkilöstökysely: Prosessin toimivuus	3,7	3,7	3,8	3,9	4	4,0
	Määritellyt prosessit kuvattu IMS (%)						
	- Ydin- ja avainprosessit	0 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
	- Toimialakohtaiset aliproessit	0 %	40 %	60 %	100 %	100 %	100 %
Uuden teknologian hyödyntäminen	Henkilöstökysely (tyytyväisyys):						
	- raportointijärjestelmät	3,9	3,9	4,0	4,0	4,1	4,2
	- tietojärjestelmät ja ohjelmistot	3,6	3,6	3,7	3,8	3,9	4,0
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> - toimintojen osittainen keskittäminen ja prosessien standardointi - parhaiden käytäntöjen tunnistaminen ja käyttöönotto - vakioitu palvelutaso ja määritellyt palvelut - sähköisen asiointialustan rakentaminen - uusien tietojärjestelmien hankkiminen (asianhallinta, ERP) - sähköisten palveluiden lisääminen - osaamistason lisääminen 							
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous						
Näkökulma	Talous						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne							
	• Talousarvion toteuma (1.000 €) verrattuna alkuperäiseen talousarvioon	-213t€ (Vuoden 2015 tilinpäätös)	Toteuma +/- 49 t€	Toteuma +/- 49 t€	Toteuma +/- 49t€	Toteuma +/- 49 t€	Toteuma +/- 49 t€
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: <ul style="list-style-type: none"> • Talouskurin noudattaminen • Talouden vakauttamisen toimenpideohjelman noudattaminen • Prosessien tehostaminen 							

3.4.6 Nuorisopalvelut

3.4.6.1 Toiminta-ajatus

Nuorisotyötä tehdään nuorten lähiympäristössä Äänekoskella. Äänekosken nuorisotoimen omia tiloja ovat Äänekosken nuorisokeskus Spotti, Suolahden nuorisotilat, Konginkankaan Vapari, Sumiaisten Sumppu, Kangaslammen leirikeskus sekä Huuhan liikennepuisto. Nuorisotyötä kuvaa myös seinättömyys; Tavoitteena on tehdä työtä siellä missä nuoret ja nuorisotyön tarve on. Työtä tehdään myös seutukunnallisesti ja kansainvälisesti.

3.4.6.2 Talousarvion perustelut

KUVA 43 NUORISOPALVELUT: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000430 Nuorisopalvelut				
Toimintatuotot	123	94	124	32 %
Toimintakulut	-508	-489	-522	7 %
Netto (toimintakate)	-385	-396	-399	1 %

Nuorisotilat tarjoavat nuorille turvallisen ja päihteettömän vapaa-ajanviettopaikan. Nuorisotiloissa voi pelata erilaisia pelejä, kuten biljardia, pingistä, pleikkaria, erilaisia lautapelejä. Voit myös kuunnella musiikkia, lukea lehtiä, katsoa telkkaria tai vain hengaila kavereiden kanssa. Kävijä voi myös osallistua nuorisotilojen erilaisiin toimintaryhmiin.

Nuorisokeskus Spotti, Kotakennäntie 21

1 574 m² / 4 700 m³

Kaksi nuorisotyöntekijää

Nuorisokeskuksessa sijaitsee nuorisopalvelujen toimisto ja etsivän nuorisotyön toimisto. Nuorisokeskus tarjoaa monipuoliset harrastustilat monille eri ryhmille ja eri-ikäisille ryhmille. Nuorisokeskuksessa on nuorisotilatoimintaa 27 h / vk ja se on myös avoinna viikonloppuisin kerran kuukaudessa. Nuorisokeskus on myös avoinna kesäisin, jolloin se toimii kesäkahvilana.

Nuorisotila Suolahti, Kellosepänkatu 21

330 m² / 990 m³

Kaksi nuorisotyöntekijää

Nuorisotiloilla järjestetään avoimien ovien toimintaa 13 – 18 vuotiaalle nuorille. Avoinna 28 h / vk.

Nuorisotalo Vapari, Konginkangas

420 m² / 1 100 m³

Toimintaa ja tapahtumia (3. lk ylöspäin) sekä tyttöjäntilan toimintaa. Avoinna 17 h / vk.

Nuorisotila, Sumiainen

Toimintaa ja tapahtumia (3. lk ylöspäin). Avoinna 14 h / vk.

Sumiaisten ja Konginkankaan tilatyön hoitaa yksi työntekijä.

Kohdennettunuorisotyö

Nuorisopalveluiden kohdennetun nuorisotyön tarkoituksena on tavoittaa tuen tarpeessa olevia nuoria ja löytää heille tarvittavaa apua ja tukea. Työskentelyyn ohjaututaan nuoren omasta aloitteesta, vanhempien yhteydenoton kautta, eri oppilaitosten tai viranomaisten toimesta. Kohdennettu nuorisotyö on nuorille organisoitua vapaa-ajantoimintaa, jolla on kasvatuksellisia ja kehitykseen kiinnittyviä päämääriä.

Kohdennetun nuorisotyön työmuotoja ovat mm. yksilö- ja pienryhmätöiminta. Kohdennettua nuorisotyötä tekevät Äänekosken kaupungin nuorisopalveluissa etsivä nuorisotyö.

Nuorisotyö ja koulu

Nuorisopalvelut järjestää välitunti breikkejä yläasteilla. Kohdennetusta nuorisotyöstä etsivän nuorisotyöntekijät ovat peruskouluilla, lukiossa ja ammattikoulussa. Nuorisotyöntekijät osallistuvat laajennettuun oppilashuoltotyöryhmään säännöllisesti. Eurooppalaiset vapaaehtoiset ovat koulussa mukana erilaisissa tehtävissä/tilaisuuksissa/tapahtumissa. Nuorisokeskuksessa ja Suolahden nuorisotiloissa pidetään 6 -klubi toimintaa mikä tukee nuoriso- sekä koulutyötä.

Kansainvälinen toiminta

Kansainvälistä toimintaa tuotetaan saatavan rahoituksen mukaan. Hanke-rahautukset on haettavissa toukokuun mennessä.

Kesätoiminta

Kangaslammen leirikeskus avataan huhtikuussa - toukokuussa. Kangaslammen leirikeskuksessa pidetään yksi lasten leiri kesäkuussa.

Nuorisokeskuksen kesäkahvila on auki kesäkuusta - heinäkuuhun. Kahvila työllistää aukiolojakson aikana noin 10 nuorta kesätyöllistettyä.

Liikennepuisto on auki kesäkuusta - heinäkuun ja se työllistää noin 10 nuorta kesätyöllistettyä.

Osallisuus

Nuorisovaltuuston vanha kausi päättyy vuonna 2016 ja alkaa uusi kausi alkaa vuonna 2017.

Hankerahoitukset

Etsivä nuorisotyö -hanketta jatketaan ja haetaan 120 000 euroa valtion avustusta. Kaupungin omarahoitusosuus on 40 000 euroa. Etsivän nuorisotyön työntekijöitä on neljä henkilöä.

Nuorisopalveluiden nettokäyttömenot vuonna 2014

€/asukas	Koko maa	Keski-Suomi	Äänekoski
Nettokustannukset	32	28	29

3.4.6.3 Tulokortti

KUVA 44 NUORISOPALVELUT: TULOSKORTTI

Vastuualue:		Nuorisopalvelut						
Strateginen päämäärä		Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Näkökulma		Asiakas						
Kriittinen menestystekijä		Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
		Asiakastytyväisyyskysely						
		* Tyytyväisyys palveluun	4,3	4,3	4,4	4,4	4,4	4,4
		* Tyytyväisyys henkilöstön toimintaan	4,3	4,3	4,4	4,4	4,4	4,4
		* Tyytyväisyys tiloihin	4,3	4,3	4,4	4,4	4,4	4,4
		* Tyytyväisyys tilojen sijaintiin	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3	4,3
		* Tyytyväisyys tilojen aukioloaikoihin	4,1	4,1	4,2	4,3	4,3	4,3
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:								
Strateginen päämäärä		Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö						
Näkökulma		Henkilöstö						
Kriittinen menestystekijä		Mittari(t)	Nykytaso (2017)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö		Kehitys- ja osaamiskeskustelujen toteutuminen	76 %	76 %	80 %	83 %	87 %	90 %
		Henkilöstökysely:						3,7
		* osaaminen ja työolot	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2	4,2
		* työyhteisön toimivuus	4,0	4,0	4,1	4,1	4,1	4,1
		* omat voimavarat	4,1	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2
		Sairauspoissaolot (pv/ty/v)	13	13	12	12	11	10
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:		Henkilöstöresurssien käytön optimointi (henkilöstösuunnittelu, henkilöstön kohdentaminen, tehtäväkuvausten ajantasaisuus, osaamisvaatimusten ajantasaisuus jne) Osaamiskartoituksiin pohjautuvien koulutussuunnitelmien toteutuminen Työyhteisöaitojen ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen ja osallistavien menetelmien käyttö Palkitsemisen kehittäminen Työyksikkö kohtaisten tavoitteiden asettaminen.						
Kriittinen menestystekijä		Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Toimiva johto ja esimiestyö		Henkilöstökysely: Johtamisasio	4,0	4,0	4,0	4,0	4,1	4,1
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:		Suunnitelmallinen esimieskoulutus Valmentavan esimiestyön menetelmien systemaattinen käyttö Strategisen henkilöstötiedon tuottaminen johtamisen tueksi Ajantasaiset työyhteisön kehittämistoimenpiteet (henkilöstökyselyn pohjalta) Johtamista arvostavan ilmapiirin rakentaminen.						
Strateginen päämäärä		Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit						
Näkökulma		Prosessi						
Kriittinen menestystekijä		Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Prosessien sujuvuus		Työhyvinvointikysely: prosessien sujuvuus	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:		- toimintojen osittainen keskittäminen ja prosessien standardointi - parhaiden käytäntöjen tunnistaminen ja käyttöönotto - vakioitu palvelutus ja määritellyt palvelut - sähköisen asiointialustan rakentaminen - uusien tietojärjestelmien hankkiminen (asianhallinta, ERP) - sähköisten palveluiden lisääminen - osaamistason lisääminen						
Strateginen päämäärä		Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous						
Näkökulma		Talous						
Kriittinen menestystekijä		Mittari(t)	Nykytaso (2017)	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne		Talousarvion toteuma (1.000 €) verrattuna alkuperäiseen talousarvioon	+6t€ (Vuoden 2015 tilinpäätös)	Toteuma +/- 1,2 t€	Toteuma +/- 1,2 t€	Toteuma +/- 1,2t€	Toteuma +/- 1,2 t€	Toteuma +/- 1,2 t€
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:		<ul style="list-style-type: none"> Talouskurin noudattaminen Talouden vakauttamisen toimenpideohjelman noudattaminen Prosessien tehostaminen 						

3.5 Tekninen lautakunta

3.5.1 Toiminta-ajatus

Tekninen lautakunta vastaa tilaajana toimitilojen suunnitteluttamisesta, rakennuttamisesta ja huolehtii rakennuttajavalvonnasta sekä isännöitsijävelvoitteista ja omaisuuden arvon säilyttämisestä. Toimiala rakentaa tai rakennuttaa sekä hallitsee kunnan omassa käytössä olevia toimitiloja ja tilaajana vastaa niiden ylläpidosta ja hoidosta.

Lautakunta vastaa yhdyskuntateknisen rakentamisen ja yleisten alueiden suunnittelusta ja rakentamisen valvonnasta sekä tilaajana hoidosta ja kunnossapidosta.

Lautakunta toimii kunnan jätehuoltoviranomaisena ja valmistelee vesi- ja viemärihuollon yleistä kehittämistä ja toiminta-aluepäätöksiä koskevat asiat.

Lautakunta huolehtii kunnalle lainsäädännössä osoitetusta asuntotoimeista, yksityisteistä, tie- ja vesiliikennettä ja romuajoneuvoja koskevista tehtävistä.

Lautakunta vastaa kaupungin eri toimialojen kuljetuspalvelujen sekä kunnan sisäisen joukkoliikenteen suunnittelusta ja järjestämisestä sekä liikennejärjestelmätyöstä.

Nykyisen henkilökunnan kehittämisessä panostetaan hankintaosaamiseen, hallinto- ja kuntalain tuntemiseen sekä talouden-, rakentamisen- ja palvelun tuottamisen kustannusseurantaan.

Julkisen hallinnon päätöksenteon perusteet on kirjattu Suomen perustuslakiin. Päätöksentekomenettelyä kunnassa säätelee pääosin kuntalaki ja hallintolaki. Teknisen lautakunnan tehtäväalaa on myös ohjaamassa muita omia menettelyjä koskevia säännöksiä.

Kunnan päätöksentekomenettely voidaan jakaa viiteen eri vaiheeseen: vireille tulo, valmistelu, päätös, tiedoksianto sekä täytäntöönpano. Näiden laaja-alainen osaaminen ja sen kautta oikea ja virheetön, saatujen sekä annettujen tehtävien valmistelu ja toteuttaminen mahdollistaa strategian ja talouden mukaisen toiminnan, jossa mm. sisäisen valvonnan kautta on kaikki mahdolliset riskit minimoitu.

3.5.2 Talousarvion perustelut

KUVA 45 TEKNINEN LAUTAKUNTA: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Tekninen lautakunta				
Toimintatuotot	2 539	2 557	2 376	-7 %
Toimintakulut	-12 484	-12 726	-12 630	-1 %
Netto (toimintakate)	-9 945	-10 169	-10 255	1 %

Teknisen lautakunnan toimintaa muuttaa tulevaisuudessa suuresti se, että osa kiinteistömässasta siirtyy pois sen hallinnasta. Muutokseen tulee valmistautua mm. sopimuksin. Lisäksi toiminnan muutoksessa tulee huomioida ns. turhista tiloista luopuminen. Äänekosken kaupungin talouden vakauttamisen toimenpideohjelmassa sekä taloussuunnitelmassa on tilapalvelulle asetettu vuosittainen tavoite aikaan saada luovutusvoittoja.

Taloussuunnitelmassa ennakoidaan myös, että myytävien ja kaupungin käytöstä poisotettujen rakennusten ja alueiden tila-, käyttö- ja hoitokustannukset jäävät pois vähentäen kokonaiskuluja.

Jotta asetetut tavoitteet saavutetaan, tulee kaupungin omistamat tyhjä ja vajaakäyttöiset tilat ja rakennukset myydä tai jatkojalostaa uuteen, kaupungin tarvitsemaan käyttöön. Talousarviossa tulee näkymään voimakkaasti vuokratulojen vähentyminen johtuen tilojen myynnistä. Tämä heijastaa tulevaisuudessa varmasti myös siihen, että käyttötalousmenoja on saatava alhaisemmiksi.

3.5.3 Henkilöstö

KUVA 46 TEKNINEN LAUTAKUNTA: HENKILÖSTÖ

Tekninen lautakunta

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS2019
Vakinaiset vakanssit Kokoaikaiset Osa-aikaiset	13,5 / 14	13	12_ / 13	12	12
Määräaikaiset vakanssit Kokoaikaiset Osa-aikaiset	0,5 / 1	0,5 / 1	0	0	0
Yhteensä Kokoaikaiset Osa-aikaiset	14 / 15	13,5 / 14	12_ / 13	12	12

3.5.4 Tilaajavastuualue

3.5.4.1 Toiminta-ajatus

Vastuualue vastaa hallinnosta, kaupungin toimitilojen ylläpidosta, kunnossapidosta ja siivouksesta sekä hoitaa kiinteistöomaisuuteen liittyvät uudisrakennus- ja korjausinvestoinnit. Tavoitteena on tarjota kaupungin palvelutoiminnan käyttöön turvalliset, terveelliset ja hyväkuntoiset tilat kustannustehokkaasti sekä taata kaupungin kiinteistöomaisuuden arvon säilyminen. Vastuualue vastaa katujen, puistojen ja satamien suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta sekä jätehuollon järjestämisestä. Tavoitteena on rakentaa ja ylläpitää turvalliset ja toimivat liikennejärjestelyt sekä viihtyisä asuinymäristö.

Vastuualue vastaa liikennepalveluista. Tavoitteena on järjestää laadukkaat kuljetuspalvelut kaupungin eri toimialoille, palvelevat joukkoliikennepalvelut sekä kehittää Ääneseudun liikenneympäristöä liikennejärjestelmätymätyöllä.

Vastuualueen palvelutaso ja pääsuoritteet

Palvelutaso toteutetaan kiinteistönhoidon ja siivouksen mitoitusten, kadunhoito- ja viheralueuokitusten sekä jätehuoltomääräysten, investointiohjelman, joukkoliikenteen palvelutasomäärittelyn ja henkilöliikenteen linjausten mukaisena.

Rakennusten määrä on 164 kpl (huoneistoala on 130.000 m² ja tilavuus 700.000 m³, hoidettavia katuja ja teitä 210 km, kevyenliikenteenväyliä 52 km, avustettavia yksityisteitä on 423 km, viheralueita 51 ha ja leikki- puistoja 28 kpl, satamia on 12 kpl, 808 venepaikkaa, joista 539 laituri- paikkaa.

3.5.5 Talousarvion perustelut

KUVA 47 TILAAJAVASTUUALUE: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000710 Tilaaja				
Toimintatuotot	2 539	2 557	2 376	-7 %
Toimintakulut	-12 484	-12 726	-12 630	-1 %
Netto (toimintakate)	-9 945	-10 169	-10 255	1 %

3.5.5.1 Tulokortti

KUVA 48 TILAAJAVASTUUALUE: TULOSKORTTI

Vastuualue:		Tilaja						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski							
Näkökulma	Asiakas							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Ympäristöystävällinen, energiatehokas ja uusiutuviin energialähteisiin tukeutuva kaupunki	Öljylämmitteiset kiinteistöt kpl	11	8	7	6	5	4	
Hyvien liikenneyhteyksien vahvistaminen	Onnetonnuudet suojeilla	0-2	0	0	0	0	nolla onnettomuutta suojeilla	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Öljylämmitteisten kiinteistöjen muuttaminen kaukolämpöön tai muihin uusiutuviin energialähteitä käyttäviin järjestelmiin. Suojateiden turvallisuuden parantaminen								
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö							
Näkökulma	Henkilöstö							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Työhyvinvointikyselyn tulos							
	Riittävä osaaminen työtehtäviin 0-5	4.0	4.1	4.2	4.3	4.4	4.5	
	Tiedonkulku työyhteisössä 0-5	3.0	4.0	4.2	4.3	4.4	4.5	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Henkilöstön koulutus, informaatiojärjestelmän kehittäminen.								
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit							
Näkökulma	Prosessi							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Uuden teknologian hyödyntäminen	Kiinteistöt kpl	0	1	2	3	4	5	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Uudisrakennuskohteissa uusiutuviin energialähteiden käyttöönotto : maalämpö, matalaenergia, aurinkolämpö								
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous							
Näkökulma	Talous							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Strategisten investointien hallinta	KPL	0	1	2	2	2	2	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Taloudellista rakentamista tukevien eri urakamuotojen käyttöönotto: KVR, projektihoito, ST ym.								

3.6 Ympäristölautakunta

3.6.1 Toiminta-ajatus

Lautakunnan perustehtävänä on huolehtia ympäristölautakunnan alaisista lakisääteisistä tehtävistä. Lautakunnan talousarvioon sisältyy myös ylikunnallisesti hoidettavia viranomaistehtäviä.

3.6.2 Talousarvion perustelut

KUVA 49 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA: TA2017

Ympäristölautakunta	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Toimintatuotot	500	166	184	11 %
Toimintakulut	-2 396	-2 497	-2 417	-3 %
Netto (toimintakate)	-1 896	-2 331	-2 233	-4 %

Lautakuntatasolla menot muodostuvat pääosin palvelujen ostosta. Ostopalveluihin, oikeammin seudullisten palveluiden (pelastustoimen, ympäristöterveydenhuollon ja maaseutuelinkeinopalveluiden) kustannusten jakoon Äänekosken kuntaosuutena, kohdistuu noin 80 % lautakunnan talousarvion menoista.

3.6.3 Henkilöstö

KUVA 50 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA: HENKILÖSTÖ

Ympäristölautakunta	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS2019
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	6,6 / 7	6,6 / 7	6,6 / 7	6	6
Osa-aikaiset					
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	0	0	0	0	0
Osa-aikaiset					
Yhteensä					
Kokoaikaiset	6,6 / 7	6,6 / 7	6,6 / 7	6	6
Osa-aikaiset					

3.6.4 Ympäristövalvonta

3.6.4.1 Toiminta-ajatus

Toiminta-ajatuksena on vastata ympäristölautakunnan alaisista lupa- ja seurantatehtävistä säädösten mukaisesti ja paikallisten olosuhteiden edellyttämällä tavalla. Rakentamisen ja ympäristönsuojelun ohjauksessa ja neuvonnassa on tavoitteena edistää hyvää rakentamista ja kaupunkikuvaa sekä luonnonsuojelun ja kestävä kehityksen huomioon ottamista kunnan toiminnassa.

3.6.4.2 Talousarvion perustelut

KUVA 51 YMPÄRISTÖVALVONTA: TA2017

3000810 Ympäristövalvonta	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Toimintatuotot	500	166	184	11 %
Toimintakulut	-423	-440	-460	5 %
Netto (toimintakate)	77	-273	-276	1 %

Ympäristövalvonnan vastualueen tulosalueita ovat rakennusvalvonta sekä ympäristönsuojelu, joka sisältää lautakunnan yhteisen hallinnon.

Ympäristövalvonnan menoiksi vuonna 2017 on arvioitu 459 600 €. Lähes 80 % kuluista on henkilöstömenoja. Talousarvioehdotuksessa on varauduttu vuoden vaihteessa ja talousarviovuonna eläköityvän henkilöstön virkojen ja toimen täyttämiseen. Nähtävillä ei ole olennaisia muutoksia toimintaympäristössä. Maakuntahallinnon muutoksessa rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun tehtävät jäävät käytettävissä olevan tiedon mukaan peruskuntaan. Mahdollinen sähköisen lupapalveluun käyttöönotto aiheuttaa siirtymävaiheessa lisätyötä. Ympäristöasioiden merkitys Äänekoskella korostuu biotuotetehtaan, bionalouden muiden hankkeiden ja strategisten linjausten kuten viihtyisän ja vetovoimaisen asuin- ja elinympäristön kehittämisen myötä. Hakemukset, jotka koskevat vapauttamisesta osuuskuntien verkostoista, työllistävät jatkossakin runsaasti, samoin uutena asiana hakemukset hulevesiverkostosta vapauttamisesta.

Palvelujen ostoihin kohdistunut lisäkustannus johtuu pääasiassa suunnitelmissa olevasta rakennusvalvonnan sähköiseen lupapalveluun siirtymisestä ja siihen liittyvistä käyttömaksuista. Käyttötalousmenona se aiheuttaa laskennallisesti tarpeen rakennuslupamaksutaksan yksikköhintojen 10 %:n korotukseen.

Ympäristövalvonnan tuloiksi vuonna 2017 on arvioitu 184 000 €. Tulojen arvioidaan kattavan noin 40 % vastualueen menoista. Tulot vaihtelevat paljon vuosittain. Uutta rakentamista tai toimintaa koskevan lupavolyymin ja samalla lupatulojen odotetaan vuonna 2017 putoavan biotuotetehtaan aiheuttaman vuosien 2015 - 2016 tilapäisen piikin jälkeen vuosikymmenen alkuvuosien tasolle. Sen sijaan ympäristönsuojelun valvontatulot lisääntyvät. Maa-aineslupien määrä on kasvanut ja ympäristölupien maksullinen valvonta aloitetaan vuonna 2017.

Ympäristölautakunnan alaisen toiminnan keskeisiä lupasuoritteita ovat rakennus-, toimenpide-, purku-, maisematyö-, ympäristö- ja maa-aineslupapäätökset, sekä meluilmoituspäätökset. Päätökset ovat maksullisia. Lisäksi lain edellyttämästä rekisteröinnistä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään peritään maksu. Sen sijaan päätöksistä hakemuksiin, jotka koskevat vapauttamisesta vesihuoltolaitosten (käytännössä osuuskuntien) verkostoista, ei ole oikeutta periä maksua. Myöskään valvontatoimista, jotka eivät liity lupiin tai rekisteröityyn toimintaan, ei ole oikeutta periä maksua.

Ympäristötoimi hoitaa osin ostopalveluna jatkuvaa ilmanlaadun seurantaa teollisuuden, energiantuotannon ja Äänekosken kaupungin lukuun. Kustannuksista noin 80 % peritään sopimuskumppaneilta. Kaupungin osuus jää ympäristötoimen menoiksi. Siten nettotulota toiminnasta ei synny.

Ympäristötarkastajan suoritteita ovat mm. päätökset hakemuksiin, jotka koskevat vapauttamisesta vesihuoltolaitosten, yleensä osuuskuntien

verkostoista. Nämä päätökset ovat erityisen valitusherkkiä. Päätöksistä ei ole oikeutta periä maksua.

Henkilöstö

Ympäristövalvonnan vastuualueella on seitsemän vakanssia, joista viisi on virkoja (ympäristöpäällikkö, kaksi ympäristötarkastajaa, johtava rakennustarkastaja, rakennustarkastaja) ja kaksi toimea (lupasihteeri ja toimistos sihteeri). Vuonna 2016 yksi ympäristötarkastajan virka on ollut täytettynä osa-aikaisesti (60 %).

3.6.4.3 Tulokortti

KUVA 52 YMPÄRISTÖVALVONTA: TULOKORTTI

Vastuualue:		Ympäristövalvonta						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski							
Näkökulma	Asiakas							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Ympäristöystävällinen, energiatehokas ja uusiutuviin energialähteisiin tukeutuva kaupunki	Uusien pientalojen laskennallinen kokonaisenergiankulutus (E-luku) kWh€/m ² vuosi	151	137	123	110	90	80	
	Vuorokausien lkm, jolloin ilmanlaatuindeksin mukainen ilmanlaatu huono tai erittäin huono	24	20	16	14	12	10	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:								
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö							
Näkökulma	Henkilöstö							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Osaaminen ja työolot	3,8	3,8	3,9	4	4,1	4,1	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:								
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit							
Näkökulma	Prosessi							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Prosessien tehostaminen	Määritellyt vastuualueen prosessit kuvattu	0 %	40 %	60 %	100 %	100 %	100 %	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:								
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous							
Näkökulma	Talous							
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021	
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne	Talousarvion toteutuma (1000) € verrattuna alkuperäiseen talousarvioon		20	20	20	20	20	
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi:								

3.6.5 Ympäristöterveydenhuolto

3.6.5.1 Talousarvion perustelut

KUVA 53 YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000820 Ympäristöterveydenhuolto				
Toimintatuotot	0	0	0	0 %
Toimintakulut	-320	-340	-340	0 %
Netto (toimintakate)	-320	-340	-340	0 %

Ympäristöterveydenhuollon (Laukaa) kustannusten ja kuntaosuuksien on arvioitu pysyvän ennallaan eli Äänekosken osuus noin 340.000 euroa.

3.6.6 Maaseutuasiat

3.6.6.1 Talousarvion perustelut

KUVA 54 MAASEUTUASIAT: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000830 Maaseutuasiat				
Toimintatuotot	0	0	0	0 %
Toimintakulut	-60	-75	-75	0 %
Netto (toimintakate)	-60	-75	-75	0 %

Saarijärven tuottamien maaseutuelinkeinoviranomaisen palvelujen kustannusten on ilmoitettu pysyvän ennallaan, noin 75.000 euronä.

3.6.7 Pelastustoimi

3.6.7.1 Talousarvion perustelut

KUVA 55 PELASTUSTOIMI: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000840 Pelastustoimi				
Toimintatuotot	0	0	0	0 %
Toimintakulut	-1 593	-1 643	-1 543	-6 %
Netto (toimintakate)	-1 593	-1 643	-1 543	-6 %

Ylikunnallisen pelastustoimen kustannukset vuonna 2017 ovat 1 520 700 euroa, missä on vähennystä edelliseen vuoteen n. 100 000 euroa eli 6,2 %. Kunnan öljyntorjuntaviranomaisen tehtäviin on varattu 22 000 €.

3.7 Vapaa-aikalautakunta

3.7.1 Toiminta-ajatus

Vapaa-aikalautakunta vastaa Äänekosken vapaa-aikapalveluista ja ratkaisee kirjasto-, kulttuuri-, museo- ja liikuntalain tai muun vapaan sivistystoimen lainsäädännön mukaiset kunnille kuuluvat asiat.

Tavoitteena tuottaa yhdessä eri toimijoiden (järjestöt, yksityiset) kanssa laadukkaita ja monipuolisia vapaa-aika- ja hyvinvointipalveluita. Huomioidaan palveluiden tuottamisessa kaikki kuntalaiset ja ennaltaehkäisyn merkitys.

3.7.2 Talousarvion perustelut

KUVA 56 VAPAA-AIKALAUTAKUNTA: TA2017

Vapaa-aikalautakunta	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Toimintatuotot	589	605	735	22 %
Toimintakulut	-3 752	-3 966	-3 907	-2 %
Netto (toimintakate)	-3 163	-3 362	-3 172	-6 %

3.7.3 Henkilöstö

KUVA 57 VAPAA-AIKALAUTAKUNTA: HENKILÖSTÖ

Vapaa-aikalautakunta	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS2019
Vakinaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	44	44	43/44	41/42	41
Osa-aikaiset					
Määräaikaiset vakanssit					
Kokoaikaiset	4	4	4	4	4
Osa-aikaiset					
Yhteensä					
Kokoaikaiset	48	48	47 /48	45/ 46	45
Osa-aikaiset					

3.7.4 Hallinto ja kansalaistoiminta

3.7.4.1 Talousarvion perustelut

KUVA 58 HALLINTO: TA2017

3000510 Hallinto ja kansalaistoiminta	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
Toimintatuotot	0	0	0	0 %
Toimintakulut	-356	-365	-376	3 %
Netto (toimintakate)	-356	-365	-376	3 %

Vastuualue sisältää kansalaisopiston avustuksen, kotitaloustoiminnan järjestämisen, kyläyhdistysten avustukset, sosiaali- ja terveys- sekä eläkeläisyhdistysten avustukset, luottamushenkilöiden palkkiot ja vapaa-aikatoimen hallintokulut, jossa on 1,5 henkilön vuosipalkat. Vastuualue sisältää myös kyläparlamentin toiminnan kustannukset vuoden 2017 aikana.

3.7.5 Kulttuurityö

3.7.5.1 Toiminta-ajatus

Edistää, tukea ja organisoida kulttuuritoimintaa kunnassa. Järjestää asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla. Luodaan avustustoiminnalla mahdollisuuksia kulttuurin omaehtoiselle harrastamiselle sekä ammatitaitoiselle taidetoiminnalle.

Vastata kaupungin museotoiminnasta, koordinoida ja organisoida paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä kotiseututyötä.

3.7.5.2 Talousarvion perustelut

KUVA 59 KULTTUURITYÖ: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000520 Kulttuurityö				
Toimintatuotot	21	19	16	-16 %
Toimintakulut	-408	-455	-459	1 %
Netto (toimintakate)	-387	-437	-443	1 %

Kulttuuritoimen tavoitteiden saavuttaminen ratkaistaan seuraavilla painopisteillä:

- Museotoimi ylläpitää taidemuseota ja avustaa Keitele-Museota. Museotoiminnan tilaselvitys tehdään vuoden 2017 aikana.
- Näyttelyjen järjestäminen Hoikkassalissa ja tapahtumat pääasiassa Suolahtisalissa sekä Painotalolla ja pienessä määrin muualla kunnan alueella.
- Taloudellinen ja toiminnallinen tuki kulttuuriyhdistyksille ja muille kulttuuritoimijoille sekä taiteen perusopetuksen ostopalvelut. Avustusmääräraha sisältää mm. Keitele-Museon ja eri tapahtumien avustukset. Taiteen perusavustukset sisältävät kuvataidekoulun ja tanssin avustukset.
- Kulttuurituottaja rekrytoidaan vuoden 2017 alussa.

Näitä tavoitteita saavuttamaan on palkattu museolle kaksi viranhaltijaa museotoimeen ja yleiseen kulttuuritoimeen kolme työntekijää. Henkilöstön määrä pysyy ennallaan.

Menot:

Suurimmat menoerät ovat henkilökunnan palkat, yhdistysten ja yksityisten avustukset, tapahtumien järjestämisen kulut ja taiteen perusopetus.

Tulot:

Pääsylipputulot

3.7.5.3 Tulokortti

KUVA 60 KULTTUURITYÖ: TULOSKORTTI

Vastuualue:	Kulttuurityö						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Näkökulma	Asiakas						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Monipuoliset kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	Tapahtumien kävijämäärä kaupungin kulttuuritiloissa	28000	30000	30000	32000	32000	35000
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Monipuolinen kulttuurielämä, jossa kaupungin kulttuuritoimi täydentää muiden tapahtumajärjestäjien tarjontaa Yhteistyö paikallisten kulttuurialan yhdistysten kanssa Tapahtumatekniikan ja tilojen ylläpito ja uudistaminen vastaamaan nykyvaatimuksia							
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö						
Näkökulma	Henkilöstö						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstökysely: Osaaminen ja työolot	3,5	3,7	3,8	4	4,1	4,2
	Työyhteisön toimivuus	3,7	3,8	3,9	4	4,1	4,2
	Omat voimavarat	3,9	4	4	4,1	4,1	4,2
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Teknisen henkilökunnan varamiehityksen järjestäminen Kulttuuritoimen henkilökunnan yhteiset ohjelma- & motivointipalaverit Perehdyttäminen uusiin tai vaihtuviin tehtäviin erityisen huomion kohteeksi							
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit						
Näkökulma	Prosessi						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Prosessien tehostaminen	Henkilöstökysely: Prosessien sujuvuus	3,6	3,7	3,8	3,9	4	4,2
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Parhaiden käytäntöjen tunnistaminen ja käyttöönotto Vakioitu palvelutaso ja määritellyt palvelut							
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous						
Näkökulma	Talous						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne	TA toteutuma	Vuoden 2015 tilinpäätös					
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Talousresurssit pysyvät vähintään nykytasolla Tilavuokrien määrittely							

3.7.6 Kirjastotoiminta

3.7.6.1 Toiminta-ajatus

Tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia sivistykseen, kirjallisuuden ja taiteen harrastukseen, jatkuvaan tietojen, taitojen ja

kansalaisvalmiuksien kehittämiseen, kansainvälistymiseen sekä elinikäiseen oppimiseen. Samoin edistää vuorovaikutteisten verkkopalvelujen ja niiden sisältöjen kehittymistä.

3.7.6.2 Talousarvion perustelut

KUVA 61 KIRJASTOTOIMINTA: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000530 Kirjastotoiminta				
Toimintatuotot	38	38	37	-1 %
Toimintakulut	-785	-829	-794	-4 %
Netto (toimintakate)	-747	-792	-757	-4 %

Kirjastopalveluja tarjotaan neljässä kirjastossa: Äänekoskella pääkirjastossa, Suolahdessa, Konginkankaalla ja Sumiaisissa.

Vuonna 2016 tehtiin selvitys mahdollisuuksista ottaa käyttöön itsepalvelua kirjaston eri toimipisteissä. Pääkirjastossa aloitettiin syyskuussa itsepalveluaukiolo arki-aamuisin klo 10 - 12. Suolahden kirjaston lehtilukusalin itsepalveluaukiolo toteutetaan vuoden 2017 aikana ja henkilöstöjärjestelyt suunnitellaan uudelleen.

Erilaisilla tapahtumilla ja projekteilla markkinoidaan kirjaston palveluja uusille asiakasryhmille.

E-aineistojen käytön markkinointi ja laajentaminen jatkuu Keski-kirjastoissa.

Menot:

Suurimmat menoerät ovat henkilöstön palkat, kirjastoaineistomenot ja toimisto-, pankki- ja ict-palvelut. Niillä täytetään kirjastolain velvoite kirjasto- ja tietopalveluhenkilöstöstä sekä uusiutuvasta kirjastokokoelmasta ja -välineistöstä.

Tulot:

Tulot kertyvät pääosin myöhästymismaksuista. Vuonna 2017 voimaan astuvan uuden kirjastolain myötä kirjastot eivät todennäköisesti enää saa periä varausmaksuja aineiston varaamisesta. Tästä aiheutuu noin 5 000 euron vähennys tuloissa.

3.7.6.3 Tulokortti

KUVA 62 KIRJASTOTOIMINTA: TULOSKORTTI

Vastuualue:	Kirjastotoimi						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Näkökulma	Asiakas						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Monipuoliset kulttuuri- ja vapaa- aikapalvelut	Kirjastot	4	4	4	4	4	4
	Kirjastojen kävijät	190000	190000	191000	192000	193000	194000
	Kirjastojen lainat	264000	264000	265000	266000	267000	268000
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Kirjastojen tehokas markkinointi, tapahtumat, projektit lapsille/senioreille Yhteispalvelusteitä lähikirjastoihin Itsepalveluaukiot							
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö						
Näkökulma	Henkilöstö						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Kehityskeskustelujen toteutuminen	100	100	100	100	100	100
	Henkilöstökysely: Osaaminen ja työolot	4,1	4,1	4,1	4,2	4,2	4,3
	Työyhteisön toimivuus	4,1	4,1	4,1	4,2	4,2	4,3
	Omat voimavarat	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Henkilöstöressurssien käytön optimointi (kohdentaminen, tehtäväkuvausten ajantasaisuus, osaamisvaatimukset) Tiedotuksen parantaminen ja palutteen lisääminen Ulkoisuuden rekrytoinnin mahdollistaminen							
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit						
Näkökulma	Prosessi						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Prosessien tehostaminen	Henkilöstökysely: prosessien toimivuus	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,3
	Määritellyt prosessit kuvattu vastuualueella %	0	40	60	100	100	100
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Vakioitu palvelutaso ja määritellyt palvelut Vastuut ja sijaisjärjestelyt määritellyt Pelisäännöt selvät							
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous						
Näkökulma	Talous						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne	Talousarvion loppusumma €	791 500	791 500	791 500	791 500	791 500	791 500
	• Talousarvion toteuma (1000€) verrattuna alkuperäiseen talousarvioon	(Vuoden 2015 tilinpäätös)	Toteuma +/- 10€	Toteuma +/- 10€	Toteuma +/- 10€	Toteuma +/- 10€	Toteuma +/- 10€
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Talousresurssit pysyvät vähintään nykytasolla Talousarviossa pysyminen							

3.7.7 Musiikkiopisto

3.7.7.1 Toiminta-ajatus

Ala-Keiteleen musiikkiopisto antaa oppilaan yksilölliset ominaisuudet ja tavoitteet huomioon ottavaa musiikin- ja soitonopetusta, jonka päämääränä on soitto- tai laulutaidon perusteiden oppiminen, niiden edelleen kehittäminen sekä elinikäisen myönteisen musiikkisuhteen luominen.

3.7.7.2 Talousarvion perustelut

KUVA 63 MUSIIKKIOPISTO: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000540 Musiikkiopisto				
Toimintatuotot	221	286	285	0 %
Toimintakulut	-920	-974	-945	-3 %
Netto (toimintakate)	-699	-688	-660	-4 %

Valtionosuus on laskettu yksikköhinnan 76,16 €/opetustunti mukaan (sama taso kuin 2016). Musiikkiopiston valtionosuuteen oikeuttava tuntimäärä on 12.729 tuntia. OKM:n esitys taiteen perusopetuksen tuntiperusteiseksi yksikköhinnaksi vuodelle 2017 on 77,52 €/opetustunti, mutta lopullinen taso selviää vasta marraskuun aikana, kun yksikköhinnat vahvistetaan.

Mikäli yksikköhinta pysyy vuoden 2016 tasolla, on valtionosuus 552.581 euroa.

Myyntituotot ovat jokseenkin samalla tasolla kuin 2016: Laukaan kunnan perus- ja opistotason oppilaspaikkojen vähennysten vuoksi Laukaan kunnan maksuosuus pienenee edelleen ja vuoden 2017 oppilaskeskiarvo saavuttaa uusitun sopimuksen mukaisen 60 oppilaan kiintiön. Vastavasti kuitenkin Konneveden oppilasmäärä on ilahduttavasti lisääntynyt 11 oppilaaseen (aiemmin 4 oppilasta). Uuraisten osalta oppilasarvio on edelleen 15, koska järjestämisluvan muutoshakemukseen ei ole vielä kukaan, yli vuoden odottelun jälkeen, saatu päätöstä. Päätös asiaan on viimeisimmän tiedustelun mukaan tulossa marraskuun 2017 valtionosuuspäätösten yhteydessä. Hankasalmen kunnan perus- ja opistotason oppilasmääräksi on arvioitu 20.

Koko toimialueen vuoden 2017 perus- ja opistotason keskiarvoksi on laskettu 262 oppilaspaikkaa. Varhaisiän musiikkikasvatuksen osalta opetustuntimääräarvio 36 viikkotuntia on ennallaan ja oppilasarvio on noin 170 lasta.

Oppilaspaikan arvioitu hinta kunnille on

perus- ja opistotasolla

- Ta-ehdotus 2017   1 096 €/oppilas
- Ta-ehdotus 2016   1 158 €/oppilas
- Tp 2015   954 €/oppilas

varhaisiän musiikkikasvatuksessa

- Ta-ehdotus 2017   180 €/oppilas
- Ta-ehdotus 2015   206 €/oppilas
- Tp 2015   134 €/oppilas

Palkkamäärärahat on laskettu 1.8.2016 palkkatason ja opetustuntimäärän mukaan niin, että mahdolliseen vuosisidonnaiseen osaan oikeuttava palvelusaika on huomioitu.

Kevään 2017 viikkotuntimäärä on samalla tasolla kuin syksyllä 2016. Kuitenkin tiedossa olevat muutokset on huomioitu. Syksyn 2017 tilanne perustuu arvioon. Arvio opetuksen kokonaistuntimäärästä vuodelle 2017 on noin 13.000 opetustuntia.

3.7.7.3 Tulokortti

KUVA 64 MUSIIKKIOPISTO: TULOSKORTTI

Vastuualue:	Musiikkiopisto						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Näkökulma	Asiakas						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Monipuoliset kulttuuri- ja vapaa- aikapalvelut	Valmis VPK:n tontin ja kiinteistön kehittämissuunnitelma ja toimenpiteiden aikataulu	Ala-Keiteleen musiikkiopiston opetus on tällä hetkellä hajautettuna neljässä eri opetuspaikassa Äänekosken päätoimipisteessä, koska ryhmäopetukseen soveltuvia, riittävän isoja opetustiloja ei ole VPK:n talolla.	Musiikkiopiston opetus on Äänekosken päätoimipisteessä hajautettuna neljässä eri opetuspaikassa.	Musiikkiopiston opetus toimii Äänekosken päätoimipisteessä kokonaisuudessaan VPK:n talolla sekä VPK:n tontille rakennetuissa uudistiloissa.	Musiikkiopiston, Äänekosken päätoimipisteen, opetus toimii kokonaisuudessaan yhdellä kampuksella.		
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Pitkäaikaisen vuokrasopimuksen aikaansaaminen VPK ry:n kanssa. Musiikkiopiston toimintojen keskittäminen yhteen paikkaan VPK:n tontille. Musiikkiopiston tarjonta pidetään monipuolisena ja helposti saavutettavana.							
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö						
Näkökulma	Henkilöstö						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstökysely: * osaaminen ja työolot * työyhteisön toimivuus * omat voimavarat		4,3 4,3 4,0	4,3 4,3 4,0	4,4 4,4 4,1	4,5 4,5 4,2	4,6 4,6 4,3
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Pääopetuspuoleen toiminnat Äänekoskella keskitetään yhteen paikkaan. Etsitään Laukaan toimipisteen opetustiloiksi asianmukaisempia tiloja.							
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit						
Näkökulma	Prosessi						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Prosessien tehostaminen	Prosessien toimivuus		4,3	4,3	4,4	4,5	4,6
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Parhaiden käytäntöjen tunnistaminen ja käyttöönotto Uuden musiikkioppilaitoshallinto-ohjelman ja siihen liittyvien oheistoimintojen kokonaisvaltainen käyttöönotto. Toimintojen keskittäminen yhteen opetuspuoleeseen Äänekoskella.							
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvua tukeva talous						
Näkökulma	Talous						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne	TA toteutuma	Vuoden 2015 tilinpäätös					
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Talousresurssit pysyvät vähintäänkin nykytasolla. Tilavuokrien määrittely.							

3.7.8 Liikuntatyö

3.7.8.1 Toiminta-ajatus

Tuottaa kaikille kuntalaisille tasapuolisesti liikuntalaissa määritellyt liikuntapalvelut, ottaen huomioon kilpaliikunnan, harrasteliikunnan, lasten liikunnan ja erityisryhmien tarpeet. Järjestää ohjattua liikuntatoimintaa erityisryhmille. Vastata ostopalveluina liikuntapaikkojen kunnossapidosta.

3.7.8.2 Talousarvion perustelut

KUVA 65 LIIKUNTATYÖ: TA2017

	TP2015	TA2016	TAE2017	Muutos -% 2017/2016
3000550 Liikuntatyö				
Toimintatuotot	309	262	397	51 %
Toimintakulut	-1 283	-1 343	-1 334	-1 %
Netto (toimintakate)	-974	-1 081	-937	-13 %

Menot

Liikuntatyön hallinnon kuluissa on yhden henkilön vuosipalkat, liikuntajärjestöjen avustukset, SS-Jäähallin avustus, urheilijastipendit. Järjestöjen avustuksissa on kaikki seurojen avustustoimintaa koskevat määrärahat, myöskin markkinointi- ja pr- avustukset. Ohjaustoimintaan ja erityisryhmien liikuntaprojektiin on varattu määrärahat omille kustannuspaikolleen.

Äänekosken liikuntatalo-uimahallin hoitajan palkkakulut on varattu liikuntatoimen talousarvioon. Äänekosken Uimahalli VesiVelho avataan peruskorjauksen jälkeen uudelleen vuoden 2016 lopulla. VesiVelhon kahviotila on vuokrattu ulkopuoliselle toimijalle, joka vastaa liikuntatalo-uimahallin kassapalveluiden ja lipunmyynnin hoitamisesta.

Liikuntapaikkojen valvonta, siivous ja kunnossapito hoidetaan ostopalveluna Äänekosken Kiinteistö Oy:n toimesta. Osa haja-asutusalueiden liikuntapaikkojen (ladut, kentät, uimarannat) kunnossapidosta hoidetaan järjestöjen ja yksityisten henkilöiden toimesta. Uimarantojen kunnossapidosta vastaa vuoden 2017 alusta tilapalvelut.

Keilahallitoimintaa ylläpitää yksityinen palvelutuottaja. Äänemäen laskettelurinnettä hoidetaan edelleen Äänekosken Urheilijoiden toimesta yhteistyösopimuksen puitteissa.

Liikuntatoimen seuraaviin merkittävimpiin investointeihin on varattuna määrärahat vuoden 2017 talousarvioon: Liikuntatalon peruskorjaus, liikuntapuiston tenniskentän loppurakentaminen, Suolahden uimahallin kuntosalitilan peruskorjaus, ulkokuntosalilaitteita ja perusparannuksia luontokohteisiin ja ulkoilureitteihin.

Tulot

Liikuntapalveluiden tulot kertyvät uimahallien käyttömaksuista, kunto- ja voimailisalin maksuista, eri tilojen vuokrasta ja erilaisista ryhmäliikuntamaksuista. Uimahallien käyttötulot tulevat nousemaan verrattuna vuoteen 2016 aikana, koska VesiVelho on avoinna peruskorjauksen jälkeen koko toimintavuoden 2017.

3.7.8.3 Tulokortti

KUVA 66 LIIKUNTATYÖ: TULOSKORTTI

Vastuualue:	Liikuntatyö						
Strateginen päämäärä	Vetovoimainen, uudistuva ja kehittyvä Äänekoski						
Näkökulma	Asiakas						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Monipuoliset kulttuuri- ja vapaa-aikapalvelut	Valtakunnalliset tapahtumat Rekisteröityjen harrastajien Kävijämäärät Toimtilojen kehittäminen: Jäähalli, Monitoimihalli, Äänemäki, Tajaamien	4 liikunta 1173 uimahallit 60 000 seniorikortit 451 huonokuntoinen, ei ole, suunnitelma, suunnitelma syksy 2016	5 90000	5 89000	5 89000	6 88000	87000
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Yhteistyö järjestöjen kanssa, avustamisessa painotus nuorisoliikunnassa, tapahtuma markkinointi Poikkisektorinen työryhmä senioriliikunnan kehittämisessä Suunnitelmat eri toimitilojen kehittämistä: Hallit, Äänemäki, taajamat lähiliikuntapaikat							
Strateginen päämäärä	Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö						
Näkökulma	Henkilöstö						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Oikein mitoitettu, motivoitunut, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstökysely osamminen ja työolot työyhteisön toimivuus omat omat voimavarat	 4 3,8 4,3	 4 3,9 4,3	 4,1 4 4,3	 4,1 4 4,4	 4,2 4,1 4,4	 4,3 4,2 4,4
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Tiedotuksen parantaminen Riittävät henkilöstöresurssit							
Strateginen päämäärä	Laadukkaat ja kustannustehokkaat palveluprosessit						
Näkökulma	Prosessi						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Prosessien tehostaminen Uuden teknologian hyödyntäminen	Henkilöstökysely Prosessien toimivuus	3,8	4	4	4,1	4,2	4,3
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Prosessien määrittäminen Parhaat teknologiset järjestelmät käyttöön							
Strateginen päämäärä	Tasapainoinen ja kasvu tukeva talous						
Näkökulma	Talous						
Kriittinen menestystekijä	Mittari(t)	Nykytaso	2017	2018	2019	2020	Tavoitetaso 2021
Kehittämisen mahdollistava taloustilanne	Talourviossa pysyminen	1 080 800	1 080 800	1 100 000	1 150 000	1 200 000	1 200 000
Keskeisiä toimenpiteitä menestystekijän saavuttamiseksi: Talourviossa pysyminen Yhteistyön lisääminen eri toimijoiden kanssa							

4 INVESTOINTISUUNNITELMA

Äänekosken kaupungin investointien omahankintamenot vuodelle 2016 ovat 7,2 miljoonaa euroa, joten laskua vuoden 2016 talousarvion mukaisiin investointeihin on 1,2 miljoonaa euroa. Osa kaupungin rakennusinvestoinneista rahoitetaan tulevina vuosina kiinteistöleasingrahoituksella, minkä seurauksena omarahoitusosuus tulevissa investoinneissa ei kasva kohtuuttomasti.

Vuosien 2009 – 2016 investointien omahankintamenojen keskiarvo on noin 11,6 miljoonaa euroa ja poistojen keskiarvo on n. 5,8 miljoonaa euroa/vuosi. Verrattuna investointien omahankintamenojen keskiarvoon, on vuoden 2017 investointien määrä 4,5 miljoonaa euroa alhaisempi, mutta poistoihin nähden noin puolitoistakertainen.

Vuoden 2017 talonrakennuksen isoimpia investointeja ovat liikuntatalo/uimahallin peruskorjaus, pääkirjaston vesikaton ja iv-laitteiden uusiminen sekä Piilolan palvelukeskuksen saneeraus.

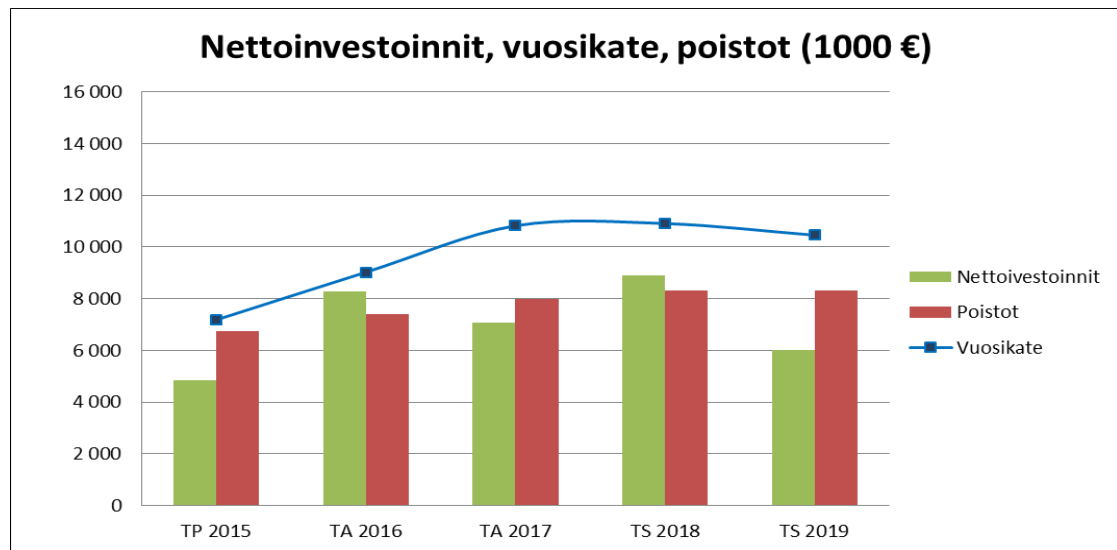
Lisäksi leasingrahoituksella käynnistyy Koiviston koulun rakennushanke.

Kunnallisteknisen puolen isoimpia investointeja ovat Kotakennäntien/Tehtaankadun kiertoliittymä sekä kevyenliikenteenväylä, VT4/Kotakennäntien liikennejärjestelyt sekä vaihtoehtoisesti joko Hirvimäki tai Koillisranta. Lisäksi toteutetaan Verkkotien ja Puistokadun perusrannus.

Suunnitelman mukaisella investointivauhdilla kaupungin lainakanta on vuoden 2019 lopussa noin 70 miljoonaa euroa. Vuosina 2017 - 2019 vuosikate tulee riittämään suunniteltujen investointien toteuttamiseksi, ellei mitään uusia ennalta arvaamattomia kohteita ilmaannu.

Vuosittaiset investointikulut sekä leasing-rahoitettavien kohteiden käyttötalouskulut tulisivat olla enintään 10,7 miljoonaa euroa/vuosi, jotta vuosikate riittäisi kattamaan ne.

KUVA 67 NETTOINVESTOINNIT, VUOSIKATE, POISTOT 2015 – 2019

4.1 Investointisuunnitelma (Maa- ja metsäalueet ja irtain omaisuus)

Lautakunta	Vastuualue	Investointikohde	Tili	2017	2018	2019
Kaupunginhallitus	Kiinteä ja aineeton omaisuus / Kh	Maa- ja metsäalueet	Investointimenot	-500 000	-500 000	-500 000
		Maa- ja metsäalueet, tulo	Investointitulot	250 000	250 000	250 000
	Irtain omaisuus / Kh	Palvelinhankeinnot	Investointimenot	-51 000	0	0
		Viheraluiden VPN-yhteyden uusiminen	Investointimenot	-13 500	0	0
Kaupunginhallitus Summa				-314 500	-250 000	-250 000
Perusturva	Irtain omaisuus / Perusturvaltk	KIBI-järjestelmä (EKG)	Investointimenot	-55 000	0	0
		Perusturvan atk-hankinnat (Mediatri)	Investointimenot	-30 000	0	0
Perusturva Summa				-85 000	0	0
Vapaa-aika	Hankkeet / Vapaa-aika	Tenniskenttä	Investointimenot	-25 000	0	0
		Tenniskenttä, valtionapuehto	Investointitulot	9 000	0	0
		Äänemäen hissi	Investointimenot	-10 000	0	0
Vapaa-aika Summa				-26 000	0	0
Kaikki yhteensä				-425 500	-250 000	-250 000

4.2 Investointisuunnitelma (Talonrakennus)

Lautakunta	Vastuualue	Investointikohde	Tili	2017	2018	2019
Tekninen	Talonrakennus / Tekninen	Alkulan päiväkot	Investointimenot	0	-200 000	-2 000 000
		Avantouimareiden pukusuoja, Äänejärvi	Investointimenot	0	-50 000	0
		Hiskin väistötila, purkaminen	Investointimenot	-40 000	0	0
		Honkolan koulu	Investointimenot	0	0	-250 000
		Karhunlähteen päiväkot	Investointimenot	-35 000	0	0
		Katvelan päiväkot	Investointimenot	0	-500 000	0
		Keskuskeittiö, Sti	Investointimenot	0	-2 000 000	0
		Kirjasto, kirjajhyllyjen uusiminen, Äki	Investointimenot	-40 000	0	0
		Kirjasto, kulunvalvonta, Sti	Investointimenot	-10 000	0	0
		Kirjasto, lainausautomaatti ja palvelutiski, Kgas	Investointimenot	0	-50 000	0
		Kirjasto, lainausautomaatti, Sum	Investointimenot	0	-40 000	0
		Kirjasto, vesikaton ja IV-laitteiston korjaus	Investointimenot	-300 000	0	0
		Koulunmäen yhtenäiskoulu, vanha osa	Investointimenot	0	0	0
		Liikuntatalo / uimahalli	Investointimenot	-1 070 000	-3 650 000	0
		Liikuntatalo / uimahalli, valtionapu	Investointitulot	300 000	400 000	0
		Muut rakennukset, ennuste	Investointimenot	0	0	-700 000
		Painotalo	Investointimenot	-30 000	0	0
		Palvelukeskus, Kgas	Investointimenot	-400 000	0	0
		Piilolan palvelukeskus	Investointimenot	-300 000	0	0
		Purkutyöt	Investointimenot	-400 000	0	-500 000
		Päiväkodit	Investointimenot	0	0	0
		Suolahden palvelukeskus	Investointimenot	-200 000	0	0
		Suolahden uimahallin kuntosali	Investointimenot	-150 000	0	0
		Suolahden uimahallin kuntosali (valtionavustukset)	Investointitulot	40 000	0	0
		Suolahden yhtenäiskoulu, vanha osa	Investointimenot	0	-350 000	0
		Talotekniikka, ennuste	Investointimenot	-300 000	-300 000	-300 000
		Vanha sairaala	Investointimenot	-20 000	0	0
		Vanha terveyskeskus, uusi osa	Investointimenot	-50 000	0	0
		Äänekosken kaupungintalo	Investointimenot	-70 000	0	0
Tekninen Summa				-3 075 000	-6 740 000	-3 750 000
Kaikki yhteensä				-3 075 000	-6 740 000	-3 750 000

4.3 Investointisuunnitelma (Liikenneväylät, puistot, yleiset alueet, sillat, satamat ja laiturit sekä muut maanrakennushankkeet)

Lautakunta	Vastuualue	Investointikohde	Tili	2017	2018	2019	
Tekninen	Liikenneväylät / Tekninen	Annanpolku, Sti	Investointimenot	-70 000	0	0	
		Biotuotetehtaan liikennejärjestelyt ja kaupunkikuvan parantaminen	Investointimenot	0	0	0	
		Hirvimäki (Hirvaskangas) tai Jaakopintie (Koillisranta)	Investointimenot	-430 000	0	-250 000	
		Hämeentaival, päällyttäminen, Sti	Investointimenot	-35 000	0	0	
		Katuvalaistus (varaus)	Investointimenot	-150 000	0	0	
		Kauppakatu-Torikatu-Hallintokatu, liikennejärjestelyt	Investointimenot	-200 000	-200 000	0	
		Koillisranta, Äki	Investointimenot	0	-300 000	-1 000 000	
		Kotakennäntie, kantavuuden parantaminen ja meluste	Investointimenot	0	-300 000	-300 000	
		Kotakennäntie-Tehtaankatu, kiertoliittymä + klv Kuhnamont	Investointimenot	-800 000	0	0	
		Kukkonientie-Kirkkoseläntie, päällyttäminen	Investointimenot	-60 000	0	0	
		Mörtnin kevyen liikenteen väylä	Investointimenot	-30 000	0	0	
		Pienet liikennejärjestelyt (varaus)	Investointimenot	-30 000	0	0	
		Puistokatu, Äki	Investointimenot	-180 000	0	0	
		Verkkotie, Äki	Investointimenot	-130 000	0	0	
		VT 4-Kotakennäntie, liikennejärjestelyt	Investointimenot	-650 000	0	0	
		Yhdyskuntatekniset palvelut, ennuste	Investointimenot	0	-870 000	-550 000	
		Puistot ja yleiset alueet / Tekninen	Kangaslammen leirikeskus	Investointimenot	-45 000	0	0
			Rantapuisto, Äki	Investointimenot	0	-150 000	0
			Uusi tori, Äki	Investointimenot	-450 000	0	0
	Sillat / Tekninen	Kotakennäntien rautatiesilta	Investointimenot	-80 000	0	0	
		Siltarekisteri	Investointimenot	-20 000	0	0	
	Satamat ja laiturit / Tekninen	Polttoainejakeluasemien uusiminen	Investointimenot	-50 000	0	0	
		Satamat (varaus)	Investointimenot	-50 000	0	0	
		Suolahden satama, seniorikuntoiluvälineet	Investointimenot	0	-30 000	0	
		Vierasvenalaituri, kaupungintalon ranta	Investointimenot	-50 000	0	0	
		Muut maanrakennushankkeet / Tekni	Kapeenkoski, aallonmurtaja ja pärekatto	Investointimenot	-35 000	0	0
		Kaupungin valokuituverkko	Investointimenot	-35 000	-30 000	-30 000	
		Koulut ja päiväkodit, langaton verkko	Investointimenot	-15 000	0	0	
		Matilavirta, vesihuoltojärjestelyt	Investointimenot	-40 000	0	0	
		Päiväkotien pihatyöt, Mikonpuisto ja Teknologiakeskus	Investointimenot	0	-35 000	0	
		Taajamien infrasuunnittelu ja sen toteutus/osallistava budjet	Investointimenot	-50 000	-50 000	0	
		Ulkoalueiden kehittäminen, Piilola ja Kuhnamo, tulo	Investointitulot	30 000	0	0	
		Ulkoalueiden kehittäminen, Piilolan palvelutalo ja Kuhnamo	Investointimenot	-30 000	-30 000	0	
Tekninen Summa				-3 685 000	-1 995 000	-2 130 000	
Kaikki yhteensä				-3 685 000	-1 995 000	-2 130 000	

4.4 Investointitulot ja investointimenot yhteensä

Tili	2017	2018	2019
Investointitulot	629 000	650 000	250 000
Investointimenot	-7 814 500	-9 635 000	-6 380 000
Kaikki yhteensä	-7 185 500	-8 985 000	-6 130 000

4.5 Investointitulot ja investointimenot alueittain

Alue	Vastuualue	Investointikohde	Tili	Arvot			
				2017	2018	2019	
Äänekoski	Irtain omaisuus / Perusturvaltk	KIBI -järjestelmä (EKG)	Investointimenot	-55 000	0	0	
		Perusturvan atk-hankinnat (Mediatri)	Investointimenot	-30 000	0	0	
	Talonrakennus / Tekninen	Avantouimareiden pukusuoja, Äänejärvi	Investointimenot	0	-50 000	0	
		Hiskin väistötila, purkaminen	Investointimenot	-40 000	0	0	
		Karhunlähteen päiväkot	Investointimenot	-35 000	0	0	
		Kirjasto, kirjajhyllyjen uusiminen, Äki	Investointimenot	-40 000	0	0	
		Kirjasto, vesikaton ja IV-laitteiston korjaus	Investointimenot	-300 000	0	0	
		Liikuntatalo / uimahalli	Investointimenot	-1 070 000	-3 650 000	0	
		Liikuntatalo / uimahalli, valtionapu	Investointitulot	300 000	400 000	0	
		Painotalo	Investointimenot	-30 000	0	0	
		Piilolan palvelukeskus	Investointimenot	-300 000	0	0	
		Vanha sairaala	Investointimenot	-20 000	0	0	
		Vanha terveyskeskus, uusi osa	Investointimenot	-50 000	0	0	
		Äänekosken kaupungintalo	Investointimenot	-70 000	0	0	
	Liikenneväylät / Tekninen	Hirvimäki (Hirvaskangas) tai Jaakopintie (Koillis	Investointimenot	-430 000	0	-250 000	
		Kauppakatu-Torikatu-Hallintokatu, liikennejärj	Investointimenot	-200 000	-200 000	0	
		Koillisranta, Äki	Investointimenot	0	-300 000	-1 000 000	
		Kotakennäantie, kantavuuden parantaminen ja	Investointimenot	0	-300 000	-300 000	
		Kotakennäantie-Tehtaankatu, kiertoliittymä + k	Investointimenot	-800 000	0	0	
		Mörtin kevyen liikenteen väylä	Investointimenot	-30 000	0	0	
		Puistokatu, Äki	Investointimenot	-180 000	0	0	
		Verkkotie, Äki	Investointimenot	-130 000	0	0	
		VT 4-Kotakennäantie, liikennejärjestelyt	Investointimenot	-650 000	0	0	
		Puistot ja yleiset alueet / Tekn	Rantapuisto, Äki	Investointimenot	0	-150 000	0
	Uusi tori, Äki		Investointimenot	-450 000	0	0	
	Sillat / Tekninen	Kotakennäntien rautatiesilta	Investointimenot	-80 000	0	0	
		Siltarekisteri	Investointimenot	-20 000	0	0	
	Satamat ja laiturit / Tekninen	Vierasvenalaituri, kaupungintalon ranta	Investointimenot	-50 000	0	0	
	Muut maanrakennushankkeet	Kapeenkoski, aallonmurtaja ja pärekatto	Investointimenot	-35 000	0	0	
		Kaupungin valokuituverkko	Investointimenot	-35 000	-30 000	-30 000	
		Päiväkotien pihatyöt, Mikonpuisto ja Teknologi	Investointimenot	0	-35 000	0	
		Ulkoalueiden kehittäminen, Piilola ja Kuhnamc	Investointitulot	30 000	0	0	
		Ulkoalueiden kehittäminen, Piilolan palvelutal	Investointimenot	-30 000	-30 000	0	
	Hankkeet / Vapaa-aika	Tenniskenttä	Investointimenot	-25 000	0	0	
		Tenniskenttä, valtionapuehto	Investointitulot	9 000	0	0	
		Äänemäen hissi	Investointimenot	-10 000	0	0	
	Äänekoski Summa				-4 856 000	-4 345 000	-1 580 000
	Kaikki yhteensä				-4 856 000	-4 345 000	-1 580 000

Alue	Vastuualue	Investointikohde	Tili	Arvot			
				2017	2018	2019	
Suolahti	Talonrakennus / Tekninen	Alkulan päiväkot	Investointimenot	0	-200 000	-2 000 000	
		Katvelan päiväkot	Investointimenot	0	-500 000	0	
		Keskuskeittiö, Sti	Investointimenot	0	-2 000 000	0	
		Kirjasto, kulunvalvonta, Sti	Investointimenot	-10 000	0	0	
		Suolahden palvelukeskus	Investointimenot	-200 000	0	0	
		Suolahden uimahallin kuntosali	Investointimenot	-150 000	0	0	
		Suolahden uimahallin kuntosali (valtionavustul	Investointitulot	40 000	0	0	
		Suolahden yhtenäiskoulu, vanha osa	Investointimenot	0	-350 000	0	
		Liikenneväylät / Tekninen	Annapolku, Sti	Investointimenot	-70 000	0	0
			Hämeentaival, päällyttäminen, Sti	Investointimenot	-35 000	0	0
Puistot ja yleiset alueet / Tekn	Kangaslammen leirikeskus	Investointimenot	-45 000	0	0		
	Satamat ja laiturit / Tekninen	Suolahden satama, seniorikuntoiluvälineet	Investointimenot	0	-30 000	0	
Suolahti Summa				-470 000	-3 080 000	-2 000 000	
Konginkangas	Talonrakennus / Tekninen	Kirjasto, lainausautomaatti ja palvelutiski, Kgas	Investointimenot	0	-50 000	0	
		Palvelukeskus, Kgas	Investointimenot	-400 000	0	0	
		Muut maanrakennushankkeet	Matilanvirta, vesihuoltojärjestelyt	Investointimenot	-40 000	0	0
Konginkangas Summa				-440 000	-50 000	0	
Honkola	Talonrakennus / Tekninen	Honkolan koulu	Investointimenot	0	0	-250 000	
Honkola Summa				0	0	-250 000	
Sumiainen	Talonrakennus / Tekninen	Kirjasto, lainausautomaatti, Sum	Investointimenot	0	-40 000	0	
		Liikenneväylät / Tekninen	Kukkoniementie-Kirkkoseläntie, päällystäminen	Investointimenot	-60 000	0	0
Sumiainen Summa				-60 000	-40 000	0	
Koko kaupunki	Kiinteä ja aineeton omaisuus	Maa- ja metsäalueet	Investointimenot	-500 000	-500 000	-500 000	
		Maa- ja metsäalueet, tulo	Investointitulot	250 000	250 000	250 000	
	Irtain omaisuus / Kh	Palvelinhankinnat	Investointimenot	-51 000	0	0	
		Viheraluiden VPN-yhteyden uusiminen	Investointimenot	-13 500	0	0	
	Talonrakennus / Tekninen	Muut rakennukset, ennuste	Investointimenot	0	0	-700 000	
		Purkutyöt	Investointimenot	-400 000	0	-500 000	
		Talotekniikka, ennuste	Investointimenot	-300 000	-300 000	-300 000	
	Liikenneväylät / Tekninen	Katuvalaistus (varaus)	Investointimenot	-150 000	0	0	
		Pienet liikennejärjestelyt (varaus)	Investointimenot	-30 000	0	0	
		Yhdyskuntatekniset palvelut, ennuste	Investointimenot	0	-870 000	-550 000	
	Satamat ja laiturit / Tekninen	Polttoainejakeluasemien uusiminen	Investointimenot	-50 000	0	0	
		Satamat (varaus)	Investointimenot	-50 000	0	0	
	Muut maanrakennushankkeet	Koulut ja päiväkodit, langaton verkko	Investointimenot	-15 000	0	0	
		Taajamien infrasuunnittelu ja sen toteutus/osa	Investointimenot	-50 000	-50 000	0	
Koko kaupunki Summa				-1 359 500	-1 470 000	-2 300 000	
Kaikki yhteensä				-2 329 500	-4 640 000	-4 550 000	

4.6 Leasingrahoituksella toteutettavat investointikohteet

Lautakunta	Vastuualue	Investointikohde	Tili	Arvot		
				2017	2018	2019
Perusturva	Irtain omaisuus / Perusturvaltk	Gastrokooppi	Leasing, perusturvan irtain	-30 000	0	-30 000
		Kolonoskooppi	Leasing, perusturvan irtain	0	-40 000	0
		Kuhnamon palvelutalo, kulunvalvontalaitteisto	Leasing, perusturvan irtain	-10 000	0	0
		Suun terveydenhuolto	Leasing, perusturvan irtain	-28 000	-29 000	-30 000
		Turvajärjestelmä ja hoitajakutsu (palvelu- ja laitosasuminen, I	Leasing, perusturvan irtain	-200 000	-30 000	0
Perusturva Summa				-268 000	-99 000	-60 000
Tekninen	Talonrakennus / Tekninen	Koiviston koulu	Leasing, uudet kohteet	-300 000	-1 500 000	0
		Koiviston koulu, liikuntasali	Leasing, uudet kohteet	0	-450 000	0
		Pelastuslaitos	Leasing, uudet kohteet	0	-4 900 000	0
Tekninen Summa				-300 000	-6 850 000	0
Kaikki yhteensä				-568 000	-6 949 000	-60 000

Lautakunta	Vastuualue	Investointikohde	Tili	2017	2018	2019
Perusturva	Irtain omaisuus / Perusturvaltk	Gastrokooppi	Leasing, perusturvan irtain	-30 000	0	-30 000
		Kolonoskooppi	Leasing, perusturvan irtain	0	-40 000	0
		Kuhnamon palvelutalo, kulunvalvontalaitteisto	Leasing, perusturvan irtain	-10 000	0	0
		Suun terveydenhuolto	Leasing, perusturvan irtain	-28 000	-29 000	-30 000
		Turvajärjestelmä ja hoitajakutsu (palvelu- ja laitosasuminen, l	Leasing, perusturvan irtain	-200 000	-30 000	0
Perusturva Summa				-268 000	-99 000	-60 000
Kasvu ja oppiminen	Irtain omaisuus / Kasvu ja oppiminen	Asteen koulu, Sti, ensikert. kalustaminen	Leasing	0	-440 000	0
		Koulunmäen yhtenäiskoulu (Keskuskoulun uudisosa ja välisos:	Leasing	0	-440 000	-220 000
		Äänekosken lukio, ensikert. kalustaminen	Leasing	-660 000	0	0
		Äänekosken lukio, ruokapalvelut, ensikertainen kalustaminen	Leasing	-33 000	0	0
Kasvu ja oppiminen Summa				-693 000	-880 000	-220 000
Tekninen	Talonrakennus / Tekninen	Asteen koulu, Sti	Leasing	-7 700 000	-2 200 000	0
		Koiviston koulu	Leasing, uudet kohteet	-300 000	-1 500 000	0
		Koiviston koulu, liikuntasali	Leasing, uudet kohteet	0	-450 000	0
		Koulunmäen yhtenäiskoulu (Keskuskoulun uudisosa ja välisos:	Leasing	-2 970 000	-6 396 500	-2 992 000
		Pelastuslaitos	Leasing, uudet kohteet	-300 000	-4 600 000	0
		Äänekosken lukio	Leasing	-6 050 000	0	0
Tekninen Summa				-17 320 000	-15 146 500	-2 992 000
Kaikki yhteensä				-18 281 000	-16 125 500	-3 272 000

Yllä mainittujen leasingrahoitettavien kohteiden yhteenlaskettu kustannusarvio vuodelle 2017 on 18,3 miljoonaa euroa. Lopullinen kustannusarvio tarkentuu kohteiden kilpailutusten perusteella myöhemmin.

5 RAHOITUSSUUNNITELMA

Tässä luvussa on esitetty Äänekosken kaupungin rahoitussuunnitelma vuosille 2017 – 2019. Suunnitelmavuosien vuosikatteet ovat luvun 6 taloussuunnitelman mukaisia ja investointien rahavirrat investointisuunnitelman (luku 4) mukaisia.

Talousarvioon on kuntalain 110 §:n 4 momentin mukaan otettava toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitettava miten määrärahojen rahoitustarve katetaan.

Rahoitussuunnitelma jakautuu kahteen osaan:

1. **Toiminnan ja investointien rahavirta** pitää sisällään
  - a. *toiminnan rahavirran*, joka muodostuu tulossuunnitelmasta siirtyvästä vuosikatteesta ja satunnaisista eristä sekä tulorahoituksen korjauseristä sekä
  - b. *investointien rahavirran*, joka muodostuu investointineuvoista, investointeihin saaduista rahoitusosuuksista ja käyttöomaisuuden luovutustuloista.
2. **Rahoituksen rahavirtaan** budjetoidaan antolainojen, lainakan-
nan ja oman pääoman muutokset.

Toiminnan ja investointien rahavirran ylijäämäinen summa osoittaa, että investoinnit rahoitetaan kokonaisuudessaan tulorahoituksella, investointien rahoitusosuuksilla ja omaisuuden myynnillä. Negatiivinen summa osoittaa määrän, joka on rahoitettava pääomarahoituksella.

Rahoitustoiminnan kassavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

KUVA 68 RAHOITUSSUUNNITELMA 2017 – 2019

RAHOITUS, 1000 €

	TP 2015	TPE 2016 (ennuste)	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	7 189	9 878	10 824	10 908	10 460
Tulorahoituksen korjaukset	-1 778	0	0	0	0
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-5 657	-8 500	-7 815	-9 635	-6 380
Rahoitusosuudet investointeihin	53	1 800	629	650	250
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustu	758	1 000	100	100	100
Toiminnan ja investointien rahavirta	565	4 178	3 738	2 023	4 430
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	-31	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	230	13	5	5	5
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	20 000	16 000	11 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-11 674	-9 000	-7 700	-7 700	-6 500
Lyhytaikaisten lainojen muutos	14 000	5 100	-15 900	-10 000	-8 500
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 274	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	251	-3 887	-3 595	-1 695	-3 995
Rahavarojen muutos	816	291	143	328	435
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
Investointien tulorahoitus, %	128,27	147,43	150,63	121,40	170,63
Pääomamenojen tulorahoitus, %	42,24	62,97	72,74	65,39	82,85
Asukasmäärä 31.12.	19 646	19 646	19 646	19 646	19 646

5.1 Toiminnan ja investointien rahavirta

Kaupungille ei synny rahoitusaliääntä vuonna 2017, joten lainaa voidaan lyhentää (n. 3,6 miljoonaa euroa).

5.1.1 Toiminnan rahavirta

Tulorahoituksen osatekijät eritellään yksityiskohtaisesti tuloslaskelmassa. Tästä syystä rahoituslaskelmaan otetaan vain varsinaisen toiminnan tulorahoitusjäämän osoittava vuosikate, satunnaiset erät sekä tulorahoituksen korjaukset.

5.1.2 Investointien rahavirta

Investoinnit ja niiden rahoitusosuudet on esitetty yksityiskohtaisesti **investointisuunnitelmassa**.

Vuodelle 2017 on budjetoitu investointeihin määrärahoja yhteensä noin 7,2 miljoonaa euroa, mikä on 0,5 miljoonaa euroa (7,2 %) enemmän kuin vuoden 2016 arvioitu investointien toteuma on.

5.2 Rahoituksen rahavirta

5.2.1 Antolainauksen muutokset

Antolainauksen lisäyksiin budjetoidaan arvio suunnitelmakaudella myönnettävistä antolainoista ja *antolainasaamisten vähennykseen* budjetoidaan antolainojen suunnitelmakauden lyhennykset.

5.2.2 Lainakannan muutokset

Lainakannan muutoksiin budjetoidaan pitkäaikaisten lainojen lisäys (uudet lainat) ja vähennys (lyhennykset) sekä lyhytaikaisten lainojen muutos (nettomääräisenä).

Rahoitussuunnitelman mukaan velkamäärä vähenee vuonna 2017 vuoden 2016 tasosta. Myös suunnitelmavuosina 2018 ja 2019 lainamäärä laskee. Koko maan keskiarvo ”Lainaa asukasta kohti” oli vuoden 2015 tilinpäätöksessä 2.835 €, Äänekoskella 4.227 € ja Keski-Suomessa 3.053 €.

KUVA 69 LAINAKANNAN KEHITYS 2015 - 2019

	TP 2015	TPE 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Pitkäaikaiset lainat	28 846	19 846	32 146	40 446	44 946
Lyhytaikaiset lainat	54 203	59 303	43 403	33 403	24 903
Kokonaislainamäärä	83 049	79 149	75 549	73 849	69 849
Laina / asukas €	4 227	4 029	3 846	3 759	3 555

5.2.3 Oman pääoman muutokset

Kunnassa oman pääoman muutoksiin siirretään kunnan muun taseyksikön peruspääoman lisäys, joka oikaisee edellä investointimenoihin merkityn kunnan pääomasijoituksen muuhun taseyksikköön.

5.2.4 Muut maksuvalmiuden muutokset

Tähän kohtaan budjetoidaan toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden muutos, saamisten muutos sekä korottomien velkojen muutos.

6 TALOUSSUUNNITELMA 2017 - 2019 JA TALOUDEN VAKAUTTAMISEN TOIMENPIDEOHJELMA VUOTEEN 2018

6.1 Yleistä

Uuden 1.5.2015 voimaan tulleen kuntalain mukaan muuttunutta alijäämän kattamisvelvollisuutta sovelletaan ensimmäisen kerran tilivuoden 2015 tilinpäätöksessä taseeseen kertyneeseen alijäämään. Alijäämän kattamisvelvollisuutta koskevaa sääntelyä on tiukennettu niin, että alijäämä tulee kattaa määräajassa eikä kattamista voida enää siirtää erillisellä toimenpideohjelmalla katettavaksi taloussuunnitelmavuosien yli. Samalla erillisestä toimenpideohjelmasta luovutaan ja yksilöidyt tasapainottamistoimenpiteet hyväksytään jatkossa taloussuunnitelmassa.

Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien (110.3 §). Määräaikaa sovelletaan ensimmäisen kerran vuoden 2015 tilinpäätökseen kertyneeseen alijäämään, jolloin alijäämän tulee olla katettuna vuoden 2020 tilinpäätöksessä (148.1 §). Siirtymäkaudella erityisen alijäämäisillä kunnilla on kaksi vuotta enemmän aikaa kattaa alijäämä. Mikäli kunnalla (ei sovelleta kuntayhtymään) on vuoden 2015 tilinpäätöksessä kertynyt alijäämää yli 500 euroa asukasta kohden, alijäämän tulee olla katettuna vuoden 2022 tilinpäätöksessä (148.2 §). Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee vain kunnan tai kuntayhtymän taseeseen kertynyttä alijäämää, ei konsernitaseen alijäämää.

Äänekosken kaupungilla on kattamattomia alijäämiä vuoden 2015 tilinpäätöksessä 5,5 miljoonaa euroa.

Taloussuunnitelman 2017 - 2019 mukaan kaupunki saa katettua kaikki alijäämät vuoteen 2018 tilinpäätöksessä, mikäli suunnitelmakaudella ei synny ennalta odottamattomia talouteen merkittävästi vaikuttavia muutoksia.

Jäljempänä esitetään taloussuunnitelma ja tasapainottamisen toimenpideohjelma yhtenä kokonaisuutena (taloussuunnitelma 2017 - 2019).

6.2 Taloussuunnitelman perusteet

Vuosi 2017 on taloussuunnitelmassa sama kuin edellä luvussa 2 (tuloslaskelma) on esitetty. Vuosien 2018 -2019 laskennassa on käytetty seuraavia oletuksia:

- Toimintatuotot: korotus VM:n arvioiman kuluttajahintaindeksin mukaisesti (1,3 %)

- Henkilöstökulut: korotus VM:n arvioiman ansiotasoindeksin mukaisesti (1,2 %)
- Palvelujen ostot, aineet ja tarvikkeet, avustukset ja muut toimintakulut: korotus VM:n arvioiman kuluttajahintaindeksin mukaisesti (1,3 %)
- Verotulot: vuodet 2018 – 2019 Kuntaliiton veroennustekehikon mukaisesti
- Valtionosuudet: Huomioitu valtionosuusuudistuksen vaikutus vuodelle 2017 sekä aikaisemmat valtionosuusleikkaukset (2017:9,20 euroa/asukas).
- Korkotuotot: Laskettu olemassa olevista antolainasopimuksista
- Muut rahoitustuotot on arvioitu vuoden 2017 tasossa
- Korkokulut: Laskettu nykyisen korkokannan ja arvioidun lainakannan mukaisesti
- Poistot: Poistolaskenta käyttöomaisuuskirjapidossa investointisuunnitelman mukaisesti sekä mahdollinen lisäpoisto
- Talouden vakauttamisen toimenpideohjelma: Vakauttamisen toimenpiteiden vaikutus on 0,6 M€ vuonna 2017 ja 0,4 M€ vuonna 2018.

Taloussuunnitelmaan liittyy paljon epävarmuustekijöitä. Suurimmat riskit tulopuolella ovat verotulokertymät ja valtionosuudet. Mikäli taantuma jatkuu edelleen, voidaan perustellusti kyseenalaistaa verotulokertymän kehitys. Samoin tiedossa oleviin valtionosuusleikkauksiin saattaa tulla merkittäviäkin lisäleikkauksia lähivuosina. Toisaalta metsäteollisuuden biotuotetehdasinvestointi ja mahdollisten uusien sivuvirtoja hyödyntävien tehdasinvestointien käynnistyminen luo pohjan kasvaville kunnallis- ja yhteisöverotuotoille.

Menopuolella suurimmat riskit liittyvät toimialojen talouskurin noudattamiseen. Menoennusteet perustuvat indeksikorotuksiin tulevinä vuosina eikä laskelma salli toimialoilta suurempia korotuksia.

Mikäli kaupungin taloustilanne ei kehity suunnitellusti, voidaan viime kädessä joutua turvautumaan verojen korotuksiin.

Vuosikatteen vuosina 2017 – 2019 ovat noin 10,5 – 10,9 miljoonaa euroa.

Vuoden 2017 tulos näyttäisi muodostuvan ylijäämäiseksi, sekä muina taloussuunnitelmavuosina tulokset ovat ennusteen mukaan ylijäämäisiä.

KUVA 70 TALOUSSUUNNITELMA 2017 - 2019

TUOSLASKELMA, 1000 €

	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatuotot					
Myyntituotot	8 202	8 091	7 995	8 099	8 204
Maksutuotot	9 834	9 250	9 952	10 104	10 236
Tuet ja avustukset	2 305	2 750	3 297	3 340	3 383
Muut toimintatuotot	5 216	3 381	3 236	3 278	3 320
Valmistus omaan käyttöön	35	0	0	0	0
Toimintakulut					
Henkilöstökulut	-56 756	-59 592	-58 355	-58 711	-59 416
Palvelujen ostot	-59 259	-55 791	-58 005	-58 751	-59 515
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 439	-7 865	-7 891	-7 943	-8 046
Avustukset	-8 092	-8 280	-6 488	-6 572	-6 658
Muut toimintakulut	-1 754	-1 294	-1 472	-1 912	-2 716
Toimintakate	-107 707	-109 349	-107 730	-109 070	-111 207
Verotulot	73 089	73 277	72 283	73 630	75 201
Valtionosuudet	40 389	44 000	45 181	45 497	45 816
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	1 147	662	662	662	662
Muut rahoitustuotot	748	1 088	1 088	1 088	1 088
Korkokulut	-472	-650	-660	-900	-1 100
Muut rahoituskulut	-5	0	0	0	0
Vuosikate	7 189	9 028	10 824	10 908	10 460
Poistot ja arvonalentumiset	-6 764	-7 400	-8 000	-8 300	-8 300
Tilikauden tulos	425	1 628	2 824	2 608	2 160
Tilinpäätössiirrot	20	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	444	1 628	2 824	2 608	2 160

TUOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT					
	TP 2015	TA 2016	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	19,20	17,67	18,52	18,54	18,44
Vuosikate / Poistot, %	106,28	122,00	135,30	131,42	126,02
Vuosikate, euroa / asukas	366	460	551	555	532
Asukasmäärä 31.12. (Ennuste)	19 646	19 646	19 646	19 646	19 646

KUVA 71 KERTYNEEN ALIJÄÄMÄN KEHITYS

	TP 2015	TP 2016 ennuste	TA 2017	TS 2018	TS 2019
Kertynyt alijäämä	-5 536	-2 858	-34	2 574	4 734

6.3 Talouden vakauttamisen toimenpideohjelma vuoteen 2018

Äänekosken kaupunginvaltuusto on 18.5.2015 (§ 25) hyväksynyt yksityiskohtaisen talouden tasapainottamisen toimenpideohjelman vuoteen 2018 saakka. Toimenpideohjelman mukaiset säästöt on vähennetty toimialojen määräraha-kehysistä. Vaikutus vuoden 2017 talouteen on noin 0,6 M€.

Alla olevissa taulukoissa on esitetty kohta kohdalta tasapainottamistoimenpiteet.

6.3.1 Keskushallinto

Toimiala:		Yleishallinto + muut yhteiset				
Säästökohde / toimenpide	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV	
Henkilöstöjärjestelyt	-165 000		-20 000	-185 000	-3,5	
Lomapalkkavelan pienentäminen (koko kaupunki)	-100 000			-100 000		
Talkoovapaiden käyttö (koko kaupunki)	-50 000			-50 000		
				0		
Summa	-315 000	0	-20 000	-335 000	-3,5	

6.3.2 Perusturvalautakunta

Toimiala:		Perusturva: Terveyspalvelut				
Säästökohde / toimenpide	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV	
1. Välinehuolto	-20 000			-20 000		
2. Mt- ja päihdepalv. Sosiaalityö	-20 000			-20 000		
3. Logistiikka/varasto	-20 000			-20 000	-0,5	
4. Prosessien tehostaminen	-60 000	-60 000	-60 000	-180 000		
Summa	-120 000	-60 000	-60 000	-240 000	-0,5	

Toimiala:		Perusturva: Sosiaalityö ja työelämään kunt. palvelut				
Säästökohde / toimenpide	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV	
1. Nuorten kesätyöllistäminen	-15 000			-15 000		
2. Toimeentulotuen siirto Kelalle, etussihteeri- ja toimistohenk. vähennys n. 2 htv		-60 000		-60 000	-1,8	
				0		
Summa	-15 000	-60 000	0	-75 000	-1,8	

Toimiala:
Perusturva: Arjen tuki

Säästökohde / toimenpide	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV
1. Arvioidaan tulot realistisiksi	400 000			400 000	
2. Henkilöstölisäykset	250 000	50 000		300 000	7,0
3. Vammaisten palveluasumisen ostopalvelut	-100 000			-100 000	
4. Psykiatrinen palveluasuminen ostopalvelut	-100 000	-50 000		-150 000	
5. Vanhusten laitoshoidon ostopalvelut	-296 000			-296 000	
6. Suojarinteen maksuosuus	-50 000			-50 000	
7. Vanhusten palveluasuminen, ostopalvelut	-20 000			-20 000	
8. Lääkkeiden annosjakelu	-20 000			-20 000	
9. Ateriapalvelut	-40 000			-40 000	
10. Puhdistusaineet	-10 000			-10 000	
11. Hoitotarvikkeet	-10 000			-10 000	
12. Kalusto	-10 000			-10 000	
13. Keskitetty varahenkilöjärjestelmä	-30 000	-20 000		-50 000	
14. Prosessien tehostaminen	-60 000	-60 000	-60 000	-180 000	
Summa	-96 000	-80 000	-60 000	-236 000	7,0

6.3.3 Kasvun ja oppimisen lautakunta

Toimiala:
Kasvu ja oppiminen: Opetuspalvelut

Säästökohde / toimenpide	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV
1. Koiviston koulun oppilaiden siirtäminen Honkola/Hietama/Suolahti.*	-250 000			-250 000	-4,5
2. Määräaikaisten koulunkäyntiavustajien palkkaukseen saatavat valtionosuudet (tulo)	-40 000			-40 000	-3
3. Lukion kurssimäärän vähentäminen kymmenellä kursilla.	-20 000			-20 000	
4. Prosessien tehostaminen	-60 000	-60 000	-60 000	-180 000	
	-370 000	-60 000	-60 000	-490 000	-7,5

*Kaupunginvaltuusto päätti 2.11.2015 § 5, että Koiviston koulu jatkaa toimintaansa Koiviston kylällä, joten säästökohde nro 1 ei toteudu.

Toimiala:
Kasvu ja oppiminen: Nuorisopalvelut

Säästökohde / toimenpide	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV
1. Nuorisotyöntekijän vakanssia ei täytetä	-40 000			-40 000	
				0	
Summa	-40 000	0	0	-40 000	0,0

6.3.4 Vapaa-aikalautakunta

Toimiala:		Vapaa-aika				
Säästökohde / toimenpide	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV	
1. Hallintojärjestelyt		-50 000		-50 000	-1,0	
2. Sakkomaksujen tarkistus	-2 000			-2 000		
3. Oppilaspaiikkojen hinnan korotus Mus.op	-5 000			-5 000		
4. Taksojen tarkistus eri vastualueilla		-20 000		-20 000		
5. Kansalaisopiston avustus/kotitalousneuvonta	-10 000			-10 000		
6. Toimistoresurssien tehostaminen		-40 000		-40 000	-1,0	
Summa	-17 000	-110 000	0	-127 000	-2,0	

6.3.5 Tekninen lautakunta

Toimiala:		Tekninen				
Säästökohde / toimenpide	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV	
1. Jätehuollon esimehen ja ympäristötarkastajan tehtävien yhdistäminen		-25 000		-25 000	-0,6	
2. Turhista tiloista luopuminen			-84 000	-84 000		
3. Energiakustannusten pienentäminen	-50 000			-50 000		
4. Kiinteistöhoitopalveluiden toiminnan tehostaminen	-80 000	-80 000	-80 000	-240 000		
5. Siirtyminen energiatehokkaampaan valaistukseen	-7 500	-7 500	-7 500	-22 500		
6. Yksityisteiden kunnossapidon (mm. auraus) lopettaminen	-20 000			-20 000		
7. Yksityistieluonteisten teiden yksityistäminen, valohuolto	-7 500			-7 500		
8. Lämpötilan alentaminen kaupungin kiinteistöissä 1 - 3 asteella		-50 000		-50 000		
9. Organisaatiomuutoksen arviointi (ympäristö, kaavoitus, maanhankinta)		-25 000		-25 000		
10. Viranomaispäätösten maksullisuus		-1 000		-1 000		
Summa	-165 000	-188 500	-171 500	-525 000	-0,6	

6.3.6 Ympäristölautakunta

Toimiala:		Ympäristö				
Säästökohde / toimenpide	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV	
1. Lautakunnan kokousten ja jäsenmäärän vähentäminen			-3 000	-3 000		
2. Valvonta- ja palvelumaksun käyttöönotto	-3 000			-3 000		
				0		
Summa	-3 000	0	-3 000	-6 000	0,0	

6.3.7 Rahoitus

Toimiala:	Rahoitus				
Säästökohde / toimenpide	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV
1. Konvertoidaan pitkäaikaiset lainat lyhytaikaisiksi	-50 000	-50 000	-50 000	-150 000	
Summa	-50 000	-50 000	-50 000	-150 000	0,0

6.3.8 Yhteensä

Äänekosken kaupunki	Yhteensä				
Toimiala	2016	2017	2018	Yhteensä	HTV
Yleishallinto	-315 000	0	-20 000	-335 000	-3,5
Perusturva	-231 000	-200 000	-120 000	-551 000	4,7
Kasvu ja oppiminen	-410 000	-60 000	-60 000	-530 000	-7,5
Tekninen	-165 000	-188 500	-171 500	-525 000	-0,6
Vapaa-aika	-17 000	-110 000	0	-127 000	-2,0
Ympäristö	-3 000	0	-3 000	-6 000	0,0
Rahoitus	-50 000	-50 000	-50 000	-150 000	0,0
Summa	-1 191 000	-608 500	-424 500	-2 224 000	-8,9

7 TALOUSARVION 2017 TÄYTÄNTÖÖNPANO-OHJEET

7.1 Talousarvion sitovuus

Kuntalaki ja kirjanpitolaki velvoittavat hoitamaan kaupungin taloutta hyväksytyt talousarvion mukaisesti, joten talousarvio on sitova ohje kaupunginhallitukselle, lautakunnille, viranhaltijoille ja työntekijöille, jotka osallistuvat määrärahojen käyttöön.

Vuoden 2017 talousarvio on valtuuston nähden sitova vastuualuetasolla sekä investoinnit ovat sitovia kohteittain. Määrärahat on budjetoitu nettoperiaatteella ja ne ovat sitovia nettomääräisinä.

7.2 Talousarviomuutokset

Hallintokuntien tulee pitäytyä tiukasti laaditussa talousarviossa. Määrärahaa ei saa ylittää eikä käyttää muuhun kuin talousarviossa mainittuun tarkoitukseen. Lautakuntien tulee huolehtia talousarviossa myönnettyjen määrärahojen riittävydestä.

Jos määräraha ei riitä, on hyvissä ajoin ennen määrärahan loppumista selvitettävä mahdollisuudet toiminnan supistamiseen ja/tai sopeuttamiseen jäljellä olevan määrärahan puitteissa.

Lisätalousarvioesitykset kaupunginvaltuustolle on riittävästi perusteltava. Perusteluissa on selvitettävä, onko toimialan muilta vastuu- tai tulosalueilta odotettavissa säästöjä, ja mihin toimenpiteisiin on ryhdytty lisämäärärahatarpeen välttämiseksi ja miksi tässä pyrkimyksessä ei ole onnistuttu. Lautakunnan tulisi ensisijaisesti pyrkiä kattamaan lisämäärärahatarpeensa lautakunnan sisäisin määrärahasiirroin, ja vasta toissijaisena keinona anoa valtuustolta lisämäärärahaa.

Merkittäville (yli 50.000 €) sitovan tason ylityksille on hankittava valtuuston hyväksyminen. Hyväksyminen on hankittava ennen ylityksen muodostumista ja aina ao. tilivuoden aikana.

Investointien osalta kohdistamattomat määrärahavaraukset voidaan kohdentaa teknisen johtajan viranhaltijapäätöksellä.

7.3 Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet

Lautakunnan tulee seurata asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Mikäli talousarviovuoden aikana käy ilmeiseksi, että toimialueelle tai lautakunnalle talousarvion yhteydessä tai muutoin asetettuja tavoitteita ei saavuteta, tulee lautakunnan esittää valtuustolle muutos tavoitteeseen ja sen mahdollinen vaikutus määrärahatarpeeseen ja/tai tuloarvioon.

7.4 Tuloslaskelma

Kaupunginhallituksen on informoitava valtuustoa talousarviovuoden aikana, mikäli toimintakate tai vuosikate on poikkeamassa oleellisesti talousarviossa ennakoidusta.

Mikäli vuosikatteen on syytä arvioida poikkeavan ennakoidusta euro-määräisesti enemmän kuin puolen kunnallisveron prosenttiyksikön verran, tulee valtuustolle esittää tarvittavat ehdotukset talousarvion muuttamiseksi.

7.5 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelman mukainen käyttöomaisuusinvestointien kokonaismäärä on sitova.

Rahoituslaskelman mukainen antolainojen lisäyksen määrä on sitova.

Rahoituslaskelman mukainen pitkäaikaisen vieraan pääoman lisäyksen määrä on sitova.

Hallintosäännön mukaan talousarviolainojen ottamisesta päättää valtuuston hyväksymissä rajoissa kaupunginjohtaja.

Muun kuin euromääräisen lainan ottamisesta päättää kaupunginhallitus. Muita erityisehtoja lainojen ottamiselle ei aseteta.

7.6 Käyttösuunnitelmat

Lautakunnan on tarvittaessa vahvistettava talousarvion käyttösuunnitelma, jolla tarkennetaan vastualueen määrärahan käyttöä ja tuloarvion saavuttamista lautakunnan päättämällä tulosityksikköjaotuksella.

Lautakunta päättää talousarvion määrärahojen ja tavoitteiden puitteissa omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä sekä asettaa tarkennetut toiminnalliset ja taloudelliset tulostavoitteet. Lautakunta voi delegoida käyttösuunnitelman laadinnan osaksi tai kokonaan alaisilleen viran- tai toimenhaltijoille.

7.7 Erityiset rajoitukset

7.7.1 Henkilöstö

Riippumatta em. talousarvion sitovuusohjeista, hallintokunnat eivät saa palkata uutta henkilökuntaa perustamalla uusia toimia ilman kaupunginhallituksen lupaa.

Kun virka tai toimi jää vapaaksi viran- tai toimenhaltijan siirtyessä eläkkeelle tai muutoin pois kaupungin palveluksesta, on toimialan tehtävä selvitys viran/toimen tehtävistä ja/tai siitä kuinka tehtävät hoidettaisiin, jos vakanssia ei täytettäisi. Kaupunginjohtaja/henkilöstöjohtaja päättää luvan antamisesta vakanssin täytölle.

7.7.2 Yleishallinto/elinkeinoelämän kehittäminen

Uusien projektien käynnistämisestä päättää kaupunginhallitus.

7.7.3 Muut rahoitusmenot

Talusojohtaja voi hyväksyä muihin rahoitusmenoihin merkittyä muuta menoa 10.000 euroa, käytettäväksi katteena vahingoista, varkauksista tms. johtuviin korvaushankintoihin, joita ei omavastuun määrästä johdun korvata vakuutuksista.

7.7.4 Investointien rahoitusosuudet

Jos investointikohteelle on asetettu rahoitusosuusehto, on tulon saamisen tuloarvion mukaisesti edellytys määrärahan käytölle.

7.8 Raportointi

Lautakuntia, kaupunginhallitusta ja kaupunginvaltuustoa on informoitava talousarvion toteutumisesta siten, että em. seurantatehtävät ovat mahdollisia. Lautakuntia ja hallitusta on informoitava vähintään ensimmäisen ja toisen vuosikolmanneksen jälkeen sekä tilikauden kokonaistuloksen valmistumisen jälkeen.

Raportoinnissa on kiinnitettävä huomiota toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä niiden määrittelyn kehittämiseen ja mittaamiseen.

Lisäksi talusojohtaja laatii johtoryhmälle kuukausittain (alkaen kaudesta 4) talouskatsauksen talousarvion toteumasta ja tulosenusteesta sekä säästöohjelman toteutumisesta. Talouskatsaus annetaan tiedoksi kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle.

8 LIITTEET

8.1 Tuloslaskelma, ulkoinen/sisäinen 2017

Äänekosken kaupunki		Sivu 1	
		14.11.2016	
T A L O U S A R V I O			
Esitys kh		EUR	
Ulkoinen/Sisäinen	01.01.2017 - 31.12.2017		
	Budjetti 2016	Budjetti 2017	Muutos -% 2017/2016
03000001 ÄÄNEKOSKEN KAUPUNKI			
TULOSLASKE LMA			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot			
Liiketoiminnan myyntituotot	404.600	438.200	8,3
Täydet valtiolta saadut korvaukset	189.000	81.400	-56,9
Korvaukset kunnilta	761.700	767.100	0,7
Korvaukset kuntayhteisöiltä	58.400	73.500	25,9
Muut suoritteiden myyntituotot	6.677.200	6.634.500	-0,6
Myyntituotot	8.090.900	7.994.700	-1,2
Maksutuotot			
Terveystuotot	1.501.500	1.872.700	24,7
Sosiaalitoimen maksut	6.949.500	7.111.700	2,3
Opetus- ja kulttuuritoimen maksut	450.000	591.200	31,4
Yhdyskuntapalvelujen maksut	345.300	372.200	7,8
Muut palvelumaksut	4.000	4.000	
Maksutuotot	9.250.300	9.951.800	7,6
Tuet ja avustukset	2.749.500	3.297.100	19,9
Muut toimintatuotot			
Vuokratuotot	2.582.900	2.470.600	-4,3
Muut toimintatuotot	798.400	764.900	-4,2
Muut toimintatuotot	3.381.300	3.235.500	-4,3
TOIMINTATUOTOT	23.472.000	24.479.100	4,3
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-44.838.900	-44.461.000	-0,8
Henkilösivukulut	-14.753.100	-13.893.800	-5,8
Henkilöstökulut	-59.592.000	-58.354.800	-2,1
Palvelujen ostot			
Asiakaspalvelujen ostot	-32.662.200	-32.721.600	0,2
Muiden palvelujen ostot	-23.128.700	-25.282.900	9,3
Palvelujen ostot	-55.790.900	-58.004.500	4,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7.864.500	-7.890.500	0,3
Avustukset			
Avustukset kotitalouksille	-6.240.600	-4.123.400	-33,9
Avustukset yhteisöille	-2.039.400	-2.364.700	16,0
Avustukset	-8.280.000	-6.488.100	-21,6
Muut toimintakulut			
Vuokrat	-1.238.700	-1.420.600	14,7
Muut toimintakulut	-54.900	-51.000	-7,1
Muut toimintakulut	-1.293.600	-1.471.600	13,8
TOIMINTAKULUT	-132.821.000	-132.209.500	-0,5
TOIMINTAKATE	-109.349.000	-107.730.400	-1,5
Verotulot	73.277.000	72.283.000	-1,4
Valtionosuudet	44.000.000	45.181.000	2,7
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	662.200	662.200	
Muut rahoitustuotot	1.088.000	1.088.000	
Korkokulut	-650.000	-660.000	1,5
Rahoitustuotot ja -kulut	1.100.200	1.090.200	-0,9
VUOSIKATE	9.028.200	10.823.800	19,9
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	-7.400.000	-7.369.100	-0,4
Kertaluonteiset poistot		-630.900	100,0
Poistot ja arvonalentumiset	-7.400.000	-8.000.000	8,1
TILIKAUDEN TULOS	1.628.200	2.823.800	73,4
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1.628.200	2.823.800	73,4

8.2 Käyttötalousosa lautakunnittain 2017, ulkoinen/sisäinen

Äänekosken kaupunki

 Sivu 1
 14.11.2016

T A L O U S A R V I O

Esitys kh

EUR

Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2017 - 31.12.2017

	Budjetti 2016	Budjetti 2017	Muutos -% 2017/2016
03000100 Tarkastuslautakunta			
TULOSLASKELMA			
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-7.000	-7.000	
Henkilösivukulut	-3.200	-2.700	-15,6
Henkilöstökulut	-10.200	-9.700	-4,9
Palvelujen ostot			
Muiden palvelujen ostot	-22.200	-22.200	
Palvelujen ostot	-22.200	-22.200	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-100	-100	
TOIMINTAKULUT	-32.500	-32.000	-1,5
TOIMINTAKATE	-32.500	-32.000	-1,5

Äänekosken kaupunki

 Sivu 1
 14.11.2016

T A L O U S A R V I O

Esitys kh

EUR

Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2017 - 31.12.2017

	Budjetti 2016	Budjetti 2017	Muutos -% 2017/2016
03000200 Kaupungin hallitus			
TULOSLASKE LMA			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot			
Liiketoiminnan myyntituotot	250.000	330.000	32,0
Korvaukset kunnilta	7.000	7.000	
Muut suoritteiden myyntituotot	5.598.600	5.581.800	-0,3
Myyntituotot	5.855.600	5.918.800	1,1
Maksutuotot			
Yhdyskuntapalvelujen maksut	26.000	35.000	34,6
Muut palvelumaksut	4.000	4.000	
Maksutuotot	30.000	39.000	30,0
Tuet ja avustukset	1.389.000	1.165.000	-16,1
Muut toimintatuotot			
Vuokratuotot	540.000	555.000	2,8
Muut toimintatuotot	339.000	520.000	53,4
Muut toimintatuotot	879.000	1.075.000	22,3
TOIMINTATUOTOT	8.153.600	8.197.800	0,5
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-5.816.800	-5.949.100	2,3
Henkilösivukulut	-1.794.900	-1.770.100	-1,4
Henkilöstökulut	-7.611.700	-7.719.200	1,4
Palvelujen ostot			
Asiakaspalvelujen ostot	-601.000	-98.500	-83,6
Muiden palvelujen ostot	-2.680.200	-2.843.400	6,1
Palvelujen ostot	-3.281.200	-2.941.900	-10,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1.777.300	-1.777.200	
Avustukset			
Avustukset kotitalouksille	-24.000	-19.000	-20,8
Avustukset yhteisöille	-1.465.000	-1.748.000	19,3
Avustukset	-1.489.000	-1.767.000	18,7
Muut toimintakulut			
Vuokrat	-47.500	-40.400	-14,9
Muut toimintakulut	-27.600	-23.700	-14,1
Muut toimintakulut	-75.100	-64.100	-14,6
TOIMINTAKULUT	-14.234.300	-14.269.400	0,2
TOIMINTAKATE	-6.080.700	-6.071.600	-0,1

Äänekosken kaupunki

 Sivu 1
 14.11.2016

T A L O U S A R V I O

Esitys kh

EUR

Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2017 - 31.12.2017

	Budjetti 2016	Budjetti 2017	Muutos -% 2017/2016
03000300 Perusturvalautakunta			
TULOSLASKE LMA			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot			
Täydet valtiolta saadut korvaukset	179.000	71.400	-60,1
Korvaukset kunnilta	275.500	338.800	23,0
Korvaukset kuntayhteisöiltä	57.300	72.400	26,4
Muut suoritteiden myyntituotot	1.022.400	1.012.300	-1,0
Myyntituotot	1.534.200	1.494.900	-2,6
Maksutuotot			
Terveydenhuollon maksut	1.501.500	1.872.700	24,7
Sosiaalitoimen maksut	5.755.400	5.917.600	2,8
Maksutuotot	7.256.900	7.790.300	7,4
Tuet ja avustukset	1.010.000	1.895.000	87,6
Muut toimintatuotot			
Vuokratuotot	30.000		-100,0
Muut toimintatuotot	210.700	11.700	-94,4
Muut toimintatuotot	240.700	11.700	-95,1
TOIMINTATUOTOT	10.041.800	11.191.900	11,5
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-19.769.700	-19.922.000	0,8
Henkilösivukulut	-6.862.900	-6.629.900	-3,4
Henkilöstökulut	-26.632.600	-26.551.900	-0,3
Palvelujen ostot			
Asiakaspalvelujen ostot	-31.205.900	-31.686.700	1,5
Muiden palvelujen ostot	-5.738.200	-7.676.500	33,8
Palvelujen ostot	-36.944.100	-39.363.200	6,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1.773.400	-1.922.600	8,4
Avustukset			
Avustukset kotitalouksille	-4.841.600	-2.729.400	-43,6
Avustukset yhteisöille	-21.500	-39.100	81,9
Avustukset	-4.863.100	-2.768.500	-43,1
Muut toimintakulut			
Vuokrat	-166.300	-217.700	30,9
Muut toimintakulut	-400	-400	
Muut toimintakulut	-166.700	-218.100	30,8
TOIMINTAKULUT	-70.379.900	-70.824.300	0,6
TOIMINTAKATE	-60.338.100	-59.632.400	-1,2

Äänekosken kaupunki

 Sivu 1
 14.11.2016

T A L O U S A R V I O

Esitys kh

EUR

Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2017 - 31.12.2017

	Budjetti 2016	Budjetti 2017	Muutos -% 2017/2016
03000400 Kasvun ja oppimisen lautakunta			
TULOSLASKE LMA			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot			
Korvaukset kunnilta	350.500	294.600	-15,9
Korvaukset kuntayhteisöiltä	1.100	1.100	
Myyntituotot	351.600	295.700	-15,9
Maksutuotot			
Sosiaalitoimen maksut	1.194.100	1.194.100	
Opetus- ja kulttuuritoimen maksut	57.000	61.700	8,2
Maksutuotot	1.251.100	1.255.800	0,4
Tuet ja avustukset	310.500	202.100	-34,9
Muut toimintatuotot			
Vuokratuotot	23.800	29.400	23,5
Muut toimintatuotot	12.200	12.200	
Muut toimintatuotot	36.000	41.600	15,6
TOIMINTATUOTOT	1.949.200	1.795.200	-7,9
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-16.583.500	-16.138.100	-2,7
Henkilösivukulut	-5.253.800	-4.752.200	-9,5
Henkilöstökulut	-21.837.300	-20.890.300	-4,3
Palvelujen ostot			
Asiakaspalvelujen ostot	-549.800	-624.900	13,7
Muiden palvelujen ostot	-4.230.100	-4.223.900	-0,1
Palvelujen ostot	-4.779.900	-4.848.800	1,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-757.600	-780.400	3,0
Avustukset			
Avustukset kotitalouksille	-1.365.000	-1.365.000	
Avustukset yhteisöille	-201.000	-201.000	
Avustukset	-1.566.000	-1.566.000	
Muut toimintakulut			
Vuokrat	-44.100	-44.100	
Muut toimintakulut	-44.100	-44.100	
TOIMINTAKULUT	-28.984.900	-28.129.600	-3,0
TOIMINTAKATE	-27.035.700	-26.334.400	-2,6

Äänekosken kaupunki

 Sivu 1
 14.11.2016

T A L O U S A R V I O

Esitys kh

EUR

Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2017 - 31.12.2017

	Budjetti 2016	Budjetti 2017	Muutos -% 2017/2016
03000700 Tekninen lautakunta			
TULOSLASKE LMA			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot			
Liiketoiminnan myyntituotot	141.600	95.200	-32,8
Muut suoritteiden myyntituotot	49.900	34.100	-31,7
Myyntituotot	191.500	129.300	-32,5
Maksutuotot			
Yhdyskuntapalvelujen maksut	153.200	153.200	
Maksutuotot	153.200	153.200	
Tuet ja avustukset	40.000	35.000	-12,5
Muut toimintatuotot			
Vuokratuotot	1.969.100	1.870.200	-5,0
Muut toimintatuotot	203.000	188.000	-7,4
Muut toimintatuotot	2.172.100	2.058.200	-5,2
TOIMINTATUOTOT	2.556.800	2.375.700	-7,1
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-666.900	-475.200	-28,7
Henkilösivukulut	-210.000	-143.600	-31,6
Henkilöstökulut	-876.900	-618.800	-29,4
Palvelujen ostot			
Muiden palvelujen ostot	-7.585.000	-7.732.900	1,9
Palvelujen ostot	-7.585.000	-7.732.900	1,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3.202.500	-3.068.500	-4,2
Avustukset			
Avustukset yhteisöille	-158.000	-168.000	6,3
Avustukset	-158.000	-168.000	6,3
Muut toimintakulut			
Vuokrat	-903.600	-1.042.000	15,3
Muut toimintakulut	-903.600	-1.042.000	15,3
TOIMINTAKULUT	-12.726.000	-12.630.200	-0,8
TOIMINTAKATE	-10.169.200	-10.254.500	0,8

Äänekosken kaupunki

 Sivu 1
 14.11.2016

T A L O U S A R V I O

Esitys kh

EUR

Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2017 - 31.12.2017

	Budjetti 2016	Budjetti 2017	Muutos -% 2017/2016
03000500 Vapaa-aikalautakunta			
TULOSLASKE LMA			
TOIMINTATUOTOT			
Myyntituotot			
Liiketoiminnan myyntituotot	13.000	13.000	
Täydet valtiolta saadut korvaukset	10.000	10.000	
Korvaukset kunnilta	128.700	126.700	-1,6
Muut suoritteiden myyntituotot	6.300	6.300	
Myyntituotot	158.000	156.000	-1,3
Maksutuotot			
Opetus- ja kulttuuritoimen maksut	393.000	529.500	34,7
Maksutuotot	393.000	529.500	34,7
Muut toimintatuotot			
Vuokratuotot	20.000	16.000	-20,0
Muut toimintatuotot	33.500	33.000	-1,5
Muut toimintatuotot	53.500	49.000	-8,4
TOIMINTATUOTOT	604.500	734.500	21,5
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-1.727.800	-1.697.200	-1,8
Henkilösivukulut	-544.000	-513.000	-5,7
Henkilöstökulut	-2.271.800	-2.210.200	-2,7
Palvelujen ostot			
Asiakaspalvelujen ostot	-305.500	-311.500	2,0
Muiden palvelujen ostot	-769.400	-760.500	-1,2
Palvelujen ostot	-1.074.900	-1.072.000	-0,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-337.200	-328.200	-2,7
Avustukset			
Avustukset kotitalouksille	-10.000	-10.000	
Avustukset yhteisöille	-193.800	-208.500	7,6
Avustukset	-203.800	-218.500	7,2
Muut toimintakulut			
Vuokrat	-73.700	-72.900	-1,1
Muut toimintakulut	-4.900	-4.900	
Muut toimintakulut	-78.600	-77.800	-1,0
TOIMINTAKULUT	-3.966.300	-3.906.700	-1,5
TOIMINTAKATE	-3.361.800	-3.172.200	-5,6

Äänekosken kaupunki

 Sivu 1
 14.11.2016

T A L O U S A R V I O

Esitys kh

EUR

Ulkoinen/Sisäinen

01.01.2017 - 31.12.2017

	Budjetti 2016	Budjetti 2017	Muutos - 2017/2016
03000800 Ympäristölautakunta			
TULOSLASKE LMA			
TOIMINTATUOTOT			
Maksutuotot			
Yhdyskuntapalvelujen maksut	166.100	184.000	10,8
Maksutuotot	166.100	184.000	10,8
TOIMINTATUOTOT	166.100	184.000	10,8
TOIMINTAKULUT			
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	-267.200	-272.400	1,9
Henkilösivukulut	-84.300	-82.300	-2,4
Henkilöstökulut	-351.500	-354.700	0,9
Palvelujen ostot			
Muiden palvelujen ostot	-2.103.600	-2.023.500	-3,8
Palvelujen ostot	-2.103.600	-2.023.500	-3,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-16.400	-13.500	-17,7
Avustukset			
Avustukset yhteisöille	-100	-100	
Avustukset	-100	-100	
Muut toimintakulut			
Vuokrat	-3.500	-3.500	
Muut toimintakulut	-22.000	-22.000	
Muut toimintakulut	-25.500	-25.500	
TOIMINTAKULUT	-2.497.100	-2.417.300	-3,2
TOIMINTAKATE	-2.331.000	-2.233.300	-4,2